

Koliko čez milijardo?

Ali gremo s cestnim posojilom naproti že drugi milijardi? — Tudi na Dolenjskem še vpisujejo

V Sloveniji smo že ob koncu minulega tedna vpisali milijardo dinarjev posojila za ceste. S tem je bil republiški posojilni načrt presežen že za dobrih 11 odstotkov. Krivulja posojenega denarja in števila vpisnikov se še nadalje vzpenja. Kje se bo ustavila, kdaj bodo izčrpane rezerve te enkratne solidarnostne akcije?

Posojilno obveznost je izpolnilo že 46 občin od 60, kolikor jih imamo v Sloveniji. Mnoge so s svojimi načrti že visoko nad 100 odstotki. Med njimi tudi vse dolenjske, belokranjske in posavske. Na vrhu je prišlo do zamenjave: Grosuplje, ki je s posojilom vodilo od prvega dne vpisovanja, je v začetku tega tedna zamenjalo Velenje s 150,3 odstotka. Zanimivo je, da so zdaj pri vrhu predvsem občine, ki so s

posojilno akcijo začele znatno kasneje.

Občine na našem območju so si že z dosedanjimi vsotami nabrale precej „zalog“ za uresničitev tistih estnih načrtov, ki jih generalni republiški načrt za srednjeročno obdobje upošteva predvsem pod ročko „razno“. Posojilo „iztiskajo“, kjer se še da; načelo, da ostane presežek tam, kjer se zbere, je prav gotovo mikavno, marsikje pa bo to tudi edina možnost za prepotrebne nove kvadratne metre asfalta.

Cepprav vpisovanja še ni konec, pa bo treba začeti stopnjevati drugi del akcije: vplačevanje. Posojilo moramo namreč še materializirati, odpreti denarnice. Šele ko bo dovolj vplačanega denarja, se bodo cestna dela lahko začela. I. ZORAN

SONCE, VODA IN ZRAK — Zadnje čase se je izkazalo, da tudi Dolenjska ni več le prehodna dežela, ki si jo turisti ogledujejo zgolj iz avtomobilov na poti na morje. Vse več jih je, domačih in tujih, ki se odločijo, da del svojega dopusta preživijo na bregovih Krke ali Kolpe, saj marsikomu mir, lepa okolica in življenje v naravi odtehta vrvež v urbaniziranih turističnih naseljih. Na sliki je eden najbolje urejenih kampov v naši pokrajini, ob Kolpi na Vinici. (Foto: A. Bartelj)

Bolj organizirano do več hrane

27. julija je bil v Trebnjem posvet o osnutku zakona o združenem delu, ki ga je pripravil republiški odbor sindikata delavcev v kmetijstvu in živilski industriji. Med številnimi predstavniki kmetijskih združenj iz Dolenjske, kmeti kooperanti — največ jih je bilo seveda iz vrst domačinov — je sodeloval v razpravi tudi predsednik združne zveze Andrej Petelin.

Koder bodo šli — in marsikje bo to nujno — bodo morali po logiki proizvodnih in tudi tržnih zakonitosti preiti na drugačno organiziranost. Kmetijske zadruge je treba krepiti kot delovne organizacije v smislu poenotenja združništva v republiki. Predsednik medzadružnega sindikalnega odbora delavcev v kmetijstvu za Dolenjsko Franc Vovk iz Hrastovice je dejal, in marsikdo mu je pritril, da prav na tem področju Dolenjska lahko veliko stori in bi lahko postala celo zgled drugim.

Marsikaj, o čemer je govora v osnutku zakona, je v Sloveniji že bolje izpeljano v praksi, kot piše na straneh zakonskega osnutka! Za-

Nadaljevanje na 4. strani

Prvaki v oranju

Organizacija za tehnično kulturo — sekcija za kmetijsko strojništvo v Brezicah ter strojna skupnost iz Bukoška — sta bili minulo nedeljo organizatorici tekmovanja traktoristov-oračev.

Pod pokroviteljstvom Agrarie iz Brezic se je v oranju, spretnostni vožnji s prikolico in testiranju pomerilo 21 tekmovalcev, ki so pokazali dobro znanje in obnem vzbudili zanimanje številnih gledalcev. Prva tri mesta so zasedli: Slavko Petan iz Dečnjih sel, Jože Zmavc iz Bojsnega in Franc Žerjav iz Čurnovca.

Med tekmovanjem je bila demonstracija kmetijske mehanizacije, drugi del kmečkega praznika v Bukošku pa je žal preprečil dež. Tekmovanje koscev in svečano razglasitev rezultatov s podelitvijo pokala najboljšemu oraču bodo zato opravili v nedeljo, 8. avgusta.

V. PODGORŠEK

Andrej Petelin: stalno krepiti združništvo

Andrej Petelin je predvsem podarjal še vedno premajhno učinkovitost, ki je potrebna za tako pomembno nalogo kot je večja predelava hrane, kar je tudi ključna naloga srednjeročnega načrta republike in države. V republiki je še vedno večina enovitih kmetijskih organizacij (OZD in ne TOZD).

63 BRIGADIRJEV DAROVALO KRI

Brigadirji in brigadirke tretje suhokranjske izmene se niso izkazali zgolj na delovnih in ob obiskih socialno ogroženih družin, pač pa tudi na novomeškem transiluzijskem oddelku. Ko so zvedeli, da so zaloge krvi skoraj pošle, so minulo soboto organizirali „krvodajalski izlet“ v Novo mesto. 63 „Suhokranjcev“ iz treh mladinskih delovnih brigad (Boris Kidrič, Veljko Vlahović in dr. Pavel Lunaček) je poskrbelo, da so se zaloge krvne plazme nekoliko povečale. Na transiluzijskem oddelku so povedali, da imajo kljub brigadirskemu obisku še vedno premalo krvi. Zato ne bi bilo napak, ko bi brigadirje posnemali tudi občani.

ZA ZAČETEK 31.700 DIN

Ribiški upokojenci so uspešno začeli vpisovanje posojila za gradnjo in obnovo cest. Tako je že prvi dan posojilo vpisalo kar 30 upokojencev v znesku 31.700 dinarjev. Vendar akcija s tem še ni končana. Društvo upokojencev zato obvešča vse člane, da bodo z vpisom nadaljevali do 7. avgusta vsak dan od 8. do 12. ure v prostorih društva. Za vse zamudnike bodo dodatna vpisovanja ob ponedeljkih in središč od 9. do 11. ure.

ČEZ NOČ ČISTA KRKA

Prebivalci, pa tudi sanitarni inšpektorji v breziški in krški občini so bili minuli teden nemalo presenečeni, ko so se na lastne oči prepričali, da Krka že leta ni bila tako bistra. Umazanija je izginila čez noč, torej huda kri ni bila zaman. Čista reka pa hkrati dokazuje, da se industrija lahko izogne onesnaženju, če to zares hoče.

OMEJITEV ZA ŠTIPENDIJE?

Kljub temu da so v krški občini potrebe po štipendiranju izredno velike, izobraževalna skupnost ne ve, če bo lahko krila vse tovrstne izdatke do konca leta. Če ne bo dobila dodatnih sredstev za te namene, bo prisiljena štipendije zmanjšati.

POBRATENI BORČEVSKI ORGANIZACIJI

Po večletnih tradicionalnih srečanjih med člani osnovnih organizacij ZZB NOV Hrast in Rogaska Slatina so borci sklenili, da se organizaciji pobratita. Na minulem srečanju na Hrastu so podpisali listino o pobratentvu, naslednji dan pa so obiskali Radatoviče v Žumberku, kjer so se gostje iz Rogaske Slatine seznanili z zgodovino NOV v tem kraju. Po srečanju so se borci zmenili, da se bodo znova sešli v septembru v Rogaske Slatini.

SUHA KRAJINA: SNIDENJE BRIGADIRSKIH VETERANOV

Občinska konferenca Zveze socialistične mladine Novo mesto je sklenila, da bo 21. avgusta pripravila srečanje za vse brigadirske veterane z Dolenjske. Nekdanji brigadirji, ki bi radi na delovnih in obiskih med mlajšimi tovariši vsaj za nekaj ur obudili „zgodovino“, dobijo vse potrebne informacije o brigadirski akciji veteranov na OK ZSMS v Novem mestu.

KMEČKI PRAZNIK PREKINIL DEŽ. Prizor z nedeljskega tekmovanja traktoristov v Bukošku pri Brezicah. Zbralo se je precej gledalcev, še več obiska pa so pričakovali v popoldanskem delu, ko je bilo napovedano tekmovanje koscev in družabna prireditve. To dvojje so morali za teden dni preložiti zaradi dežja. (Foto: V. Podgoršek)

„Nikola Tesla“ v Kostanjevici

Zagrebska televizija snema serijo devetih epizod o življenju velikega izumitelja

Zadnja julijska sobota je. V Kostanjevici so spet poskrbeli za presenečenje. Vozniki se sredi sončne pripeke sprašujejo, kaj neki pomenijo prometni zastoji, ki se tisto dopoldne ponavljajo pred mostom v središču mesta. Miličniki ustavljajo vozila na obeh straneh Krke in glas po zvočniku zahteva za hipec tišine. Na mostni ograji in ob vhodu na zeleno trato mestnega kopališča je zbrana

gruča radovednežev, ki napeto opazujejo dogajanje na njej.

Filmski ljudje so pomaknili čas za sto let nazaj in pričarali pred kamero prizore iz otroštva in izumitelja Nikole Tesle. Pri-

BRANKO LUSTIG: „V Kostanjevici se zelo dobro počutimo, zato bomo še prišli. Moja desna roka tukaj je Vili Puncuh in brez njega bi se težko znašli.“

zorišče predstavlja dogodek z gasilsko brigadno v Gospiću, ko se je ta pokvarila, napako pa je odkril in popravil mladi Nikola. Tudi Kostanjevičani so sodelovali pri snemanju. Med njimi so bili člani gasilskega društva, odzvali pa so se tudi godbeniki pihalnega orkestra iz Sentjerneja. Vsi so seveda nastopili v zgodovinskih kostimih.

Direktor televizijske nadaljevanke „Nikola Tesla“ pri zagrebški radioteleviziji, Branko Lustig, je pojasnil, da so si izbrali Kostanjevico za prvi del zgodbe iz mladosti Nikole Tesle. Posneli bodo devet epizod, od katerih bo vsaka trajala po eno uro. Z ekranizacijo življenja velikega znanstvenika iz Smiljana pri Gospiću bo RTV Zagreb počastila 120-letnico Teslova rojstva. Pri snemanju sodeluje 180 igralcev in šest

Nadaljevanje na zadnji strani

PRISLI SO OD BLIZU IN DALEČ, kmetje in gospoda. Prizor s sobotnega snemanja filma o Nikoli Tesli v Kostanjevici. Kmetice so na soncu pred kamerami laže vzdržale kot tesno prepasane gospodične. Kar dve od njih sta se tisto dopoldne onesvestili zaradi vročine. (Foto: J. Teppey)

VREME

V začetku tedna je prevladovalo precej sončno in razmeroma sveže vreme, ki se je v sredo, s prihodom hladne fronte, poslabšalo.

V drugi polovici tedna bo ponovno lepše vreme, postopno se bo nekoliko otapljalo.

tradicionalna zabavnoglasbena prireditve
ČATEŠKA NOČ
sobota, 7. avgust 1976

Otvoritev z ognjemetom ob 20. uri
Pavlihov satirni kabaret:
ŽELELI NISTE - POSLUŠAJTE
Zabavnoglasbeni program, humor,
ples do nedeljskega jutra
Vstopnina s parkirnino 50.- din

SWEETHEARTS
ženski vokalno-instrumentalni sestav
DOBRI ZNANCI -
MARJANA DERŽAJ, BRACO KOREN
PLAVI - vokalno-
instrumentalni sestav
PAVLE VRČKO
MARTA PESTATOR, NINO VUJIČIĆ,
MILENA STRAJNAR,
JANEZ HOČEVAR-RIFLE

zdravilišče
Čateško
toplice

hoteli emona

Ko ustvarjamo temelje

Ob oceni javne razprave o osnutku zakona o združenem delu — Odločna podpora delavcev

Zbrani podatki kažejo, da smo v večini temeljnih in drugih organizacij združenega dela s koncem junija že sklenili najširšo javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Vendar se s takimi ugotovitvami nikakor ne smemo zadovoljiti, temveč se moramo vprašati, ali morda za marsikatero okolje le niso preveč optimistične in samozadovoljne. Že na začetku smo namreč poudarjali, da tokratna javna razprava ne sme biti formalnost, temveč resna in poglobljena analiza lastnih razmer.

Kljub temu pa celovita ocena že kaže, da so bile razprave vsebinsko izredno bogate in da so na njihovi podlagi že sprejeli konkretne usmeritve, ki zagotavljajo spreminjanje samoupravnih razmer na podlagi zakona. In ker ni ostalo samo pri sklepih in usmeritvah, so ponekod že temeljito začeli dograjevati samoupravne odnose, se pripravljati na oblikovanje novih temeljnih organizacij združenega dela, sprejeli nove predloge za združevanje dela in sredstev, dopolnjevanje in spreminjanje samoupravne akte in podobno.

Zato lahko tudi trdimo, da so delavci nasploh odločno podprli idejnopolitično podlago zakona in predvsem ob primeranju lastnih razmer z zakonom spoznali, da še vedno niso ustavno organizirani, da ne razpolagajo z dohodkom tako, kot bi morali, in da so njihovi samoupravni odnosi še daleč od tistih, ki smo jih predvideli z ustavo. Prav to pa je vsekakor tudi dobra podlaga, s katero bomo nasploh v družbi presegali drobnolastniško miselnost, lokalistične poglede in omejevali delovanje tistih, ki jim razvoj samoupravljanja ni najbolj pri srcu.

Tudi za krajevne skupnosti in organizacije združenega dela v družbenih dejavnostih lahko ugotavljamo, da se je prav z razpravo njihova dejavnost močno povečala, vendar je še vedno precej neuskkljena in premalo celovita. Žal pa posebej krajevne skupnosti ovira dejstvo, da so se udeleževali razprave predvsem tisti občani, ki niso zaposleni, in zato ni bilo dovolj čutiti tesne povezanosti med interesi delavcev in občanov ter vsebinske povezanosti pri odločanju o razpolaganju z dohodkom.

Poglabljenost razprave bi vsekakor lahko ocenjevali tudi ob podatku, da smo sprožili ob za-

konu več sto vprašanj, pripomb in predlogov. Ne gre sicer za drugačno ureditev posameznih področij, ki naj bi jih zahtevala samoupravna praksa, temveč zlasti za določna vprašanja, kako bomo posamezna določila lahko v resnici uresničevali. Res pa je tudi, da se prav v teh vprašanjih kažejo mnogi vsebinski problemi, na katere bomo morali čimprej jasno odgovoriti.

Te ugotovitve vsekakor dokazujejo, da bomo razpravo lahko v celoti sklenili do 20. septembra, kot je to določila zvezna skupščina ter tudi ugotovili osrednje probleme, ki so se pokazali. To pa pomeni, da bomo v resnici tudi zagotovili vse tiste temelje, na podlagi katerih nam bo mnogo lažje graditi naprej.

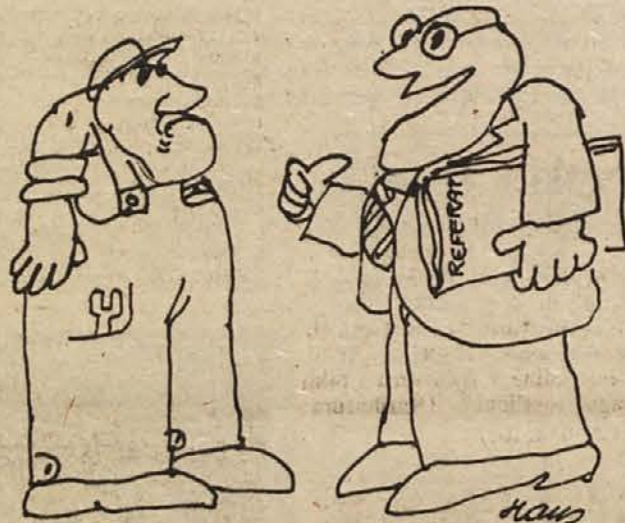
JANEZ KOROŠEC

RIM — Italija ima novo vlado, vendar pa še nima zaupnice. To sliko objavljamo zato, ker je zdaj prvič, da je neka ženska postala članica vlade. Franca Maria Malfatti je minister za javno izobrazbo. Na sredi slike je predsednik Leone, na njegovi desnici je novi premier Giulio Andreotti. To je že 39. vlada Italije po vojni.

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

NJEGOVA OLIMPIJSKA LOGIKA

— Pomembno je sodelovati v proizvodnji, jaz pa pri delitvi...

tedenski zunanjepolitični pregled

In tako smo kar naenkrat pridrli v avgust. Pravijo, da med vojno počivajo muze — boginje pesmi. Ali poleti počiva diplomacija? Prav ta mesec bo dosegel svoj vrh. Slučaj je prinesel, da se bo začela konvencija ameriške republikanske stranke istega dne ko konferenca nevrščeni-16. avgusta. Za nas je seveda slednja veliko važnejša ko prva.

Colombo je nared za veliki dan, ondan je izplula iz naših pristanišč ladja Galeb, med konferenco bo zasidrana v tem azijskem mestu. Veliki dan se vse bolj približuje — v Colombu bo zastopanih 85 dežel, potem bo tam 10 dežel — opazovalnik in 11 mednarodnih in osvobodilnih gibanj. Pravzaprav štiri petine vseh držav na svetu. Predsednik Tito je ondan dejal: pričakujemo veliko od novega zbora nevrščeni-16. avgusta. Iz skromnega semena, ki so ga posadili v zemljo, je zrastle veliko drevo. Seme so posadili v zemljo leta 1956 in sicer na Brionih. Tedaj so Tito, Nehru in Naser podpisali zgodovinski dokument, ki ga danes povsod citirajo. Prva konferenca je bila v Beogradu leta 1961, bila je kaj skromna. Razumljivo — to je bil šele začetek. Letošnja konferenca v Colombu, v državi Sri Lanka, je prva na azijskih tleh. Našo delegacijo bo vodil predsednik Tito. Poudarek te konference bo na ekonomskih vprašanjih. Ekonomika in politika pa sta v bistvu dve plati iste kolajne. Mnogi ugibajo — kje bo nova konferenca? Na ameriških tleh? Zelo verjetno.

Mednarodni tisk zelo veliko piše o sporazumu med Sirijo in Palestinsko osvobodilno organizacijo. V tem trenutku je težko presoditi vse razsežnosti tega sporazuma. Ali bo zdaj konec državljanske vojne v Libanonu? Ali bodo sirske vojske zapustile Libanon? V Izraelu se sprašujejo, ali bodo dobili palestinski komandosi svobodne roke v južnem Libanonu?

Za razmere, ki vladajo v arabskem svetu, je značilno, da komunike o sporazumu napada Egipt. Egiptovskemu vodstvu očita, da je s podpisom sporazuma o Sueskem prekopu izdal arabske interese. Ali so morali to pripombo res stlačiti v ta dokument? Ali je nestrpnost Sirije tako velika, da je morala dobiti svoj izliv? Sicer pa v Libanonu kljub temu sporazumu ni miru, še vedno odmevajo granate, še vedno pokopljejo dnevno več deset ljudi. Državljanška vojna v Libanonu odraža vse nepetosti arabskega sveta.

Francija pretrgala diplomatske stike s Kambodžo, je leta navezala stike z Japonsko in Grčijo. Kambodža se že nekaj mesecev imenuje Kampučija, to je staro ime za to deželo.

MOSKVA — Generalni sekretar KP Romunije Ceausescu je prišel na prijateljski obisk v Sovjetsko zvezo. Tu bo prebil del svojega dopusta, med tem pa se bo sestal tudi s Leonidom Brežnjevom.

RIM — Prihodnjic v Madridu — taka je bila sklepna sodba po nedavnem kongresu KP Španije v Rimu. Letos je minilo 40 let, odkar je začel Franco upor proti legalno izvoljeni vladi v Španiji. V tej državi so ondan dovolili vse stranke, razen komunistične.

Ameriški državni sekretar Henry Kissinger je zdaj na turneji po evropskih in azijskih državah. Med drugim bo obiskal tudi Iran, prav gotovo bo ob tej priložnosti razpravjal tudi o Srednjem vzhodu — o Libanonu. Naj omenimo, da je lani dobil Iran na račun nafte kar 18 milijard dolarjev, vse petrolejske države Srednjega vzhoda skupaj pa kar 90 milijard!

Kissingerja smo omenili zato, ker smo hoteli napraviti uvod v ameriško sfero. Čez dobrih deset dni se bo začela v Kansas Cityju konvencija ameriške republikanske stranke. Ali bo stranka izbrala Forda za svojega predstavnika? Ali bo s to kartico zmagala na volitvah za ameriškega predsednika? Le-te bodo prve dni novembra. Če bi bile zdaj volitve, bi baje zmagal Carter, predstavnik demokratiške stranke.

TELEGRAMI

BEOGRAD — Naša agencija Tanjug poroča, da se je veleposlanik ZDA Silverman vmešaval in se še vmešava v naše notranje zadeve. Agencija pristavlja, da je stvar vsake države, da oceni, ali vedenje njenih predstavnikov v Beogradu prispeva k pospešanju odnosov ali pa zavira sodelovanje z Jugoslavijo.

RIM — Italijanska vlada je tu, videli smo njeno fotografijo, sredi te je predsednik republike Leone. Se ni gotovo, ali se bodo italijanski komunisti in liberalci vzdržali glasovanja o zaupnici. Za ne morejo glasovati, saj niso v vladi, če bi se pa vzdržali, bi vlada dobila večino pri glasovanju.

CELOVEC — Ali je Avstriji res potreben sloves države, ki ne izpolnjuje svojih mednarodnih obveznosti? Države, ki krši sklepe nedavne helsinške konference? To stoji zapisano v pismu zvezne konference SZDL Jugoslavije Brunu Kreiskemu. To kar se dogaja v Avstriji, je prikrito razarodovanje — v tujini se je zdaj uveljavil izraz etnocid. Avstriji še vedno vztrajajo pri tem, da izvedejo preštevanje manjšin — mi smo odločno proti temu.

BANGKOK — Medtem ko je Francija pretrgala diplomatske stike s Kambodžo, je leta navezala stike z Japonsko in Grčijo. Kambodža se že nekaj mesecev imenuje Kampučija, to je staro ime za to deželo.

MOSKVA — Generalni sekretar KP Romunije Ceausescu je prišel na prijateljski obisk v Sovjetsko zvezo. Tu bo prebil del svojega dopusta, med tem pa se bo sestal tudi s Leonidom Brežnjevom.

RIM — Prihodnjic v Madridu — taka je bila sklepna sodba po nedavnem kongresu KP Španije v Rimu. Letos je minilo 40 let, odkar je začel Franco upor proti legalno izvoljeni vladi v Španiji. V tej državi so ondan dovolili vse stranke, razen komunistične.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Po skoraj dveletnih pripravah so delegati slovenske skupščine prejšnji petek sprejeli družbeni plan razvoja SR Slovenije za obdobje od 1976. do 1980. leta. Planski dokument jasno opredeljuje interese delavcev ter jasneje izraža soodvisnost razvoja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti, prav tako pa izpostavlja strateške cilje in naloge, kot so pridelovanje hrane, širjenje surovinskega zaledja, racionalizacija stanovanjske zidave itd. Plan tudi tehtneje opredeljuje krepitev materialne osnove združenega dela in planske investicije, ki naj postopoma spreminjajo sestavo predelovalne industrije.

V uvodni obrazložitvi je podpredsednik Republiškega IS Zvone Dragan med drugim opozoril, da je bilo opredeljevanje materialnih okvirov in možnosti za razvoj družbenih dejavnosti eno najzahtevnejših vprašanj pri oblikovanju predloga družbenega plana. IS je sicer v veliki meri upošteval predloge o nalogah in usmeritvah družbenih dejavnosti, vendar je pri tem seveda moral izhajati iz sprejete načelne usmeritve, da bo lahko glede na dejanske dohodkovne možnosti skupna poraba v naslednjih letih rasla največ po enaki stopnji kot družbeni proizvod.

Poleg razprave o predlogu družbenega plana in njegovega sprejemanja je bila osrednja točka dnevnih redov petkovnega zasedanja skupščinskih zborov tudi razprava o uresničevanju delegatske ureditve in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Ludvik Golob, predsednik odbora za družbenopolitični sistem družbenopolitičnega zbora je v ekspoziciji med drugim poudaril, da tudi dosedanja bogata samoupravna praksa uresničevanja delegatske ureditve kaže, kako pomembne rezultate smo dosegli z uveljavljanjem delegatskih razmerij.

Za dosledno uveljavitev delegatske ureditve sta bistvenega pomena izvajanje in krepitev delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Žal, kljub nekaterim pozitivnim ugotovitvam in

premikom pri uresničevanju ustavnih določil v delegatskem sistemu s sedanjim stanjem ne moremo biti povsem zadovoljni. Marsikatera delegacija še nima ustreznega mesta v družbenopolitičnem življenju, srečujemo se z nezainteresiranostjo, včasih pa tudi s preobremenjenostjo posameznih delegatov.

Razen o predlogu družbenega plana in o uresničevanju delegatske ureditve so delegati nato na ločenih sejah zborov obširno razpravljali tudi o programu ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev iz tujine in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev doma ter predloženi program tudi sprejeli. Sprejeli so tudi več zakonskih predlogov.

NALOGE DO 1980. LETA

Prejšnji četrtek se je sestal tudi izvršni komitee predsedstva CK ZKS, ki je obravnaval dosedanje rezultate akcije v zvezi z uresničevanjem teženj osnutka zakona o združenem delu ter uveljavljanjem načel samoupravnega družbenega planiranja. Ugotovil je, da je akcija prispevala k poglobljanju socialističnih odnosov ter snovanju srednjeročnih rešitev. Od skupno 120 izbranih delovnih organizacij, kjer so na sestankih komunistov sodelovali tudi člani IK in drugih republikanskih vodstev družbenopolitičnih organizacij, so akcijo v določenem roku končali v več kot 80 odstotkih delovnih organizacij.

Kljub splošni ugodni oceni pa akcija v vseh okoljih ni enako uspela, zato jo je nujno nadaljevati, so poudarili na seji.

Prejšnji torek, 27. julija, so narodi in narodnosti Bosne in Hercegovine ter Hrvatske nadvse slovesno proslavili 35-letnico vstaje, ta ponedeljek (2. avgusta), pa je praznovala SR Makedonija, in sicer kar dve obletnici iz zgodovine makedonskega naroda: 73-letnico ilindenske vstaje in 32-letnico prvega zasedanja antifašističnega sveta narodne osvoboditve Makedonije.

Prejšnji teden se je sestal tudi izvršni svet SR Slovenije, ki je na osnovi polletne ocene izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije menil, da ni treba poleg že sprejetih ukrepov in stališč republikanske skupščine sprejemati novih. Ugotovil je, da se v zastarelih pogojih gospodarjenja OZD bolj kot doslej ukvarjajo s preučevanjem svojih lastnih problemov in možnosti in same iščejo izhod iz težav.

Čeprav je v maju in juniju čutili ugodne premike pri oživljanju proizvodne rasti, je to še vedno osnovna naloga gospodarstva. Kar zadeva rezultate gospodarjenja OZD po polletnih obračunih pa je treba povedati, da so sicer določeni znaki o povečanju izgub OZD, vendar pa bo prava slika znana šele sredi tega meseca, ko bodo opravljene analize, koliko so te posledica takšne ali drugačne tehnike obračunavanja.

Na tiskovni konferenci v republiški gospodarski zbornici prejšnjo sredo so govorili o posledicah nedavne suše, ki je približno mesec dni pestila Slovenijo. Največjo škodo so utrpeli travniki, osnovni vir krme. V severozahodni Sloveniji bo krme nekoliko manj, v Savinjski dolini za kakih 50 do 60 odstotkov, na Primorskem pa bo škoda še večja. Suša je prizadela tudi pšenico, oves, krompir in koruzo ter hmelj. Pridelek koruze bo, kot ocenjujejo, na Dolenjskem za 30 do 40 odstotkov manjši, na Gorenjskem za 30, na Ptujskem in Dravskem polju pa celo za polovico.

V nekaterih občinah so že priskočili na pomoč najboljši ogroženim kmetom in rejeom živine, ne samo tistim, ki so v kooperantskih odnosih z družbenim sektorjem kmetijstva, marveč tudi tistim, ki so doslej še odklanjali kooperantske vezi. Ugodno je to, da imajo v drugih republikah še precejšnje zaloge koruze, kar bo pomagalo prebroditi kričo zaradi suše.

KOČEVCI NEGODUJEJO – Odkar je avtobusno podjetje SAP iz Ljubljane uvedlo na progi Ljubljana–Kočevje prestopanje potnikov v Velikih Laščah, se mnogi Kočevci pritožujejo, saj morajo včasih po slabem vremenu čez cesto na drug avtobus, nemalokrat pa je tudi ta poln.

POLETJE, ČAS VESELIC – Veselice so tako rekoč že pravi slovenski ljudski običaj. Po gasilcih, ki jim gre še dandanes prvo mesto, so jih prevzele še druge organizacije, saj se je izkazalo, da je ljudi, ki se radi poveselijo, vedno dovolj. Zgornji „veselični“ posnetek je iz Šentjerneja.

ČATEŠKE TOPLICE TE DNI – Ob sobotah in nedeljah je gneča v bazenih in na kopnem. Sonce pod drevesi zasedejo družine z otroki že v dopoldanskih urah. Kosilo prinesejo mnogi kar s seboj, na voljo pa ga imajo tudi v samopostrežni restavraciji na kopalnišču. (Foto: Jožica Teppey)

RAJ ZA IZLETNIKE – Pred kratkim so planinci s prostovoljnim delom prenovili priljubljeno izletniško točko pri Jelenovem studencu pod Stojno. Koča, ki je last PD Kočevje, je tako vsako soboto in nedeljo polna izletnikov in planincev. (Foto: F. Brus)

SPREMEMBA PROGRAMA V CIMOSU

Po podatkih iz koprškega Cimosa je poslovni odbor podjetja sprejel sklep, da se zaradi izgube v poslovanju ustavi proizvodni program, tako da bodo nekaj časa proizvajali le vozila Diana 6 in GS 1220 Pallas, pri katerih nimajo izgub.

Modelov GS 1220 Club in GS 1220 Break Special nekaj časa ne bo na tržišču. Ker vse kaže, da do jeseni posli ne bodo urejeni, se bo dobavni rok za navedena vozila podaljšal.

Sejmišča

NOVO MESTO: pujski so bili tokrat malo dražji kot prejšnji ponedeljek. Naprodaj jih je bilo 225, razen njih pa še 19 nad tri mesece starih prašičev. Veljali so od 540 do 800 din, nad tri mesece stari prašiči pa od 810 do 950 din. Na sejem so rejci prignali tudi 71 glav goveje živine, prodali pa so jih 34. Voli so bili po 13 do 15,50 din, krave od 9 do 13 din, mlada živina pa od 11,50 do 14 din za kilogram žive teže.

BREŽICE: na sobotni redni tedenski sejmiščni pujski so rejci pripeljali 431 pujskov in 18 nad tri mesece starih prašičev. Prvih so prodali 315, drugih pa 14; pujski so imeli ceno 35 do 36 din, starejši prašiči pa 22 do 23 din za kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Rešimo pridelek krompirja!

Pomoč z neba v obliki dežja je prišla zadnji trenutek. Zlasti koroza je na nekaterih poljih po poldrugi mesec trajajoči suši kazala že kaj žalostno sliko. Podobno je krompir zaostal v razvoju in kazalo je na slabo letino. Toda zadnje deževje je popravilo možnosti in dalo upanje, da bomo rešili pridelek.

Protifitoftorna služba Kmetijskega inštituta sporoča, da je treba takoj po prenehanju dežja škropiti krompirjeve nasade proti krompirjevi plesni. KO se bo po dežju otopilo, bodo namreč nastopile idealne razmere za razvoj te najhujše krompirjeve bolezni, ki je na primer v lanskem deževnem poletju uničila najmanj tretjino krompirjeve letine in povzročila znano krizo v preskrbi s tem važnim pridelkom.

S škropljenjem je mogoče ohraniti rastline dlje časa zdrave, to pa je prav tisto, kar potrebuje krompirjeva rastlina, da bo naredila debeleje gomolje. Krompirjeva cima mora ostati čim dlje zelena in ne sme prezgodaj „dozoriti“ zaradi napada krompirjeve plesni.

Torej: brž ko preneha deževati ali vsaj v prvih treh dneh po deževju, je treba krompir temeljito poskropiti. Na voljo je vrsta škropljenj zoper plesen škropimo tudi proti klorodromskem hrošču. Priporočila: antracol v količini 1,5 do 2 kg na hektar, bakreno apno 25 (12 kg na 1 ha), brestan 60 (400 – 600 gr na 1 ha), cuprablau N (4 do 6 kg na 1 ha), cuprablau Z (3 do 4 kg na 1 ha), dithane M 45 (2,5 – 3 kg na 1 ha), vondozeb (2 do 4 kg na 1 ha).

Kjer se je pojavila na krompirju druga generacija ličink klorodromskega hrošča, priporočila Kmetijskega inštituta, naj hkrati s škropljenjem zoper plesen škropimo tudi proti klorodromskem hrošču. Priporočila: elocron (1 do 2 kg na 1 ha), sevin WP (1 do 2 kg na 1 ha), monitor (1 do 2 l na 1 ha), zlatica despirol (300 gr na 1 ha), unden WP (1/2 kg na 1 ha), elocron P (20 kg na 1 ha), despirol P (20 kg na 1 ha), sevin F (15 do 25 kg na 1 ha), padan P (15 do 20 kg na 1 ha).

Inž. M. L.

Prostorski načrt gre pred javnost

Prostorski načrt za Dolenjsko bo kmalu pred nami. Prvi del je skupščina skupnosti dolenjskih občin obravnavala in javno razgrnila na julijski seji. Sklenila je tudi, da bo javna razprava o tem pomembnem dokumentu do 20. oktobra, nakar bodo pristojne organe in organizacije v republiki naprosili za mnenje.

Javno razpravo o prostorskem načrtu bo vodila posebna osemčlanska komisija, sestavljena iz predstavnikov vseh štirih dolenjskih občin. Komisija bo morala od danes do 5. septembra pripraviti akcijski načrt za javno razpravo. V razlago prostorskega načrta bodo pritegnili strokovnjake z republiškega urbanističnega inštituta in zavoda za družbeno planiranje. Urbanistični inštitut so naprosili, naj pripravi tudi gradivo, s katerim bo možno kar najbolj utemeljeno in prepričljivo razpravljati o prostorskem načrtovanju na Dolenjskem.

Na tej seji je skupščina nadalje sprejela dogovor občin dolenjske regije o skupnih vprašanjih družbenega razvoja za obdobje 1976–1980. Dogovor bo v njenem imenu podpisal predsednik inž. Martin Janžekovič.

Skupščina je tudi sklenila izvesti javno razpravo o usmerjenem izobraževanju na Dolenjskem. Predloge in pripombe bodo zbirali do jeseni, do konca oktobra pa naj bi bilo gradivo usklajeno. Svojo komisijo in kulturo in prosveto je skupščina zadolžila, naj ponovno poskusi navestiti stike s posavsko regijo, da bi

morda vprašanja usmerjenega izobraževanja morda le začeli reševati enotno.

Ob zadnjem 8. marcu (in pomanjkanju čebule!): „Anka, ti boš edina v Bjelovaru s tako drago ogrlico!“ (Karikatura: Bjelovarski list)

Eden dela za tri

Beograjska Borba se je v svojem „požetvenem“ komentarju te dni dotaknila vprašanja, na katero že dolgo opozarjajo kmetijski strokovni krogi, pa tudi drugi – na pretirano enostransko usmeritev kmetijstva v jugoslovanski žitnici Vojvodini. Izrazito enostransko so usmerjena zlasti družbena gospodarstva, kar postaja že tako škodljivo za celotno jugoslovansko gospodarstvo, da tega ni mogoče več prenesti. Tako zaključuje Borba.

Javna skrivnost je, da je mogoče s pridelovanjem pšenice in koroze, ki imata od države zajamčeno najnižjo odkupno ceno in kot napol „strateški surovini“ boljši položaj, še najbolj donosno gospodariti v poljedelstvu. Seveda če je pridelovanje sodobno organizirano in velikopotezno. Znano je, da je prav pridelovanje pšenice in koroze mogoče skorajda povsem opraviti s stroji ter doseči v produktivnosti dobesedno fantastične rezultate. Zal jih ne dosegamo pri nas, kjer imamo mnoga družbena gospodarstva opremljena tako kot najboljše ameriške farme, njihova produktivnost dela pa je 3 do 4-krat manjša. „Od treh zaposlenih eden dela, dva pa čakata, da bosta delila dohodek s tistim, ki je delal,“ pravi Borba dobesedno.

Da se povrnemo nazaj na kritiko pretirane enostranske usmeritve. Ker je s pšenico tako, se le malokatero družbeno gospodarstvo loti pridelovanja zelenjave na primer, za katero je znano, da je pri njej tveganje mnogo večje, da potrebuje več organizacijskih in drugih sposobnosti, in konec koncev, da zahteva sorazmerno več dela, tudi ročnega. Odvečna dva delavca od treh bi lahko koristno zaposlili, seveda če jim ne bi šlo že s pšenico dovolj dobro. Da o boljši oskrbi z zelenjavo, ki najpogosteje ogroža družinske proračune in bo to, očitno – če se ne bo spremenil kritizirani odnos – počela tudi vnaprej, sploh ne govorimo.

pločevino, bodo v IMV za šasijo uporabljali domačo. V juliju so v IMV začeli izdelovati tudi novo vozilo: 12-sedežni minibus z mercedesovim motorjem, razvili pa so tudi novo serijo svojih kombi vozil z bencinskimi motorjem.

Majhni koraki na veliki poti

Kadar nanese beseda na naše gospodarstvo je nekako opaziti nezadovoljstvo zaradi vse premajhne lastne ustvarjalnosti, hkrati pa za skrbljenost zaradi prevelike odvisnosti od ustvarjalnosti drugih. Naloga je v položaju, ko iščemo resnične osnove za uravnovešanje in izboljšanje gospodarstva, jasna: spodbuditi lastno ustvarjalnost, uresničevati lastne zamisli, iskati nove poti.

Za takimi besedami pa vedno stojijo drobni, bolj vsakdanji problemi. In eden takih problemov je bil ta, da smo očitno zanemarjali izumiteljstvo, racionalizatorstvo in novatorstvo tudi na nižji stopnji. Drugače povedano: delavec, ki je ob delu v tovarni odkril kakšno izboljšavo proizvodnega procesa, za to ni dobil ustreznega denarnega ne moralnega priznanja.

Od septembra dalje bodo v IMV sami naredili že 70 odstotkov popularne katrce.

Bolj naša katrca

Kot poroča Delo, bo popularno vozilo – katrca postala še bolj domača. Od septembra dalje bodo v novomeški tovarni IMV naredili že 70 odstotkov katrc, kar pomeni, da bo treba uvoziti le še za slabo tretjino vrednosti njenih sestavnih delov.

Glavni direktor Jurij Levičnik je nadalje še povedal, da bodo v IMV te dni začeli delati z novo težko stiskalnico (presernico), s katero bodo izdelovali doma kompletno šasije in karoserije. V oktobru bodo naredili že po 100 katrc na dan, v prihodnjem letu pa bodo proizvodnjo na dan povečali še za enkrat. Precej katrc bodo tudi izvozili.

Medtem ko za karoserijo sedaj v poizkusni seriji uporabljajo uvoženo

Sklep novomeške raziskovalne skupnosti: nagrade tudi za „drobne“ izboljšave

V statutu novomeške raziskovalne skupnosti, katerega so sprejeli na seji skupščine skupnosti prejšnji teden, je postavljen pravno formalni okvir za izboljšanje takega stanja. Statut namreč določa, da lahko raziskovalna skupnost podeljuje nagrade za izume, odkritja in izpopolnitve na posameznih raziskovalnih področjih, ki pomembneje prispevajo h gospodarskemu in družbenemu razvoju občine ali pomenijo pomemben prispevek pri uveljavljanju novosti v gospodarsko in družbeno prakso.

Cetudi nagrade ne bodo velike, ker jih novomeška raziskovalna skupnost pač ne zmore, bodo vendarle pomenile priznanje, ki so ga v mnogih kolektivih delavcem – izumiteljem doslej spregledovali.

M. M.

KS MIRNA ZAHTEVALA NADZOROVAN IZPUST VODE IZ BAZENA

Radi bi ponovno izpraznili in očistili kopalni bazen pod mirenkim gradom, pa ga ne moremo. Čakamo sanitarnega inšpektorja, katerega prisotnost smo mi zahtevali zato, ker so se pojavile neresnične in neuradne govorice, češ da je bil izpuščena voda iz bazena krivec za množični pogin rib, nam je v soboto dopoldne povedal Janez Janežič, sekretar KS Mirna.

J. P.

– „Le kako nam morejo očitati dvojna merila, ko pa za našo manjšino na Tirolskem zahtevamo natanko isto kot za koroške Slovence: nemške šole, nemške napise, nemščino v uradih...?“

(Karikatura: Marjan Bregar)

credno je zapisati...

Zadnje julijske dni – malo pred skupščinskimi počitnicami – je republiška skupščina sprejela družbeni načrt razvoja Slovenije do 1980. leta. Ena izmed poglobljenih značilnosti tega pomembnega dokumenta, ki bo bistveno vplivala tudi na razvoj dolenjskega gospodarstva in družbe, je predvideno veliko

Prednost zapostavljenemu

prestrukturiranje (spremembe v sestavi) predelovalne industrije in celotnega gospodarstva.

Dogovorjeni okviri, ki jih določa republiški načrt, predvidevajo namreč izrazite spremembe v sestavi gospodarskih naložb. Za nove investicije določa načrt v prihodnjih petih letih 87,6 milijard dinarjev, ta denar pa bo bistveno drugače razdeljen, kot so bile naložbe doslej. Gospodarska infrastruktura, pod tem pa razumemo vse od cest do elektrarn, bo namesto dosedanjih 18 odst. dobila kar 34,3 odst. vseh naložb; modernizacija gospodarskih zmogljivosti v pridobivanju surovin in reprodukcijskega materiala bo namesto dosedanjih 30,5 odst. deležna kar 52,5 odst. vsega investiranega denarja, pridelovanje hrane pa namesto dosedanjih 6 po novem 8,8 odst. Torej prinaša razvojni načrt izrazito prednost pridobivanju energije, surovin in hrane. Doslej prav ta področja niso ustrezno sledila razvoju – in slabe posledice tega so dobro znane.

Ob tako zastavljeni usmeritvi družbenega načrta razvoja, ki predvideva leta 1980 že 2500 dolarjev narodnega dohodka, 6-odstotno rast stvarnega družbenega proizvoda, 3-odstotno rast zaposlenosti in za 16 odstotkov večje stvarne osebne dohodka (namesto povprečnih 3.521 din v letu 1975 povprečnih 4.100 v letu 1980), bi bilo vsekakor prezahtevno, če ne preveč lokalistično obarvano vprašanje, kako se bo to odrazilo pri razvoju naših regij. Zagotovo lahko odgovorimo, da predvidena usmeritev Dolenjski ustreza, saj predvideva pospešeno rast tistih dejavnosti, ki so tudi pri nas zadrževale splošen napredek. Sicer pa je družbeni načrt razvoja Slovenije, ki je pred nami, prvič nastal na samoupravni, delegatski osnovi in je rezultat temeljitih dogovorov in usklajevanj. V tem je tudi jamstvo za njegov uspeh, kot zatrjujejo vsi njegovi tvorci.

M. LEGAN

Nadaljevanje s 1. strani

Na nivoju občine se naj oblikujejo določene raziskovalne naloge - Raziskovalna skupnost mora imeti večjo vlogo v razvojnih planih

V torek, 27. julija, je v sejni dvorano posloplja občinske skupščine Novo mesto le prišlo zadostno število delegatov, da je bila skupščina občinske raziskovalne skupnosti Novo mesto sklepčna. Na 2. seji so delegati potrdili skupnopravni sporazum o ustanovitvi in delovanju Raziskovalne skupnosti Slovenije ter obravnavali in sprejeli statut skupnosti.

Poročilo o dosedanjem delu je pokazalo, da raziskovalna skupnost vsebinsko še ni zažvela, čeprav so njene naloge še kako pomembne. Predvsem bo morala vplivati na raziskovalno-politično SR Slovenije, ker je od te odvisen tudi razvoj delovnih organizacij v občini in širše skupnosti sploh. Na občinskih nivojih se morajo oblikovati nekatere

raziskovalne naloge, zato bo novomeška raziskovalna skupnost, ker

sama ne more financirati ali sofinancirati raziskav, predvsem usmerjala program republiške raziskovalne skupnosti v smeri, ki zanimajo in so pomembne za naše gospodarstvo.

Delegati so se na seji seznanili tudi s problematiko gospodarskega razvoja občine in z zasnovami srednjeročnega programa razvoja in raziskav v okviru raziskovalne skupnosti. Raziskovalna skupnost ima v gospodarskem planu razvoja občine večjo vlogo, saj morajo biti vsi razvojni programi utemeljeni tudi v boljšem delu, k čemur pa lahko veliko prispeva prav uvajanje novih tehnologij v proizvodnjo.

M. M.

Dan starostnikov v KS Hinje

Uspelo srečanje v nedeljo, 1. avgusta

Utemeljitelj mednarodnega Rdečega križa Henry Dunant je v svoji knjigi napisal sledeče misli: Včasih zadostuje požirek vode, cigareta, prijateljski nasmeh ali beseda in že imate pred seboj spremenjenega človeka. Brigadirji Rdečega križa dr. Pavla Lunačka in ostali gostje smo se prepričali o resnici in globini teh besed. Starostnikom krajevne skupnosti Hinje, katerim smo pripravili kulturni program, bo še dolgo ostal v spominu njihov praznik. Marsikom se je zaiskrila solza v oči, solza hvaležnosti, da nismo pozabili nanje. Ob prihodu pa so starčki z nezaupanjem zrlji v nas, saj se nekateri, čeprav živijo v isti vasi, ne videvajo z njimi, kaj šele z drugimi ljudmi. Po kulturnem programu smo se sproščeno pogovarjali, oni pa so obujali spomine na stare, lepe in težke čase. Potem smo vsi skupaj zapeli nekaj narodnih pesmi, na koncu so starostniki celo zaplesali z našimi brigadirji. Lahko rečemo, da je srečanje ostarelih, ki je bilo v nedeljo popoldne, 1. avgusta, izredno uspelo. Vsi udeleženci so si zaželeli ponovnega srečanja, ki bo lahko ob podpori družbenopolitičnih in gospodarskih organizacij postalo tradicionalno.

STOJAN ŠVET

KOLESARJENJE: OD NOVEGA MESTA DO HRASTNIKA

Organizacijski odbor kolearske dirke Novo mesto - Hrastnik bo ponovil dokaj uspelo dirko iz junija, nastopili pa bodo starejši in mlajši mladinci. Starejši grejo na pot 8. avgusta izpred hotela Kandija, preden pa bodo prišli na cilj, bodo prevozili 97 kilometrov. Mlajši bodo krenili iz Krškega, njihova pot pa bo krajša za 40 kilometrov.

PRVI DONIT

Pred kratkim so rokometni delavci v Kočevju pripravili turnir, na katerem so nastopili igralci iz Ribnice, Sodražice in Kočevja. Najboljši so bili Sodražani. Premagali so Ribničane in z domačimi igralci remizirali ter tako zasluženo osvojili prvo mesto. Najboljši strelec je bil Matelič (Donit), najzanesljivejši vratar Getze (Inles B), najboljši igralec pa Brane Arko (Kočevje).

Rezultati: Kočevje - Donit 15:15, Donit - Inles B 23:15 in Kočevje - Inles B 23:25.

Z. F.

KOČEVJE: ROKOMETAŠI STARTALI

Na novo tekmovalno sezono so se začeli pripravljati tudi rokometiški. Člane in mladince bo še nadalje treniral Ivan Zerjav, pionirke Maršič, pionirje pa bosta vodila Jurjevič in Križman.

V minuli sezoni so Kočevci nastopili v conski rokometni ligi, nov sistem pa jih je uvrstil med ekipe iz kočevske, ribniške in grosupeljske občine.

Z. FAJDIGA

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNE ODNOSSE DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU TOZD-a ČEVljARskega PODJETJA „BOR“ DOL. TOPlice

razpisuje: prosto delovno mesto

ŠOFERJA B KATEGORIJE

Pogoji: odsluženi vojaški rok in vozniško dovoljenje B kategorije. Osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu o delitvi sredstev za osebne dohodke. Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Zakaj aktivni kmečkih proizvajalk?

V krški občini so uspešno zaživeli in naleteli na velik odziv med kmeticami

Hitrejši razvoj kmetijstva in težnja po boljši oskrbi s hrano je v naših pogojih trajna osnova za stabilnejše gospodarjenje. S pospešenim procesom industrializacije in naglim spreminjanjem strukture prebivalstva se tudi kmetica vse bolj uveljavlja kot nosilka in organizatorica kmetijske proizvodnje. Aktivni kmečkih proizvajalk so oblika dela, prek katere jih vključujejo v kooperacijske tozde in v delo družbenopolitičnih organizacij.

V krški občini so ustanovili aktivne po posameznih krajevnih skupnostih, pobudo zanje pa je dal tozda za kooperacijo pri Agrokombinatu. V zimski sezoni 1975-76 so jim nudili strokovna predavanja o higieni mleka, krmiljenju živine in gnojenju. V maju je tozda organiziral za kmetice štiri strokovne ekskurzije, ki se jih je udeležilo 600 kmetijskih proizvajalk.

Za sezono 1976-77 pripravljajo tudi že delovni program, ki ga bodo z odborom kmetijskih proizvajalk dokončno oblikovali v avgustu. Izobraževanju bodo poslej prav tako namenili precej pozornosti. Temeljni pogoj za družbeno uveljavitev kmečkih žena je uspešno delovanje delegatskega sistema, zato si na zborih kmetov vedno prizadevajo, da bi izvolili v delegacije tudi

kmetijske proizvajalk. Njihovo sodelovanje bo omogočila tudi aktivnost Socialistične zveze, če bo prilagodila delo potrebam kmečkih žena in jih tako zainteresirala za vključevanje v družbenopolitično življenje. Eno izmed temeljnih nalog v bodočem izenačevanju pogojev v mestu in na vasi je gotovo skrb za hitrejšo reševanje otroškega varstva, poudarja mentorica aktivna kmečkih proizvajalk tozda kooperacije pri Agrokombinatu v Krškem inž. Marta Metelko. Prepričana je, da bo treba tudi v zdravstvenem zavarovanju čimprej vpeljati solidarno združevanje denarja za nadomestila kmeticam v času poroda tako, kot je to urejeno za delavke. Čez noč to ne bo šlo, s spreminjanjem razmer pa bomo morali pogumno začeti, če bomo želeli, da bodo dekleta raje

ostajala na kmetijah. Sem sodijo tudi prizadevanja za razširitev prejemkov pokojnin, saj je v sedanjem sistemu kmetijska proizvajalka še vedno prizadeta.

J. T.

METLIKA: PREDAVANJE ZA ČEBELARJE

Že na ustanovnem občnem zboru metliškega čebelarstva so se člani dogovorili, da bo v kratkem pripravili vsto predavanje. Minulo nedeljo se je v sejni sobi metliške občinske skupščine zbralo kar precej čebelarjev, ki so poslušali predavanje prof. Janeza Miheliča. Gost iz Ljubljane je Metličanom govoril o letnih opravilih pri čebelah, o vrznej matic, odkrivanju in preprečevanju bolezní, o pridelovanju medu, voska, maticnega mlečka, o vlogi Zveze čebelarstva in društev Slovenije itd. Po predavanju so si poslušalci ogledali film in diapozitive.

Josip Broz Tito:

Kaj pričakujemo od Colomba

Peta konferenca mora odločno opozoriti svet, predvsem najodgovornejše faktorje, na vse nevarnosti, ki grozijo zaradi sedanega mrtvila pri reševanju perečih in nakopičenih političnih, ekonomskih problemov in kriz. V ospredje bo postavila ključno vprašanje o nujni potrebi po spreminjanju nepravilnih ekonomskih odnosov v svetu in tudi nujnosti, da se vse države konkretno vključijo v ta odločilni napor.

Konferenca mora jasno povedati, da so nevrščene države in druge države v razvoju pripravljene na dialog in pogajanja z razvitim državami. Skrajni čas je že, da razvite države odgovorijo na to pripravljenost in da prenehajo vztrajati pri sedanem stanju.

Peta konferenca mora narediti odločen korak pri uresničevanju sklepov, ki so bili sprejeti na srečanju nevrščenih držav in v Združenih narodih. Prav tako je nujno, da peta konferenca opozori na poti in metode uresničevanja vseh doslej sprejetih programov o medsebojnem sodelovanju in solidarnosti nevrščenih držav kakor tudi njihovega nadaljnjega razvoja.

Od srečanja v Colombu pričakujemo, da bo zboljšalo prakso in sistem koordinacije aktivnosti nevrščenih držav. To postaja nujnost tako zaradi nenehnega povečevanja števila nevrščenih držav kakor tudi zaradi vsestranskega širjenja njihove skupne dejavnosti.

(Predsednik republike v intervjuju za Tanjug)

Andrej Verbič:

Povprečnost vleče ljudi nazaj

Za premagovanje zastarelega na vseh področjih pa tudi v gospodarstvu je treba dobiti podporo delovnih ljudi. Če tega ni, tudi rezultatov ne bo. Tisti, ki pravijo, da je preveč razpravljanja, da se preveč ukvarjamo s predlogi in novimi rešitvami, da je za vse to škoda časa, se prav gotovo ne zavedajo, da odpirajo konflikte in zato je tudi razumljivo, da se stvari težko premikajo naprej in da je pri vseh rešitvah tudi nekaj dvomov. Toda v mnogih organizacijah združenega dela so s tem prelomili. Naš samoupravni sistem mora v odločanje pritegniti slehernega delavca. Zavedati in učinkovita akcija terja, da mora vsak sprejeti in spoznati prednosti te ali one rešitve. Premalo se ustavljamo ob vzrokih, zakaj gre počasi naprej. Med vzroke bi na prvo mesto postavil tole splošno prevladujoče razpoloženje. Kdor doseže nadpovprečne rezultate, kolektiv ali posameznik, ga skušajo spraviti na poprečno raven. Dajo mu sicer priznanje, nato pa ga diskvalificirajo, če le morejo. Marsikdo izgubi voljo biti nadpovprečen. Vrsta ljudi, ki so pripravljene in sposobni poganjati stvari, povprečnost vleče nazaj.

(Predsednik republiške gospodarske zbornice v razgovoru za „Delo“)

Dušan Šinigoj:

Ključna naloga: pospešitev gospodarstva

Ob ocenjevanju uresničevanja družbenoekonomske politike v letu 1976 lahko ugotovimo, da se osnovni trendi družbenoekonomskega razvoja od druge polovice lanskega leta niso bistveno spremenili. Industrijska rast je znatno počasnejša od predvidene, kar predstavlja najresnejšo nevarnost za uresničitev enega od osnovnih ciljev ekonomske politike v letošnjem letu, to je dinamične gospodarske rasti na kvalitetnih osnovah. Dosežena je počasnejši rast cen in življenjskih stroškov. Na področju ekonomskih odnosov s tujino se je izvoz povečal nad predvidevanji, vendar še vedno ne predstavlja zadostnega pospeševalca proizvodnje in ne nadomešča zmanjšane povpraševanja na domačem trgu. Uvoz je znatno manjši od predvidevanj, kar skupno s povečanim izvozom vpliva na ugodno plačilno bilanco. Nekoliko se je zmanjšala rast zaposlovanja v gospodarskih dejavnostih, medtem ko v družbenih dejavnostih še raste nad predvidevanji. Ker raste zaposlovanje hitreje kot proizvodnja, kaže produktivnost dela še vedno neugodne tendence rasti. Iz teh nekaj ocen sledi, da je pospešitev gospodarske aktivnosti ključna naloga ekonomske politike v tem petletnem obdobju.

(Iz uvodne obrazlage predloga srednjeročnega družbenega razvojnega načrta Slovenije, ki jo je imel Dušan Šinigoj, član IO predsedstva RK SZDL na nedavni 5. seji RK SZDL Slovenije)

Po sklepu sveta obrata za kooperacijo „GOZDARSTVO“ STRAŽA

objavljamo prosto delovno mesto

OBRAOVNEGA KNJIGOVODJE

obrata za kooperacijo „Gozdarstvo“ Straža s sedežem v Straži.

Pogoji za sprejem: srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri in eno leto delovnih izkušenj.

Pismene prijave pošljite v roku 10 dni na naslov: Gozdno gospodarstvo, Novo mesto, Gubčeva 15.

Danilo Rus, KZ Črnomelj: „Vzorčna organizacija za samoupravno organiziranost KZ na Dolenjskem, ki naj verno posname stanje in odnose v tej občini.“

To stran ste napisali sami! — To stran ste

PO POTEH SPOMINOV — Na nedavnem zboru pionirjev v Fari so sodelovali tudi učenci iz OŠ Reka v Kočevju. Na pot so se odpravili skupaj z nekaterimi preživelnimi udeleženci NOV, ki so jim med počitki pripovedovali o dogodkih iz vojnih dni. (Foto: F. Brus)

O združevanju kmetov — premalo jasno

Kdaj se bo potem premaknilo v bistvenem — v odnosu do kmeta?

Dosedanje razprave o osnutku zakona o združenem delu na vasi oz. med kmeti so bile zelo površne, da ne rečemo gola formalnost. Tako so pojasnjevalci zakona zamudili ugoden čas za poglobljeno razpravo. To je zamenjalo hitivo delo ob žetvi. Namesto preprostega pojasnjevanja, ki bi ga kmetje razumeli, pa je — kakor mi je te dni dejal eden izmed njih — med kmeti obviselo: „Vsak dan čujemo o združenem delu, pa nam še zdaj ni jasno, kaj bi naj to bilo!“

Čeprav osnutek zakona o združenem delu, v svojem kmetijskem delu, le nekoliko natančneje in opredeljeno govori o tem, kaj je združevanje dela in sredstev kmetov, med kmeti, med kmeti in drugimi organizacijami itd., kakor je to že zapisano v zakonu o združevanju kmetov, pa je v razpravah največkrat tako, kot da gre za nekaj povsem novega.

V resnici je bilo vsaj približno tako že zapisano v zakonu o združevanju kmetov. To vsekakor pomeni, da bi marsikaj o čemer govori osnutek zveznega zakona o združenem delu, v kmetijstvu že lahko storili, še preden bo zakon o združenem delu sprejet in začel veljati.

Ce to ni bilo storjeno, se prav gotovo ni mnogo premaknilo v bistvenem in poglavitnem — v odnosih do kmeta: da je kmet enakopraven z vsakim delovnim človekom; da sam odloča o svojem delu in delitvi dohodka; da je združba ali obrat za kooperacijo njegova, kmetova organizacija itd. — to pa so v medsebojnih odnosih, v odnosu do kmetov, osnovne kmetovske pravice. Teh se, žal, premalo zaveda ali jih premalo pozna,

zadružni delavci pa mu pravic niso razlagali z veseljem, če so mu jih sploh razlagali!

Tako ni čudno, če — ne le v združenih organizacijah! — pomenki še vedno potekajo tako, kot da je združba eno, kmetje v združbi pa drugo. Kot da združba kmetu vedno nekaj „daje“; da mu je „razdelila“ dohodek; da mu je „izplačala“ premijo; da mu je blagohotno „odkupila“ pridelek ipd. Skratka: ljudje, ki v združbi živijo od kmetovega dela, zadrugo — in s tem sebe — poveljujejo, rišejo zadrugo kot nekakšno „božjo mano“, ki skrbi za blaginjo kmeta in ki ji je „met potreben in toliko, kolikor bo pridelal ali pridelil ter to, za „primoju“ — prodal preko te zadruge. Morda ji je potreben še toliko, da preko svojih delegatov dvigne roko, če je treba glasovati za to, kar vodilni v zadrugi — želijo!

Prav to pa skušajo odpraviti predlagatelji osnutka zakona o združenem delu z nekaterimi zakonskimi določili. Predvsem z velikim poudarkom, da so zadruge in druge tem

podobne organizacije — organizacije kmetov. Z drugimi besedami: zadruga — to so kmetje! To pomeni, da so direktor, strokovni in drugi delavci — delavci zadruge. V zadrugi soupravljajo in soodločajo samo toliko, kolikor so v razvoju in uspeh zadruge — vložili svojega dela. Ob tem pa je pomembno, da združevanje sredstev in dela ni enostavna kooperacija ali kupo-prodaja kmetovih pridelkov, pri čemer ne bi imel nobene besede pri določanju stroškov, marže itd. Kmet mora vedeti, kdo je dobil in koliko je dobil od razlike med ceno svojega pridelka in ceno na drobno. Se več: soodločati sme tudi o tem, koliko od te razlike bo še dobil, in tudi o tem, koliko od tega naj dobijo drugi.

Tudi to so kmetovske pravice, ki izhajajo iz združenega dela, in ki naj bi — po osnutku zakona o združenem delu — oblikovale nov in drugačen odnos do kmeta, kot pa ga je bil doslej največkrat vajen.

STEFAN KU HAR

Netočno poročanje

Vaščani Gabrijel pri Krmelju so nezadovoljni s pisanjem novinarja A. Zeleznika, ki je v Dolenjskem listu 29. julija na tretji strani pod zamenjano sliko (za kar pa on ni kriv, opomba uredništva) napisal, da „če bi vojska ne pomagala pri zemeljskih delih, ne bi mogli položiti asfalta“.

Tooliko sloge požrtvovalnosti in trdnega dela, kot so ga vaščani Gabrijel vložili v izboljšavo svoje ceste, ta vas še ni doživela. Poudariti je treba, da so vse delo opravili vaščani sami, čeprav so si močno želeli tudi pomoč vojakov JLA. Visoko cenimo pomoč JLA, posebno pa prizadevanja enote starešine Veljkoviča pri gradnji ceste Sentažanž — Krmelj, toda kje je novinar videl, da so v Gabrijelah pomagali tudi vojaki, tega ne moremo razumeti.

Poudarimo še, da smo vaščani ob novinarjevem obisku dejali, da zaenkrat ne bi želeli, preden delo ne bo opravljeno, da kaj piše o akciji. Žal je ostal gluha za to prošnjo, povrhu tega pa je poročal narobe, ne le na tretji, temveč tudi na četrti strani omenjene številke Dolenjskega lista.

Želimo, da v prihodnje poročate objektivno, saj sicer trpi ugled vašega lista.

BORIS DEBELAK, član koord. odbora za obveščanje in informiranje občanov OK SZDL Sevnica
BRUNO VIDMAR, predsednik vaškega odbora KK SZDL Krmelj — Gabrijele

SEVNICA PA NIČ

V vašem listu, katerega stalen naročnik sem, berem o skrbi in prizadevanju občine Novo mesto za prizadete ob nedavnem potresu, dne 12. in 13. julija letos. Moja hiša je le nekaj kilometrov oddaljena od Šmarjete, toda spadamo že v sevnico občino. Na občini Sevnica sem prijavil škodo ter prosil za ogled, vendar do danes ni še nihče prišel. Nekaj časa smo bivali v skednju, sedaj pa smo se spet preselili v hišo, čeprav je bivanje v njej življenjsko nevarno. Sem že v visoki starosti in s posestvom 3 ha zemlje, zato pričakujem pomoč, da bom zmogel za silo popraviti streho nad glavo, kjer bom kolikor toliko varno preživel še nekaj let življenja. Upam, da moje pismo ne bo romalo v koš.

IGNACIJ ČARMAN

Gore so nas združile

Mladi alpinisti iz Spodnjega Posavja preživljajo počitnice v Kamniških Alpah

Že nekaj let zapored preživljamo mladi člani planinskih društev Spodnjega Posavja veselo počitniške dni v skupnem taboru v gorah. Letos smo se pod vodstvom mentorjev in mladinskih gorskih vodnikov utaborili v Kamniški Bistrici. V nepozabnih desetih dneh smo osvojili več vrhov Kamniških Alp. Seveda smo nekaj dni preživeli tudi v taboru. Te smo izkoristili za počitek, zabavo in tudi za delo. Vsak planinec je namreč dobil svojo nalogo, ki jo je moral vestno opraviti. S tem smo dosegli, da je življenje v taboru potekalo prijetno in brez zapletov.

Ker pa smo mladi vedno radovedni, smo želeli izvedeti kaj več o sodelovanju ljudi teh krajev v narodnoosvobodilni borbi. V ta namen smo povabili v svojo sredino tovariša Mirka Štirna, člana Kamniške čete in časnega vodiča znamenite 2. grupe odredov. Rad se je odzval našemu vabilu in tako smo nekega večera posedli okoli spomenika padlim planincem nad domom

I. ZORKO

Ludvik Žuraj

„Pred dolgimi desetletji mi meščanska in obrtna šola nista mogli dati niti malo tistega, kar sem našel v knjigah, ki so mi križale življenjsko pot. Veliko dolgujem knjigam, o katerih menim, naj ne krastjo samo stanovanj, kakor se pogosto dogaja, ampak ljudi, njihove misli, besede, dejanja,“ pravi Žuraj. S svojim knjižnim darilom breški knjižnici je Žuraj vrnil dolg knjigi, ki ga je desetletja plemenitila, saj je v njej našel človečnost, kakor pravi sam. Brežani smo mu zelo hvaležni za darilo.

IVAN ŠKOFLIJANEC
Bregce 2

VEČNO MIKAVEN MOTIV — Novomeški Breg s kapitljem je zamikal že mnoge slikarje. Upodabljali so ga Lamut, Jakac, številni udeleženci Dolenjskih slikarskih kolonij in drugi umetniki, ki jih je iskatejsko slikarsko oko privedlo v dolenjsko metropolo. (Foto: I. Zoran)

Slikarsko oko na preži

V Novem mestu se je začela VI. dolenjska slikarska kolonija — Pokrovitelj spet kolektiv Novoteksa

Tekstilna tovarna Novoteks je tudi letos pokroviteljica tradicionalne Dolenjske slikarske kolonije, ki se je začela minulo soboto v Novem mestu in bo končana 9. avgusta. V tej koloniji, šesti zapovrstjo, sodeluje deset slovenskih slikarjev, vodi pa jih komisar prof. Andrej Pavlovec, ravnatelj muzeja iz Škofje Loke.

Tokratni udeleženci so slikarji Jože Centa, Pavle Florjančič, Evgen Sajovic, Marin Berovič, Branko Suhy in Coro Škodlar, ki so že sodelovali v lanski ali v prejšnjih kolonijah, in novinci Franc Peršin in Veljko Toman iz Ljubljane, Oton Poljak iz Marjebora in J. Čihar iz Portoroža. Gostitelje zastopata to-

krat dva Novomeščana: Suhy in Berovič.

Kot je povedal prof. Pavlovec, tema tudi tokrat ni ozko predpisana, ampak bodo slikarji sami izbirali motive iz Novega mesta in njegove okolice. Zato jih bodo Novomeščani spet v glavnem videli ob bregovih Krke ali v bližnjih naseljih, tako da bo ta atični lahko prenesel na risalni papir ali razpeto platno tudi širši (panoramski) pogled na ta del Dolenjske — morda s Trško goro in z Gorjanci v ozadju.

Sadove letošnje kolonije bodo v pozni jeseni tudi že po tradiciji razstavili v Dolenjski galeriji. Tedaj bodo obiskovalci od predstavnika pokrovitelja bržčas slišali tudi obširnejšo obrazložitev, zakaj je Novoteks že šestič mecen te največje likovne manifestacije v osrčju Dolenjske. Zapišemo pa lahko že zdaj, da je ta gesta delovnega kolektiva novomeške tekstilne tovarne ne le hvalevredna, ampak — to kaže še posebej podčrtati — za zgled vsem tistim delovnim organizacijam, ki dajo za kulturo le toliko, kolikor je to nujno po samoupravnem sporazumu.

I. ZORAN

podčrtano

Delegatski odnosi so sicer že prepoznali vzgojnoizobraževalno področje, vendar — kot kažejo izkušnje izobraževalnih skupnosti — še precej necelestno, lahko bi tudi rekli enostransko. Ugotovitve namreč povedo, da so zbori uporabnikov v tem sistemu še preveč zadržani, nekako nezadovoljni, premalo vplivni. Mnogi menijo, da je to posledica tega, ker so delavci premalo vključeni v razprave in sprejemanje stališč o tem ali

Zastoj odnosov?

onem pomembnem vprašanju. To bi lahko potrdile tudi vse občinske SIS na našem območju in ne samo izobraževalne skupnosti.

Očitno je, da je razlogov za zastoj več in bi bilo nesmiselno iskati „grešnega kozla“ morebiti samo v premajhni zainteresiranosti delegatov. Nedvomno bi bil lahko prvi korak iz takega stanja boljše in temeljitije seznanjanje delovnih ljudi in njihovih delegatov z vsjo problematiko, ki spremlja življenje in razvoj vzgojnoizobraževalne dejavnosti. Doseči bo treba, da bodo delegacije v tozidnih in krajevnih skupnostih gradiva za seje dobivale skupaj za vse SIS, kamor pošiljajo delegate. Šele tako bo možno, da bodo delegacije vprašanja SIS ne samo obvladale, ampak oblikovale tudi stališča. Ker tega zdaj ni ali skoraj ni, se dogaja, da se delegati, če se že udeležujejo sej, odločajo po svoji vesti, znanju in poznavanju problemov. To pa gotovo ni smoter odnosov, ki naj bi čimprej prevladali tudi na področju vzgojnoizobraževalne dejavnosti.

Mnogi so prepričani, da bi mogli ta in druga vprašanja uspešneje razreševati z ustanavljanjem posebnih izobraževalnih skupnosti. Trdijo, da bi v le-teh prešli delegatski odnosi do večje veljave, zadoščeno pa bi bilo tudi smotrom svobodne menjave dela. Zavedati pa se je treba, da samo od sebe ne pride nič, zato bo možno napraviti korak dalje le s trdim in nemara tudi s političnim delom.

I. ZORAN

PRIZNANJE OKTETU IZ LOKE

Callusovo odličje so letos podelili tudi moškemu oktetu iz Loke pri Zidanem mostu. Pevska tradicija v tem kraju je že stara in sega v prva leta svobode. Pevci so nastopali na samostojnih koncertih, gostovali so po okoliških krajih in se vsesstransko trudili, da je peti glas segel čim dlje. Zanimivo je, da so v Loki priredili tudi spevoigrivo Vasovalec in opereto Kovačev študent.

S. Sk.

kultura in izobraževanje

Mokronog dobi

Republiška posojila za šole so že razdeljena

Mokronoska osnovna šola je med tistimi šestimi v Sloveniji, ki jim bo republiška izobraževalna skupnost pomagala s posojilom iz sredstev amuitet, namenjenih izključno za manj razvite. Za posojila je pripravljenih nekaj več kot 20 milijonov dinarjev.

Iz sredstev, ki jih občinske izobraževalne skupnosti združujejo za naložbe v šolski prostor na podlagi vzajemnosti, bodo letos posodili 26 milijonov dinarjev. Poleg že omenjenih šestih šol bodo dobile posojilo iz tega sklada še štiri druge, med katerimi pa ni nobene iz dolenjskih, belokranjskih in posavskih občin.

Na natečaj za kreditiranje naložb v osnovnošolski prostor je prispelo 24 zahtevkov v skupnem znesku okoli 95 milijonov dinarjev. Enajst prosilcev ni izpolnilo pogojev, zahtevke trinajstih prosilcev pa je bil 60,6 milijona dinarjev, kar je preseglo možnosti kreditnih skladov pri republiški izobraževalni skupnosti.

NOVE TAMBURICE

Prejšnji teden je črnomaljsko ZKPO nakazala 17.162 dinarjev Muzički nakladi iz Zagreba za nakup dveh kompletov po deset tamburic tipa Jankovič. Tamburice bosta dobili prosvetni društvi Dragatuš in Preloka. ZKPO se je tudi dogovorila s Silvestrom Miheličičem starejšim, da bo tamburaše v teh krajih naučil igranja na ta nov tip tamburic, ki se razlikuje od tipa Farkaš, kakršne so imeli sedaj.

Življenje z lesom

Drvo umre, ko ga posekajo, kipar pa mu vrne življenje z dletom — meni poljska umetnica Antonina Wysocka

Antonina Wysocka — Joncza prihaja iz Varšave. Pri profesorju Marianu Wnuku je leta 1966 diplomirala iz kiparstva in od tedaj dela kot svobodna umetnica v Varšavi. Največ dela v lesu, manj pa v kamnu in bronu. Med njena najpomembnejša dela od sedaj sodi več metrov visoka kamnita plastika na eni glavnih avenij v Varšavi, kjer je delala skupaj s šestimi kiparji, ki so bili posebej izbrani za to akcijo.

Tudi za kostanjeviški simpozij je predlagala zveza varšavskih kiparjev, kjer se je podrobneje informirala o pogojih za udeležbo pri nas. Za našo akcijo jo je namreč pred šestimi leti navdušil slovaški kipar Aleksander Ilečko, ki se ga Kostanjevičani še dobro spominjamo. Skupaj sta delala tedaj na podobnem mednarodnem simpoziju na Češkem, ki je tudi v lesu, prvič pa so se tam zbrali kiparji leta 1966. Pred dvema letoma se je udeležila simpozija v Zahodni Nemčiji, tako da je to že tretja mednarodna akcija te vrste, v kateri mlada kiparka sodeluje.

Izmed štirih ateljejev na prostem si je od vsega začetka želela priti prav v Kostanjevico, kajti les je njen

najljubši material. Kamen je mrtev in pri obdelavi tega materiala čutiš le nem odpor mrtve gmote, ter ostrino odklesanih delcev. Les je del živnega sveta, voljno sprejme dletu, da čutiš, kako se z vsakim udarcem globlje zajeda vanj. Na ta način narekuje ritem dela, s katerim kiparja priklepa nase, da vzpostavi z njim globlji odnos, še več, da živi z njim. Drvo umre, ko ga posekajo, vendar mu kipar z novo formo vdahne tudi novo življenje, in to tem bolj prepričljivo, čim intenzivnejše je njuno sožitje. Življenje je os njenega sveta od najobičnejših pojavnih oblik, do molekularnih shem. Od tod tudi motivi, npr. kolona, koraki, rojstvo, roke, sheme molekul itd., ki jih bogati poudarjena poetična nota. Vprašanje, kaj lušči iz štirih velikih debel, jo je sploščena nekoliko zmedlo, saj polaga svoje sporočilo v plastiko, ki pove več kot vsak opis. Kroglasto oblikovana gmota z jedrom v sredini povzema formo očesa, to največjo stvaritev narave, ki je sposobno gledati in tudi videti.

Antonina je zaradi obveznosti v domovini prišla v Kostanjevico šele sredi julija. Vsega, kar je našla pri nas, ni pričakovala, posebno pa je navdušena nad galerijo Forme vive, ki ni le galerija, temveč tudi šola vsem kiparjem.

A. S.

Mali kulturni barometer

KOLONIJA V SELIŠČIH — V Seliščih se je v nedeljo začela tradicionalna slikarska kolonija, na kateri sodeluje 19 domačih ustvarjalcev amaterjev in gost iz avstrijske Koroške. V galeriji „Domačija“ so odprli razstavo del slikarja Lojzeta Veberiča.

CIUHA V AMERIKI — Akademski slikar in grafik Jože Ciuha se je pred kratkim vrnil iz Amerike, kjer je predaval na univerzi Western Michigan in tam tudi razstavljal svoja dela. Ko se je vrnil iz Amerike, je odpotoval v Salzburg, kjer bo predaval na poletni likovni akademiji.

PICASSOV MUZEJ V PARIZU — V palači „Le Hotel de Sale“ v Parizu so odprli nacionalni muzej in v njem razstavili nekaj sto del špansko-francoskega slikarja Pabla Picassa.

NEZASEDENE ŠOLE — V slovenskih štiriletnih srednjih šolah je še vedno prostih 520 mest za

prvošolce, v poklicne šole pa se bo v jesenskem roku lahko vpisalo več kot 3.400 prvošolcev.

Jože Gorjup: LASTNA PODOBA — z Gorjupove stalne zbirke v kostanjeviškem gradu.

PLAN FLUOROGRAFSKE AKCIJE V OBČINI KRŠKO od 9. 8. 1976 do 23. 8. 1976

Datum	Čas fluorografiranja od do	Fluorografska baza	Teritorij	Datum	Čas fluorografiranja od do	Fluorografska baza	Teritorij
9. VIII.	7,00 14,00	Senovo-pri ambulanti	Senovo	16. VIII.	7,00 8,10	Orehovec 4 - pri Ivanu Štokarju	Orehovec
	7,00 11,10	Dovško 9 - pri Antonu Čizmeku	Dovško, Brezje, Dobrova, Šedem		9,00 15,45	Leskovec - pri krajevnem uradu	Leskovec, Libelj, Loke, Slece, Rostoharjeva, Mencingerjeva. c. Leskovška c. in Začevinec.
	12,00 14,10	Anže št. 15 pri Živiču	Anže, Gorica, Raztez		7,00 9,00	Kočarija 16 - pri Ivanu Sintiču	Kočarija, Grič, Ivanjše, Male Vodenice, Podstrm, Ržišče, Velike Vodenice.
10. VIII.	8,00 14,00	Senovo - pri ambulanti	Senovo, Mali Kamen, Reštanj		9,45 13,45	Podbočje - pri krajevnem uradu	Podbočje, Dobrava, Pristava, Selo, Stari grad, Slivje, Žabjek.
	7,00 13,00	Veliki Kamen - pri Gasilskem domu	Veliki Kamen, Koprivnica, Mrčna sela, Lokve, Veliki dol	17. VIII.	7,00 11,30	Brod 14 - pri Jožetu Baniču	Brod, Kalca-Naklo, Malo Mraševo, Veliko Mraševo,
	14,00 16,00	Senovo - pri ambulanti	Gor. Leskovec, Kališevac, Stranje		12,30 15,20	Senuše št. 6 - pri Feliksu Kerinu	Senuše, Brezje, Brezovska gora, Dadni vrh, Drenovec, Nemška gora, Straža
11. VIII.	7,00 12,00	Brestanica - pri krajevnem uradu	Brestanica, Stolovnik, Armeško, Dol. Leskovec		7,00 13,00	Veliki Podlog - pri šoli	Veliki Podlog, Gorica, Gržeča vas, Jelše, Mali Podlog, Pristava
	13,00 17,00	Rožno - pri družbenem domu	Rožno, Prasadol	18. VIII.	8,00 15,50	Nova Resa - pri otroškem igrišču	Cesta 4. julija, Stritarjeva, Partizanska pot, Na Resi, Ob potoku, Poljska pot, Pot na Libno, Sotelsko, Ul. S. Rožanca
	7,00 10,00	Sp. Stari grad - pri transformatorju	Sp. Stari grad, Stari grad, Dol. Leskovec		7,00 12,30	Zdole 11 - pri Zajberju	Zdole, Anovec, Kostanjek, Pieterje, Ravne
	11,00 17,00	Raka - pri krajevnem uradu	Raka, Ardri, Podulce - del (do hiš. št. 25), Cirje, D. Raka, Gradišče, Sela, Videm, Vrh, Koritnica, Celine, Jelenk, Planina, Podulce - del (od hiš. št. 26 dalje)	19. VIII.	7,00 8,10	Gor. Pijavško 8 - pri Roštoharju	Gor. Pijavško, Sr. Pijavško, Sp. Pijavško, Gor. Dule
	12,00 13,10	Jelen 13 - pri Jožetu Pavkoviču	Planina, Podulce - del (od hiš. št. 26 dalje)		9,00 13,50	Krško - pri Zdr. domu	Strmo, Rebro, Bohoričeva, Dalmatinova, Gasilska, Gruenova, Hočevarjev trg, Narpelj, Pavlinova, Potpod, Pristavo, Valvasorjevo nabrežje, Pod goro, Gubčeva, Šoferska, Ul. M. Kerin
	14,00 15,25	Zabukovje 11 - pri Alojziji Kozole	Zabukovje, Brezje, Dol. vas, Površje		7,00 10,10	Drnovo 69 - pri gas. domu	Drnovo, Brege
12. VIII.	7,00 8,25	Kalce 12 - pri Karlu Žibertu	Kalce, Kočno, G. Lepa vas, Dol. Lepa vas, Nemška vas, Vrhulje, Ženje		11,00 14,10	Vel. vas - pri gas. domu	Velika vas, Gor. vas, Veniše, Romi.
	9,25 13,25	Veliki Trn - pri gostilni Debevc	V. Trn, Ardri, Apnenik, Črešnjice, Dalce, Jelševac, Lom	20. VIII.	8,00 15,30	Nova Resa - pri otroškem igrišču	Bučerca, Kremen, Libna, Sremič, Vrčina, Aškerčeva, Cankarjeva, Delavska, Erjavčeva, Ilirska, Kajuhova, Kidričeva, Kolodvorska, Kratka pot, Kurirska, Kvedrova, Lapajnetova, Levstikova, Majcnova, Pot na Poljšco
	14,15 16,00	Golek - pri Avguštinu	Pijana gora, Smečice, Sr. Arto Golek, Sp. Dule, Senožete, Kobile, Ivandol, Volovnik, Osredek		7,00 15,00	Krško - pri Zdr. domu	Cesta, Čretež, Dunaj, Gora, Gunte, Straža, Trška gora, CKŽ, Kovinarska in Humekova u.
13. VIII.	7,00 12,40	Kostanjevica - pri krajevnem uradu	Sajevce, Slinovce, Malence, Jablance, Koprivnik, Zaboršt, Kariče, Dobe, Globočice, Ul. talcev, Oraž, ul. Ljubljanska c. Kambičev trg. Grajska c. Gorjanska, Gorjupova, Hmeljska, Vodeniška in Krško c.	23. VIII.	7,00 13,30	Nova Resa - pri otroškem igrišču	Papirniš. ul., Na bregu, Sremska, Vrtna ul., Ul. Tončke Čečeve, Ul. N. Tesle, Ul. Ilije Gregoriča, Trubarjeva ul., Župančičeva ul. Šolska ul., Stermeckijeva ul., Strma pot, Sadjarska ul., Rozmanova ul., Ribiška ul., Prešernova ul., Zdolska cesta, Tomšičeva ul., Tovarniška ul., Trdinova ul., Sovretova ul. in Savska ul.
	13,15 15,15	Dol. Prekopa - pri Francu Cvelbarju	D. Prekopa, Gor. Prekopa, Dobrava		14,00 16,00	Nova Resa - pri otroškem igrišču	za zamudnike
13. VIII.	7,00 11,10	Smednik 6 - pri Jožetu Gričarju	Smednik, Dobrava, Gmajna, Goli vrh, Križišče, Mali Koren, Mikote, Podlipa, Pristava, Ravno, Veliki Koren, Zaloke	23. VIII.	7,00 10,40	Šutna 20 - pri Ivanu Kodriču	Šutna, Brezje, Brezovica, Brlog, Dol, Gradec, Hrastek, Mladje, Planina, Premagovce
	12,30 14,40	Črneča vas - pri šoli	Črneča vas, Črešnjevac, Frluga, Gradnje, Prušnja vas, Vrbje, Vrtača		11,25 14,25	Mrtvice - pri transformatorju	Mrtvice, Vihre
	13,20 15,10	Oštrc 10 - pri Francu Remsu	Oštrc, Avguštin, Dolšce,				

STAVBNA ZEMLJIŠČA

Oddelek za gospodarstvo in finance Skupščine občine Trebnje razpisuje na podlagi 11. člena Odloka o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč (Skupščinski Dolenjski list, št. 20/67)

JAVNI NATEČAJ

ZA ODDAJO STAVBNIH ZEMLJIŠČ ZA GRADNJO INDIVIDUALNIH IN VRSTNIH STANOVANJSKIH HIŠ

Na javnem natečaju bodo v zazidalnem kompleksu Roje III Mirna v k.o. Mirna oddane naslednje stavbne parcele:

A ZA GRADNJO INDIVIDUALNIH STANOVANJSKIH HIŠ

- parc. št. 25/66 sadovnjak v velikosti 948 m²
- parc. št. 25/67 sadovnjak v velikosti 814 m²
- parc. št. 25/68 sadovnjak v velikosti 710 m²
- parc. št. 25/69 sadovnjak v velikosti 749 m²
- parc. št. 25/70 sadovnjak v velikosti 853 m²
- parc. št. 25/38 njiva v velikosti 972 m²
- parc. št. 25/39 njiva v velikosti 710 m²
- parc. št. 25/40 njiva v velikosti 685 m²
- parc. št. 25/41 njiva v velikosti 926 m²
- parc. št. 25/42 njiva v velikosti 781 m²
- parc. št. 25/43 njiva v velikosti 840 m²
- parc. št. 25/44 njiva v velikosti 824 m²
- parc. št. 25/45 njiva v velikosti 592 m²
- parc. št. 25/46 njiva v velikosti 580 m²
- parc. št. 25/47 njiva v velikosti 477 m²
- parc. št. 25/48 njiva v velikosti 557 m²

- parc. št. 25/49 njiva v velikosti 655 m²
- parc. št. 25/50 njiva v velikosti 604 m²
- parc. št. 25/51 njiva v velikosti 621 m²
- parc. št. 25/52 njiva v velikosti 661 m²
- parc. št. 25/53 njiva v velikosti 631 m²
- parc. št. 25/54 njiva v velikosti 737 m²

B ZA GRADNJO VRSTNIH STANOVANJSKIH HIŠ

- parc. št. 25/55 njiva v velikosti 689 m²
- parc. št. 25/56 njiva v velikosti 383 m²
- parc. št. 25/57 njiva v velikosti 387 m²
- parc. št. 25/58 njiva v velikosti 388 m²
- parc. št. 25/59 njiva v velikosti 415 m²
- parc. št. 25/60 njiva v velikosti 422 m²
- parc. št. 25/61 njiva v velikosti 443 m²
- parc. št. 25/62 njiva v velikosti 462 m²
- parc. št. 25/63 njiva v velikosti 462 m²
- parc. št. 25/64 njiva v velikosti 461 m²
- parc. št. 25/65 njiva v velikosti 620 m²

POGOJI NATEČAJA

- I. Izklicna višina odškodnine za pravico uporabe na zemljišču znaša 17,50 din/m² 25/67, 25/68, 25/69, 25/70, 25/38 din 50.000,00 za parcelo;
 - b) za parc. št. 25/39, 25/40, 25/41, 25/42, 25/43, 25/44, 25/45, 25/46, 25/47, 25/48, 25/49, 25/50, 25/51, 25/52, 25/53, 25/54, din 49.000,00 za parcelo;
 - c) za parc. št. 25/55, 25/56, 25/57, 25/58, 25/59, 25/60, 25/61, 25/62, 25/63, 25/64, 25/65 din 45.000,00 za parcelo.
- III. Rok za vlaganje ponudb po tem natečaju je 15 dni po objavi razpisa v lokalnem glasilu. Veljavno prispele so vse ponudbe, ki prispejo do vključno 23/8-1976 do 8. ure. Pismene ponudbe se vlagajo v zaprtih kuvertah z obvezno oznako „Javni natečaj“. Ponudbi mora biti priloženo

dokazilo o plačani varščini. Javni natečaj bo izveden 23/8-1976 ob 13. uri v sejni sobi občinske skupščine Trebnje. IV. Varščina znaša 7.000,00 din in se nakaže na tek. račun št. 52100-697-68739 Skupščina občine Trebnje. V. Pismena ponudba je dokončna. VI. Ponudena odškodnina za zemljišče in ponudeni znesek prispevka za komunalno urejanje zapadeta v plačilo ob podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča. Vse podrobne informacije dobijo zainteresenti za nakup stavbnih zemljišč vsak ponedeljek in petek od 8 - 15. ure in ob sredah od 8. - 17. ure na oddelku za gospodarstvo in finance Obs, soba št. 26/11. Številka: 465-08/75-3 Datum: 2/8-1976

ODDELEK ZA GOSPODARSTVO
IN FINANCE
Obs TREBNJE

LICITACIJA!

Transportno gradbeno podjetje
„TGP“ METLIKA

Prodaja za družbeni in privatni sektor

1. kamion Mercedes 1620, ni v voznem stanju, potrebno je manjše popravilo na diferencialu. Začetna cena 80.000 din;
2. večje število vozil Tatra po ceni od 90.000 do 135.000 din.

Licitacija bo 18. 8. 1976 ob 10. uri v Metliki, Cankarjeva cesta - TOZD Transport. Kandidati morajo pred pričetkom licitacije vplačati na blagajni podjetja 10 % polog, lahko ček ali gotovino. V gornjih cenah niso obračunani davki na promet.

Dežurni poročajo

ZEPAR(KA?) NA TRŽNICI – 26. julija okrog 7.30 je Novomeščanka Anica Bohte nakupovala na novomeški tržnici, nekdo pa ji je izmaknil iz cekarja denarnico s 650 dinarji. Se isti dan so našli denarnico, vendar prazno, v smetnjaku pri Pogachi.

SPET TUJA ROKA V CEKARJU – 30. julija je Darinka Burja iz Novega mesta ugotovila, da ji je nekdo med 9.30 in 10. uro iz cekarja „sunil“ denarnico s 150 dinarji in osebno izkaznico. Takoj je prijavila krajo.

VLOM V AVTO – V noči na 2. avgust je bilo vlomljeno v osebni avto, last Gobjmir Meška iz Trbovelj, parkirane pred hišo, štev. 4 v Stančevi ulici. Iz avta je bil ukraden fotoaparati, tranzistor in nekaj oblačil.

NESREČA PRI DELU – 29. julija dopoldne se je pri delu poškodovale Viktor Krapež, delavec podjetja Gostur iz Nove Gorice, ki v livarni BELT v Črnomlju opravlja remont. Ko so z dvigalom premesčali 2 toni težak hladilnik na podstavek, je Krapežu pritisnilo levo nogo nad kolonom. Odpejali so ga v bolnišnico.

DVA ZDOMCA TRČILA

1. avgusta okrog 11.30 sta na ovinku v Boštanju čelno trčila z avtomobiloma Stane Brili iz Sotelškega in Mirko Kraperšek iz Jablanice, oba začasno na delu v Nemčiji. Vzrok? V ovinek sta pripeljala z neprimerno hitrostjo. Lastnika imata za 20.000 dinarjev škode, oba pa sta odnesla celo kožo.

Gasilci, otroci, vaščani in miličniki so pol ure po nastanku požara že lahko brez skrbi hodili okrog stavbe. Ogenj je bil takoj pogasjen.

„Mama, v Iskri pa kurijo...“

Požar v novomeški Iskri je bil po zaslugi občanov in gasilcev kmalu zaduščen – Vzrok?

28. julija pozno popoldne, ko je nehalo deževati in so ljudje kot martinčki prilezli iz hiš, sta Primož in Barbara Čampa (bratranca) in prijateljca Bernarda Brnečič, ki je pri sosedovih na počitnicah, tekali okrog hiš. Med igranjem so zalezli v bližino tovarne Iskra v Bršljinu in opazili, da z zadnje stavbe uhaja ogenj.

Primož in Barbara sta pritekla k mamama z besedami: „V

Primož in Barbara Čampa, ki sta odkrila požar.

tovarni so zakurili!“ Vtem sta mami, ki sta sedeli pred hišo, najbližjo tovarniško sosednjo stavbo, tudi že videli ogenj. Takoj sta klicali gasilce. Ker ni bilo zveze, sta vprašali na informacije, kam naj prijavijo požar in tako sta poklicali postajo milice. V zelo kratkem času so bili na kraju požara novomeški in bršljinjski gasilci ter v pol ure pogasili plamen. Okrog 19. ure je bilo pred tovarno le še kup radovednežev, nekaj gasilskih avtomobilov in ljudi, ki so prišli po službeni dolžnosti.

V prvem hipu je v bližnjih hišah nastal preplah. Ljudje so vedeli, da imajo v tovarni in tudi zunaj precej lahko vnetljivih snovi, zato so nekateri kar „popokali“ otroke v avto in se za vsak slučaj odpravili iz vasi Čim so videli, da so gasilci uspešni, so se vrnili.

Vzrok požara še ni znan, začelo pa je goreti v kompresorski postaji poleg lakirnice... Postaja je pogorela, tako da je škoda za okrog 20.000 dinarjev, ni pa še znano, koliko je poškodovan kompresor, vreden 200.000 dinarjev.

Le prispebnosti občanov in takojšnemu klicu na pomoč gre zahvala, da ni prišlo do hujše nesreče. Tudi tokrat se je družbeno samozavešča v praksi odlično izkazala.

BRIGADIRJI IN ŠPORT – 136 mladincev in mladink iz vse Slovenije se v Suhi krajini zelo dobro počuti. V prostih urah – imajo jih zelo malo – se radi postavijo na odbojkarstvo igrišče in minute, odmerjene za počitek, minejo zelo hitro. Na sliki: brigadirji in brigadirke med igro. (Foto: Janez Pezelj)

Dvajset tekem za ligo

Novomeške igralk rokometu so pričele trenirati – V ekipi nekaj novih igralk, med njimi Mršnikova

Pred štirinajstimi dnevi so se nove slovenske ligašice, Krkine igralk rokometu, prvič zbrale na treningu in se pripravljale za tradicionalni rokometni turnir v Kamniku, ki ga domače igralk posvetijo svojemu občinskemu prazniku.

Za lep pokal kamniške občine so se potegovalle štiri ekipe, v finale pa

V letošnji sezoni bo za novomeško Krko nastopila Mršnikova, ki je znana po svojih močnih in natančnih streljih ter dobri igri v obrambi.

so prišle domače igralk in novomeška Krka. Ceravno so bile Dolenjke oslabiljene, so brez težav ugnale prekaljeno ekipo, ki že dalj časa nastopa v slovenski rokometni ligi. Tudi tokrat je dobro igrala Tilka Kastelic, saj je sama dosegla osem zadetkov, skoraj nepremagljiva ovira za domače igralk pa je bila tudi vratarica Golobova, ki je dobila vsega sedem zadetkov. Rezultat: 11:7 za Krko.

Minuli ponedeljek so se na rokometnem igrišču na Loki zbrale

vse igralk. V novi tekmovalni sezoni bo Krka precej okrepljena, saj bo za novinke v ligi igrala tudi najboljša Ribničanka Milka Mršnik. Poleg Mršnikove bo po vsej verjetnosti v dobri ekipi še nekaj novih nadarjenih igralk, sicer pa bodo v ekipi, kot pravi Janez Štrukelj in Vinko Kaplan, igrale le najboljše.

Pred začetkom prvenstva bodo novomeške rokometiške odigrale okoli 20 prijateljskih tekem, pomerile se bodo z vrstnicami iz Sentjerneja, Brežic, Sevnice, Radeč. Večji del treninga bodo imele v Dolenjskih Toplicah, kjer se bodo nekajkrat pomerile z vse boljše domačo ekipo, ki je zrasla prav pod vodstvom Janeza Štruklja.

ČRNOMELJ: NOGOMETNI VEČER

Odbor za proslavo 45-letnice nogometnega kluba v Črnomlju je sporočil, da bodo v soboto ob 19. uri na rokometnem igrišču pripravili večer malega nogometu. Nastopili bodo cicibani, pionirji, mladinci, v glavni tekmi večera pa se bodo predstavili veterani predvojnega generacije NK Bela krajina. Nato se bosta pomerili še dve najboljši ekipi v malem nogometu: sindikalni ekipi Belt iz Črnomlja in Iskre iz Semiča.

Srečko Vehar (na levi) in Božo Mijajlovič sta ta čas med najboljšimi kolesarji v konkurenci mlajših oziroma starejših mladincev. Oba vodita za slovensko kolesarsko prvenstvo. Srečko je prvi med mlajšimi mladinci, in sicer po treh tekmah (do konca jih ima še štiri), Božo pa vodi po dirki „Po kranjskih ulicah“ in če bo hotel osvojiti naslov v svoji kategoriji, bo moral dobro voziti še na šestih tekmah. Na sliki: obetavna Novoteksova kolesarja.

VEHAR: ŠE ENO PRVO MESTO

Novomeški kolesarski klub „Novoteksa“ se je na tradicionalni krožni dirki „Po ulicah Kranja“ izkazal še enkrat. V močni konkurenci 120 kolesarjev iz ZRN, Avstrije, Slovenije in Hrvaške so Novomeščani v svojih skupinah dobro vozili. Izkazal se je Vehar, ki je v konkurenci mlajših mladincev v izredno izenačeni dirki zaslužen premagalo vrsto dobrih kolesarjev. Prav tako je bil dober B. Mijajlovič, ki je v konkurenci starejših mladincev prišel drugi na cilj.

ŽE V JESENI NOV TEKMOVALNI SISTEM

Konec julija je o novih tekmovalnih sistemih razpravljali tudi IO republiške telesno-kulturne skupnosti in je dokončno potrdil predlog predsedstva ZTKO Slovenije in strokovnih organizacij. V jeseni naj bi začeli „po novem“ nastopati v nogometu, košarki, rokometu, odbojki, rokoborbi in namiznem tenisu. Clani IO so razpravljali tudi o sistemu šolskih tekmovalnih in sklenili, da morajo odgovorni pospešiti izdelavo osnutka šolskih tekmovalnih.

USPEL LETNI TABOR

Tradicionalni letni tabor mladih planincev PD Lisca, PD Bohor in PD Brežice je uspel le v celoti, kajti člani PD Lisca so morali domov zaradi deževja kar štiri dni prej. V prvi izmeni, ki se je mudila v taboru v Kamniški Bistrici od 10. do 20. julija, je bilo okoli sto planincev. Imeli so organizirano planinsko šolo, večere ob tabornem ognju in več tur. Obiskali so Korošico, Ojstrico, Kamniško sedlo, Brano, Kokrško sedlo, Grintavec, Kočno, Češko kočo, Skuto in Veliko planino. Izlete so vodili izkušeni mladinski vodniki in mentorji, tako da so bili prav vsi dobro pripravljeni. G. R.

LESKOVEC – Pred kratkim je prenehal z igranjem (zaradi odhoda v JLA) Franc Starc. Domači Partizan je ob njegovem odhodu pripravil poslovilno tekmo med mladinsko ekipo iz leta 1974 in vrsto, sestavljeno iz drugih igralcev. Brez težav so zmagali mladinci in sicer z 48:30 (21:14). Najboljši so bili: F. Starc, Voglar, Perce, Olovec in Kulji. Po tekmi so organizatorji pripravili sestanek, na katerem je trener članske ekipe Jože Arh povedal, da bodo prvo ekipo sestavljali le najboljši rokometiški, vsi pa se bodo morali udeležiti kondicijskih treningov. (L. Š.).

Šemso in karate

Šemso Šehić, komaj devetnajstletni vaditelj za borilne spretnosti (karate), je doma iz Šehičev pri Zavidovičih, v Novega mesta pa se že dalj časa počuti skoraj bolj kot v rojstnem kraju. Zakaj?

Predvsem zavoljo tega, ker so ga mladi Dolenjci sprejeli zelo lepo. V začetku je na njegove treninge prišlo le nekaj „nejevernih Tomažev“, ko pa so videli, da je fant resnično mojster, se je v kimono spravilo vedno več mladih in danes pod njegovim vodstvom trenira že okoli 70 Novomeščanov. O delu je Šemso povedal:

„S svojimi varovanci sem zadovoljen, saj k pouku prihajajo redno in njihovo znanje je vse boljše. Nemačkraj me prijatelji vprašajo, ali so Dolenjci nadarjeni za karate. Ugotovil sem, da je že okoli deset mladencev izredno dobrih in če bodo še naprej trenirali tako zavzeto, bomo o njih lahko še veliko slišali. Žal mi je le, ker v našem mestu nekateri niso najbolj zagreniti za to po svetu močno priljubljen šport, s katerim se ukvarjajo tako mladi kot tudi odrasli ljudje.“

Te dni se je Šemso pripravil na eno izmed redkih tekmovalnih. Menil je, da bo konkurenca huda, vseeno pa je pričakoval uvrstitve med prvih pet. Za zdaj za njegovo uvrstitve še ne vemo, vsekakor pa naš Šehić ne bo razočaral. S. MALI

Po nesreči: podpišeš in greš

Evropski obrazec za prijavo nesreče bomo v kratkem dobili tudi pri nas – Če ni telesnih poškodb ali velike škode, ni treba miličnika

Zavarovalnice bodo v nekaj dneh izdajale obrazce, ki bi jih moral vsak voznik nositi pri sebi. V primeru nezgode, pri kateri ni nihče ranjen, oba udeleženca nesreče izpolnita obrazec in ga podpisata ter oddasta. Škoda bo hitreje povrnjena.

V drugih evropskih deželah so prometni organi že davno prenehali raziskovati vsako prometno nesrečo, pri nas pa smo se za to novost odločili šele pred kratkim. Vse zavarovalnice, članice evropskega

zavarovalnega komiteja, so se dogovorile za poseben obrazec, ki ga sporazumno izpolnita udeleženca prometne nezgode. Po izkušnjah Francozov kar 75 odstotkov škodnih primerov rešijo na ta način. Ker

je postopek hiter, oškodovanec tudi hitreje pride do povračila denarja pri zavarovalnici.

V zapisniku (obrazcu) je potrebno izpolniti 17 zastavljenih vprašanj, najvažnejše pa je, da so točni podatki o legi vozila. Krivda za nesrečo ni važna, vendar bo hudo nekatere naše razgrete in srborite Janeze in Francije toliko pomiriti po nezgodi, da ne bi kričali na drugega in nanj valili krivde. Novi obrazci so kulturnim voznikom v veliko pomoč, kjer pa soglasja med udeležencem nesreče ne bo mogoče doseči, bosta oddala pač vsak svoj zapisnik. Razumljivo, da v takem primeru odškodnina ne bo hitro izplačana, ker bodo morali na zavarovalnici ugotavljati dejanski stan.

Obrazec ima dva lista, tako da dobita oba udeleženca nesreče po enega in je kasneje produragaenje podatkov onemogočeno. Višino nastale škode bodo še vedno ugotavljali škodni cenilci. Obrazec, ki je v veljavi po vsej Evropi, zaenkrat nadomešča le posredovanje miličnikov, dejstva ob nezgodi pa ugotavljata udeleženca sama.

NA VESELICI OB AVTO

25. julija zvečer se je Ivan Kure z Grma z avtom pripeljal na veselico v Gradac. Avto je pustil na parkirnem prostoru pri spomeniku sredi vasi, vendar ni bil na varnem. Medtem ko je bil Kure na zabaviščnem prostoru, je nekdo vdrl v avto, zvezal žice in se odpravil proti Metliki. Tat ni prišel daleč, kajti ukradeni avto je pri Grmu zaneslo, prevrnil se je na streho, drsel tako po cesti, končno pa se je ustavil. Neznancu za volanom ni bilo hudega, ker jo je takoj po karambolu odkuril v neznanu. Ga iščejo!

PREHUDE POŠKODBE

22. julija je bil v prometni nesreči na cesti Catež-Kostanjevica poškodovan voznik kolesa z motorjem Edvard Sirotko z Brezovske gore. Pripeljali so ga v zagrebško bolnišnico, kjer pa je zaradi hudih poškodb 29. julija umrl.

KRONIKA NESREČ

PRIMCA VAS: PO LEVI V OVINEK – 26. julija popoldne je Milan Rajer iz Zvirč vozil osebni avto proti Ambrusu, pred Primčo vasjo pa je naproti v levem nepreglednem ovinku pripeljal po levi strani avtomobilist Franc Tekavčič iz Višnje. Prišlo je do čelnega trčenja in gmotne škode, ki jo cenijo na 10.000 dinarjev.

traktor s prikolico, naloženo s senom. Rački je oba začel prehitovati, ker pa je cesta zelo ozka, je zavrl. Prikolico tovornjaka je zaneslo in se je preukucnila na bok pod cesto. Gmotno škodo cenijo na 40.000 dinarjev.

STARF ŽAGE: PRI ČELNEM TRČENJU EN RANJEN – Martin Plut iz Stranske vasi je 27. julija popoldne vozil avtobus Viator od Podturna proti Črmošnjicam. V ovinku pri Starih žagah je naproti pripeljal z osebnim avtom Franc Tratnik iz Kota pri Semiču. Prišlo je do čelnega trčenja, pri tem pa se je sopotnica v osebni avtu Marija Tratnik poškodovala in je morala po pomoč v novomeško bolnišnico. Materialne škode za 7.000 dinarjev.

MOKRO POLJE: NARAVNOST ČEZ ROB – Franc Repselj iz Sentjakoba je 28. julija dopoldne vozil z avtom iz Novega mesta proti domu, v Dol Mokrem polju pa je v ovinku zapeljal kar naravnost čez cestni rob. Avto se je prevrnil po nasipu na desni bok in je trčel še v drevo. Voznik je bil ranjen in prepeljan v bolnišnico, gmotne škode pa je za 20.000 dinarjev.

KRIŽEVSKA VAS: NI VIDELA ZAPORNIC – Danica Starešinič z Oroka je 28. julija zvečer vozila avto od Metlike proti Gradcu. Ker je na železniškem prehodu prezrla rdečo luč, je zapeljala dalje in trčila v zapornice. Škode je za 5.000 dinarjev.

PUSČAVA: DEKLICO ODBIL NA NJIVO – Mihajlo Švorčan iz Mokronoga je 26. julija zvečer vozil osebni avto proti Mirni, pri Puščavi je dohitel 9-letno kolesarko Natalijo Znidaršič. Ko je avto pripeljal do dekletca, je ta nenadoma s kolesom zavila na levo. Avto je zadel kolo, deklenco pa odbil na njivo. Natalijo so odpeljali v bolnišnico, gmotne škode pa je za 4.000 dinarjev.

GRİČ: TRČENJE V OVINKU – Jože Rus iz Dragatša je 26. julija popoldne vozil z avtom od Kočevja proti Črnomlju. V nepregledni ovinek pri Griču je pripeljal po sredini. Tako sta trčila z avtomobilistom Stanetom Pogorelcem iz Dolenje vasi pri Ribnici, ki je pripeljal v obratni smeri. Pogorelec je bil poškodovan, škode pa je za 6.000 dinarjev.

LAŠČE: NA OZKI CESTI PREHITEVAL – Matija Rački iz Kočevja je 25. julija zvečer vozil tovornjak s prikolico proti Dvoru. Pri Laščah je dohitel osebni avto in

Splav

Včasih se oglašajo v ambulantan ljudje z vprašanjem, če bi lahko dobili tablete ali pa injekcije, ki bi povzročile splav. Takih tablet in injekcij ni. Na institutih sicer dajejo poizkuse z injekcijami, vendar se zaenkrat še niso najbolje izkazale, ker povzročile le krvavitve, materico pa je potrebno še vedno izpraskati. Za zdaj je še vsak umetni splav operacija, ki pa jo je bolje preprečiti kot pa izvesti. Zdravniške knjige opisujejo „abortivne kure“ s kininom, ricinusovim oljem in podobnim, a krvavitve so nastopile le ob težkih zastrupitvah organizma žene in vedno je bilo še potrebno maternico izpraskati. Narava je pač začela življenja dobro zavarovala.

Precej je tudi samoodsebnih splavov. Vendar je že v samem izrazu neka netočnost, ker v naravi ni ničesar samo od sebe, vedno lahko zasledimo vzroke. Vzroki za samoodsebnost splavov so lahko zelo različni in jih včasih prav težko ugotovimo. Lahko gre za okužbo s klicami ali s praživalci, kar ugotovljamo s pregledom krvi nosenosec oziroma žene po splavu. Poznamo tudi nepravilnosti roditeljskega parja. Lahko povzročijo predvsem nepravilna gradba maternice, ravno tako slabost materničnega ustja.

Kar v 40 % samoodsebnih splavov se zametek ne razvija v redu. Vzrok je lahko že v sami spermociti ali pa v jajčecu ali pa v obeh. V teh primerih bi lahko govorili o naravnem izboru, ker res ni primerno, da bi v vseni sredstvi skušali zadržati tak plod pri življenju do poroda, pa ne bi bil otrok normalno razvit.

Zdravljenje je odvisno od vzrokov. Pri okužbah damo zdravila, pri slabostih ustja se ta zaveže s posebnim trakom, ki se v začetku poroda prereže. Dajejo se tudi hormonska zdravila in predpiše bolniški stalež.

DR.

PO SVETU OKOLI

TABLETE ZA LJUBOSUMNOST — V avstraliji trdi neka zdravnica, da je ljubosumnost mogoče ozdraviti s tabletami, katere sicer uporabljajo pri zdravljenju shizofrenikov. Svoje trditve utemeljuje z dvema primeroma ozdravljenih ljubosumnih. Obe poskusi zakoniki ženi se danes smejejo ob misli, da sta mogli biti ljubosumni in sumiti o moževi zvestobi. Pa ne, da sta ženi le malce preveč nasmejani?

NESRAMNOST — Naša atletinja Snežana Hrepenjak je pred odhodom na olimpijske igre v Montreal dejala, da se pri nas posveča atletinjam le neznatna pozornost. Po svojem zajednjem nastopu v skakanju v višino na olimpijskem stadionu je najbrž prepričana, da atletinje v drugih državah nosijo na rokah.

OSTRIŽENEC — Slavni bobnar Beatov Ringo Starr se je naveščal las in brade. V vročih dneh, ki so nedolgo tega pestili Evropo, je spoznal slabe strani dolgolase pričeske ter sklenil, da se malo urezi. V Monte Carlu si je dal obriti lase, brado, brke in tudi obrvi.

SODOBNOST — V Avstraliji je močno padla cena govedini, zato so rejci živine prišli do zaključka, da se ne splača hraniti živine. Z buildozerji so skopali veliko jarmo in postrelili s puškami več kot tisoč krav. Nato so jarmo zagrebali. Tolikovo je bilo krvavih žrtvev samo v enem kraju! Sicer pa je tisti trenutek, po podatkih OZN, trpela lakota kar tretjina človeštva.

NOGOMET — Sodnik, ki je sodil tekmo med nižjerazredni ma moštvo v Urugvaju, je moral tekmo kar trikrat prekiniti. Sodnik je bil prisljen to storiti, ker je nedko s tribun s pištolo streljal v žogo in jo trikrat uspešno prestrelil. Ko je ostrorelcu uspelo razpoceti žogo v četrto, je sodnik tekmo dokončno prekinitil. Domsili se je, da morda v peti ostrorelce ne bo dobro celjal in da se lahko sam znajde blizu žoge ...

Olimpijske igre nekoč in danes

Olimpijski ogenj je v nedeljkah v Montrealu ugasnil. Odlitja — kar 613 olimpijskih medalj je podeljenih. Osem jih je prejelo tudi zastopstvo jugoslovanskih športnikov, od tega kar dve doslej skoraj neznan športnik 23-letni Mato Ljubek, skromen mizar iz lesnega kombinata v Belišču, kjer kar ne morejo krotiti izbruhov veselja in radosti nad njegovim izjemnim uspehom, ki ga je v Montrealu dosegel sam, samcat, brez trenerja, brez spremljevalca, brez lastnega kajaka ...

Zanimivo bo slišati, kakšne so bile prve olimpijske medalje, ki so jih podelili na prvih igrah moderne dobe leta 1896, in kakšni so bili takrat športni rezultati. Kot piše kranjski Glas, hrani neki kranjski medaljo s prvih olimpijskih iger. Odlitje je iz mešanice bronu in bakra in ima na eni strani zanimiv motiv boginje Caritas, boginje slave in ugleda.

Zanimivo je primerjati tudi športne rezultate na prvih in vpraver minulih enajstih letih olimpijskih iger. Leta 1896 je bil najboljši rezultat pri skoku v višino 1,81 m (zdaj 2,25 m), skok v daljavo 6,35 m (zdaj natanko 2 metra več), v skoku s palico 3,30 m (letos 2,25 m več), v metu diska 29,15 (v Montrealu 67,50), v metu kroglice 11,20 (zdaj 21,05), v plavanju na 100 m prosto 1,22,2 (letos 49,99). Najboljši rezultat pri dviganju uteži je znašal le 111 kg, medtem ko je letos Aleksejev (SZ) dvignil s sunkom kar 255 kg.

Na prvih olimpijskih igrah so bili nekateri rezultati celo slabši, kot so dolenski atletski rekordi iz leta 1974 (višina 190 cm, daljavo 699 cm, skok s palico 3,30 m, krogla 15,42 m, disk 44,4 m, kladivo 38,94 m itd.).

Sicer pa je veljalo in še velja najvažnejše (Coubertinovo) olimpijsko geslo: važno je sodelovati.

Izdelava ministurnih zamorčkov iz zlata in črnega emajla je skrivnost.

„Zamorčki“ v pozabljenje

Pligranski nakit, ki ga iz srebrnih niti izdelujejo številni mojstri po Jugoslaviji, slovi tudi zunaj naših meja. Tovstni nakit so sprva izdelovali samo v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu, sčasoma pa so se mojstri raztepli po raznih turističnih krajih, tako da danes skoraj ni najti turistično razvitega mesta brez pligranskih prodajal.

Prav tako izvirno, vendar pa že skoraj povsem pozabljeno in zato malo poznano vrsto nakita so izdelovali tudi zlatarski mojstri na Reki. Gre za nakit, narejen iz kombinacije zlata in črnega emajla, za takolimoenovane „zamorčke“, „moretete“, „morčiče“.

Ima prilhaja od italijanske besede „moro“, ki pomeni črnca, zamorca, pove pa, da so mojstri izdelovali zlate zamorčke, pri čemer so spretno sestavljali zlato in črni emajl.

Nekdaj je tovrstna zlatarska obrt na Reki cvetela, danes pozna skrivnost izdelave zamorčkov samo še mojster Djon. Ker nekdanji ni bilo patentnih uradov, so obrtniki zaščitili svoje zlatarske postopke s strogo tajnostjo. Način priprave in obdelave so se prenašali pod pečatom stroge skrivnosti iz rodu v rod. Sedajni edini poznavalec stoletja čuvane skrivnosti prav tako noče izdati načina izdelave, zato grdi, da se bo ta izvirna zlatarska umetnija preselila v muzeje in preteklost.

KRAPANOV KOTIČEK KRAPANOV KOTIČEK

Plača tisti za mano

Zadnja dva tedna smo bili vsi ob spanje. Glave so kinkale in zahtevale počitek, rdeče oči so pa kar naprej buljile proti čmo-belim ali barvnim slikam na televiziji. „Se dobro, da je olimpiada ravno zdaj,“ je zavzdihnil Gasperjev Janez, „kajti v tem času smo večinoma brez dela. Eni so na dopustu, drugi nimajo v deževnem vremenem prvih kmečkih opravil, navsezadnje se pa tudi v službah jako malo dela.“

„Prav imaš,“ mu je pritril sosed, „mi smo se vsi od kraja odločili za kolektivni dopust.“

„Ja, ja,“ mu vrne besedo Janez, „na dopustih si bomo vsaj živce pomirili od stalnega ugotovanja, ali bodo naši dobili zlato, srebrno ali pa bodo ostali brez vsega.“

„Eni imajo srečo, drugi pa smolo,“ je razlagal Miha. Vendar se Janez ne da: „Malo je takih, ki imajo smolo. Večinoma so slabi tisti, ki se na dolgo in široko ustijo kot mladi ptiči, od vsega jim pa ostane le debela rit, polna ...“

„Bole, da ne poveš do konca,“ ga ustavi Miha. „Tudi jaz se čudim, kako so mogli priti na tekmovanja taki, ki niso imeli tam kaj iskati, kajti ne doma ne na olimpiadi niso imeli česa pokazati.“

„Najbrž so se ravnali po ribniškem receptu: Plača tisti, ki za mano pride,“ se je zarežal Janez in še pristavil: „Narod bo plačal. Akonavno se nis zoperstavimo, bodo nekateri se naprej brez nas odhajali in tudi novice bodo znali izvrtati, tako vam pravim.“

Miha je končal pogovor: „Veste kaj, poskusiti ni greh, so mi dejali že stari ljudje. Tudi mi smo upali, da bo slo boljše. Vendar sem tudi jaz za red, kajti red drži svet!“

MARTIN KRAPAN

Varnejši pred kačjim pikom

Kitajci odkrili protistrup tripsin — Del opreme

Vsako leto umre na svetu nekaj tisoč ljudi zaradi pika strupenih kač. Pri nas je takih primerov malo, zelo pogoste pa so smrti zaradi kačjega pika v tropskih krajih, kjer žive najbolj strupene kače: kobra naja — naja, črna in zelena mamba. Edino dosedaj možno zdravilo je bil antiserum; skupina kitajskih zdravnikov s profesorjem

Kobra naja — naja spada med najstrupenejše kače.

Hsinung Ju — Lingom je pred kratkim odkril novo sredstvo proti kačjim pikom.

Izdelava antiserumov proti piklu zelo strupenih kač je zelo draga in potrebno je izdelovati antiserume za vsako posamezno vrsto kače, kar še posebej drži proizvođač cepiva. Težavno je tudi skladiščenje klasičnih antiserumov. Vse te pomanjkljivosti odpravlja kitajsko odkritje tripsin, beljakovinski encim, ki nastaja v trebušni slinavki.

Tripsin razgrajuje vse naravne sestavine kačjega strupa, tako proteinske molekule, ki blokirajo živčni sistem, kot lipaze, ki omogočajo hitrejšo širjenje strupa po krvi. Tripsina ni potrebno izdelovati za posamezno vrsto kač, ampak je enako uspešen pri pikih različnih zelo strupenih kač.

Prečen so kitajski strokovnjaki objavili vest o odkritju, so novo sredstvo temeljito preskusili na laboratorijskih živalih. Mišim so vbrizgali k obrin strup, čez 10 — 15 minut kasneje pa tripsin. Vse živali so ostale žive. Manj uspeha je bilo s kasnejšim vbrizgavanjem novega protistrupa.

Po uspešnih poskusih tripsina na ljudeh so Kitajci pričeli karredno opremljati delavce, ki delajo na območjih, kjer je velik strupenjač, z injekcijami. Tako si delavci lahko takoj po piklu vbrizgajo rešilni protistrup.

Reč: vseh prejšnje križanke

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
P	S	I	N	A	T	R	S				
F	E	D	A	R	T	R	A	L			
T	M	I	T	A	C	I	J	A			
T	C	O	B	R	I	G	A				
M	O	N	T	R	E	A	L				
K	R	A	A	S	A	T	A				
K	R	A	K	R	A	N	K				
I	O	N	A	T	A	S	O				
R	J	A	K	A	L	A	P				
K	A	D	E	R	S	H	R				
A	K	A	B	A	T	A	L				

— Ali res ne morete malo bolj počasi šteti?

Legende ne puščajo sledov

Skrivnost na vrhu Ararata čaka na pustolovce in raziskovalce z domišljijo — Vse je mogoče, le barke bajeslovnega Noeta ne bo nihče nikoli odkril — Sateliti pomagajo iskati

Verstva, svete knjige in starodavna izročila še živčih in že izumirli ljudstev in narodov govore o veliki poplavi, ki je zalila svet. Ali je v teh pripovedih in zapisih vsaj delček resnice? Je slavna barka očaka Noeta iz židovskega svetega pisma ali vsaj kaj nji podobnega pristalo na vrhu gore Ararat? O tem si belijo glavo mnogi resni in manj resni raziskovalci. Vse pa verjetno prigajna radovednost in upanje, saj se je v mnogih primerih pokazalo, da imajo miti in starodavne pripovedi v sebi vedno tudi nekaj zgodovinske resnice.

Tudi pri nas je dobro znana zgodba o Noetu, starožidovskem očaku, kateremu je bog Jahve velel, naj zgradi barko, na kateri bo dovolj prostora za vse živali. Štiti židovski bog je namreč sklenil pokončati grešni svet s poplavo. Kot piše v bibliji, je nastopilo deževje in vode so pokrile ves svet. Zvijenje se je ohranilo le na Noetovi barki. Mnogo dni je „Arka“ plula po vodojui, potem pa pristala na prvem koščku kopne zemlje, ki se je pokazala iz voda. To je bil vrh gore Ararat.

Vendar poznana svetopisemska zgodba ni edina pripoved, ki se je ohranila o vesoljnem potopu in človeku, rešitelju vsega živega. Mnogo starejša, prav tako zapisa-na, je zgodba o Utnapišti, sumerskem junaku, katerega usoda je skoraj povsem enaka Noetovi. Legendo o Utnapišti imamo tudi v slovenskem prevodu „Epa o

D L	NADAV	VELIK BOGATAŠ	WAGNERJEVA SKRBAJ-NOSTI	D L	ZASLON	GRČKA	HAJMESNI AVTO	RITINA	ST.GR. PESNIK
DALM. Ž.IME				Z.IME					
HUOJA BOLEZEN				ZVONAV DILLO					
MISELNE BESEDE				OSTVAR-ILJEV					
VESTA HRASTA		OLIVJA KAČA				DEL TENISR IGRE			
		ODISEJ				ZNAČAJ			

D L	ODTISI STOPINJ	DOLINA SEDANJJI CIMOS	DRŽ. BARJANA			ZRETIJE	HRANILLO	NAPAD	D L
MAKED. MESTO									
UCAREC			POZIV			DEL TELESA			
VESTA NOJA		SLAVNOIZ ZAVJE			BORBA	UDAV			
SVEZENJ SPISOV		JANJA ANTON			RIJEKA				
D L	POSTAVA		HERCE-BOVEC			TIBET. GOVEDO			
			IGRALKA FARRROW			PRVA ZENSKA			

EDINI KOŠČEK LESA

Leta 1955 je Francoz Fernand Navarra na Araratu našel kos obdelanega lesa, delno že fosilizirana. Španski laboratoriji so vzorec analizirali in zadržali, da gre za les, star 5000 let. Toda angleški in ameriški raziskovalni laboratoriji so po analizi vzorcev najdenega lesa z moderno metodo določanja starosti z radioaktivnim ogljikom ugotovili, da gre za les, star samo 1200 do največ 1400 let.

Niti tega pa niso našli vztrajni iskanci, kakršna sta bila John Libi in Eryl Cummings. Oba sta se večkrat povzpela na goro, a nista ničesar našla.

KAJ JE VIDEL SATELIT?

Najnovjša kosat za gledanje pri arkeološki pojedinji je fotografirski posnetek, ki so ga posneli s pomočjo ameriškega satelita. Američani so leta 1974 sporočili, da so na pometku zapazili neko „nepravilnost“. Lovci na Noetovo barko so seveda prepričani, da je ta „nepravilnost“ dokončni dokaz in da so ostanki barke dosegljivi.

Po drugi svetovni vojni se je arkeologija je bolj razmahnila. Pilot George J. Greene je posnel serijo fotografij, na katerih je bilo videti oblike, močno podobne ostalim stare barke. Toda vse te fotografije so skrivnostno izgubile.

Gora Ararat je cilj lovcev na Noetovo barko.

„NO PASARAN!“

Frankisti in fašisti so iz vasi tekli, kakor je kdo vedel in znal, v paničnem neredu. Nam so zapustili precej orožja in nabojev.

Kot so nam kasneje pripovedovali vaščani, je bil župnik med najbogi „hrabrimi“. S pomočjo falangističnega poročnika je prisilil kmete, da so spravili težki mitraljez v cerkveni zvonik, od koder naj bi nas potem sovražnik obstreljeval. Župnik je kot ponorel tekal po vasi s palico v roki in udrihal po kmetih, ki niso hoteli nositi v zvonik orožja. Vsa ta „hrabrost“ pa mu ni kaj prida pomagala: iz vasi je moral s svojimi pajdaji vred tako hitro, da ni imel časa spraviti mitraljez spet na tla. Vaščani so vedeli še povedati, da je hotel biti ta župnik v hrbovskih vaseh Sierre Nevada vse: sodnik, orožnik in drugo. Zelo je sovražil družine, katerih očetje ali sinovi so bili v republikanski armadi, često pa je na njegovo željo zgorel tudi kakšen kmečki dom.

Naša enota je ostala na tem območju pet tednov. Sovražnika je potisnila proti vrhu Sierre Nevada, kamor pa naše napredovanje iz taktičnih razlogov ni bilo predvideno.

Druge enote naše brigade in nekatere španske enote so imele nalogo ustaviti fašiste, ki so prodirali z motoriziranimi četami po glavni cesti iz Malage. V tem boju so se najbolj izkazali topničarji: sovražnikove motorizirane enote so pustili, da so se jim približale na 500 metrov, potem pa so užgali po njih z neposrednim ognjem. To je povzročilo v nasprotnih vrstah strašansko zmedo. Poskušali so zbežati, ker pa so imeli okvare, so sami sebi zaprli pot.

S pobojšči Sierre Nevada smo opazovali, kako italijanski fašisti skacejo s tovornjakov in iz tankov v morje ter se poskušajo rešiti s plavanjem ob obali. Napredovanje italijanskih enot, ki so sodelovale pri zavzetju Malage, je bilo povsem zaustavljeno. Njihovo poveljstvo ni predvidelo tega, pač pa je bilo prepričano, da se jim je z zavzetjem Malage popolnoma odprla tudi obalna pot do Almerije.

Sovražnik je imel v teh bojih številčno premoč: v njegovih vrstah je bilo petkrat več vojakov, imel pa je tudi neprimerno več lahkega in težkega orožja. Napadala je kar cela italijanska divizija, ki je imela v svoji sestavi množico tankov, avtomatskega topništva, topništvo velikega kalibra in dobro motorizacijo. Pri napadu so sodelovali tudi Francove pehotne enote, ki jih je italijansko poveljstvo porabilo za svoje bočno zavarovanje.

Fašisti so poskušali še nekajkrat prodreti čez našo obrambno črto, a smo jih vslej odbili. Morali so se vrniti na izhodne položaje. Pomagali jim niso niti tanki niti topovi, saj bi morale v hribe pehotne enote, to pa črnosrajcinom ni dišalo. Boja je bilo konec in italijanski fašisti so se „hrabro“ povlekli proti Malagi. Na frontni črti so ostali le Francovi vojaki.

KAKO JE BOJ DOŽIVEL POČRVINOV SOBOREC

Teh bojev se je udeležil tudi Viktor Jereb. Za knjigo „Bili smo v Spaniji“ je napisal daljši prispevek, iz katerega povzemamo (zaradi nekaterih podrobnosti, ki jih Počrvina v svojih spominih ne omenja) te vrstice:

„Z Miho Počrvinom sva se med vojnjo pogovarjala o Španiji in njenem ljudstvu, o tisti usodi teh ubogih ljudi, ki so bili žrtve tujega pohlepa po njihovi zemlji, o Francu, ki je postal izdajalec lastne domovine, morda tudi samo iz pohlepa po oblasti in zlatu.

Časa vsa imela dovolj, saj smo se vozili dva dneva in eno noč, preden smo prišli do kraja, koder je bilo že nevarno potovati.

Ko smo prišli v bližino Motrila, smo zvedeli, da je prejšnji dan padla Malaga. Izvedeli smo tudi, da bomo tokrat imeli opravka izključno z italijanskimi silami, ki so tudi zavzele Malago. Osebnostem sem se kar razveselil, ker sem imel italijanske fašiste že davno na piki.

Posebni bojev z njimi nismo imeli. Brž ko so se pojavili pred položaji, kjer smo jih čakali vzdolž ceste iz Malage na Cartagena, smo jih tako temeljito vrnikastili, da jih je kaj kmalu minila volja napadati našo trinajsto brigado, na katero smo bili vsi ponosni.

Na tej cesti smo se utrdili in postavili tudi minska polja, da nam ne bi tanki delali preveč preglavic. Po večkrat na dan nas je obiskalo sovražnikovo letalstvo. Letala so letela komaj 150 do 200 metrov nad našimi glavami. Branili smo se, kakor smo pač mogli, s tem, da smo naše težke strojnice „maxime“ postavili navpično. Protiletalskega topništva nisem videl ne pri Teruelu in ne tu pri Malagi.

Čez nekaj dni smo predali svoje roke nekemu španskemu oddelku in šli v drugo smer peš. Govorili so, da nas skušajo fašisti obkoliti s severne strani oziroma iz Granade. Pozanimal sem se, kje je Granada in kje Malaga. Poveljnik čete je imel star zemljevid, na katerem so bili zarisani sovražnikovi in naši položaji. Naši položaji so bili kot nekakšen dolg jezik, ob obali, ki je obsegala kakih 30 km na zahod od Malage in kakih 150 km na vzhod. To ozemlje je bilo široko največ 25 km. Fronta na severovzhodu od Motrila, kjer smo bili mi, je pri Granado ostro zavila na sever. Motril je kakih 30 do 40 km v tem jeziku. Torej nas ne bi bilo težko napasti s severovzhoda, da bi nam zaprli pot za umik.

Šli smo proti severu po grebenih navzgor na desno, nekoliko bolj proti severu je bila Sierra Nevada. Če je bil sončen dan, to pa ni bilo pogosto, smo videli goro tako blizu, da bi se je skoraj dotaknili.

Na svoji poti smo videli več pastirskih vasi. Ljudje so bili z nami zelo ljubeznivi, čeprav se mi je zdelo, da so se nečesa bali. Hodili smo ves dan, preden smo naleteli na sovražnika. Bilo je proti večeru, zato nismo hoteli nadaljevati poti, čeprav fašisti niso dajali kakšnega posebnega odpora. Ko smo užgali po njihovih položajih s težkimi strojnimi, je hitro vse utihnilo. Naslednjega dne smo na njihovih položajih našli le tu in tam krvav madež, za sovražnikom pa nobene sledi.

Napredovali smo previdno, da ne bi zašli v zasedo. Kakih deset mož smo poslali v izvidnico, za njo pa sme šli drugi v razmahu sto metrov. Čim bolj smo šli v „globino“, tem večji je bil odpor. Medtem ko smo prvi dan mimogrede opravili s skupinami, smo zdaj, posebno tretji dan pohoda, naleteli na resnejši odpor.

Dolenjski list pred 20 leti

Čim manj posrednikov

TRGOVINA JE VAŽEN činitelj gospodarstva, je posrednik med proizvajalci in potrošniki. Od nje je veliko odvisno, kako hitro, kaj in po kakšni ceni bo dobil potrošnik, kar potrebuje. V družbenem interesu je, da je posrednik med proizvajalci in potrošniki čim manj, da bi bila tudi razlika v ceni čim manjša. Organi državne inspekcije in strokovne zbornice si poleg ostalih organov prizadevajo, da bi iz trgovine odpravili vse, kar je nezdruženo za celotno družbo škodljivo. Pri tem so bili že doseženi pomembni uspehi, vendar je še dokaj negativnih stvari, ki jih je potrebno čimprej odstraniti.

MED NAŠE največje duhove spada nedvomno pesnik Oton Župančič, Belokranjec z Vinice. Njegova dela uživajo ne samo slovenski in jugoslovanski, marveč občečloveški sloves. Iskra njegovega genialnega pojavnja se je vzgala 24. januarja 1878. V deželi lepih brez in starodavnih ljudskih običajev, v deželi, kjer je vzcvetela naša prva svobodna pomlad, v deželi zlahkne slovenske govornice se belji Župančičev dom. In ta dom je zdaj naprodaj!

PROSLAVA DNEVA VSTAJE je bila na Ruperč v rhu združena s tekmo žanjic. Za tekmo je bilo izredno veliko zanimanje. Priglasilo se je 36 tekmovalcev, ne samo iz vasi, temveč tudi iz bližnje okolice. Veliko ljudi je spremljalo žanjice na kraj tekmovalstva. Stopale so ponosno z rdečimi rutami na glavi in s srpi v rokah, veselih, zarečih obrazov in prepevaje ob spremljavi harmonike.

PO SKLEPU občinskega ljudskega odbora Metlika bo v stavbi dijaškega doma del tovarne „Belokranjka“. V ta namen so izpraznili stavbo, inventar dijaškega doma pa spravili v dom Partizana.

(IZ DOLENJSKEGA LISTA 2. avgusta 1956)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Podlaga in korenina naroda

(Od leta 1868) grozno propada kmetički stan; to dokazujejo rastoči dolgovi, množeče se prisilne prodaje zemljišč in ponekod že nepopisna revščina. Pomoči vredni so sploh vsi delavski stanovi, toda največji revež je kmet, on je podoben svetopisemskemu človeku, ki je pal med razbojnike. Bodi mu usmiljen Samaritan vsakdo, kdor mu hoče in verno pomagati; sicer propade prva opora države, p odlaga in korenina naroda slovenskega. Če ta vsahne, kje je naš narod? Narod še nismo mi duhovniki, advokate, notarji, učitelji, uradniki; narod naš živi večinoma pod slannato streho ter strahom zre v bližnjo negotovo bodočnost.

domovini ne počivajo. Zahvaljevati moramo boga, da nam toča ne napravljaj pri tem še posebne škode, da si po raznih krajih ni bilo popolnoma brez nje. V Štopički župniji na priliko sta toča in naliiv napravila znatno škodo v vaseh Gorenja Tezka voda, Dolz in Vrh.

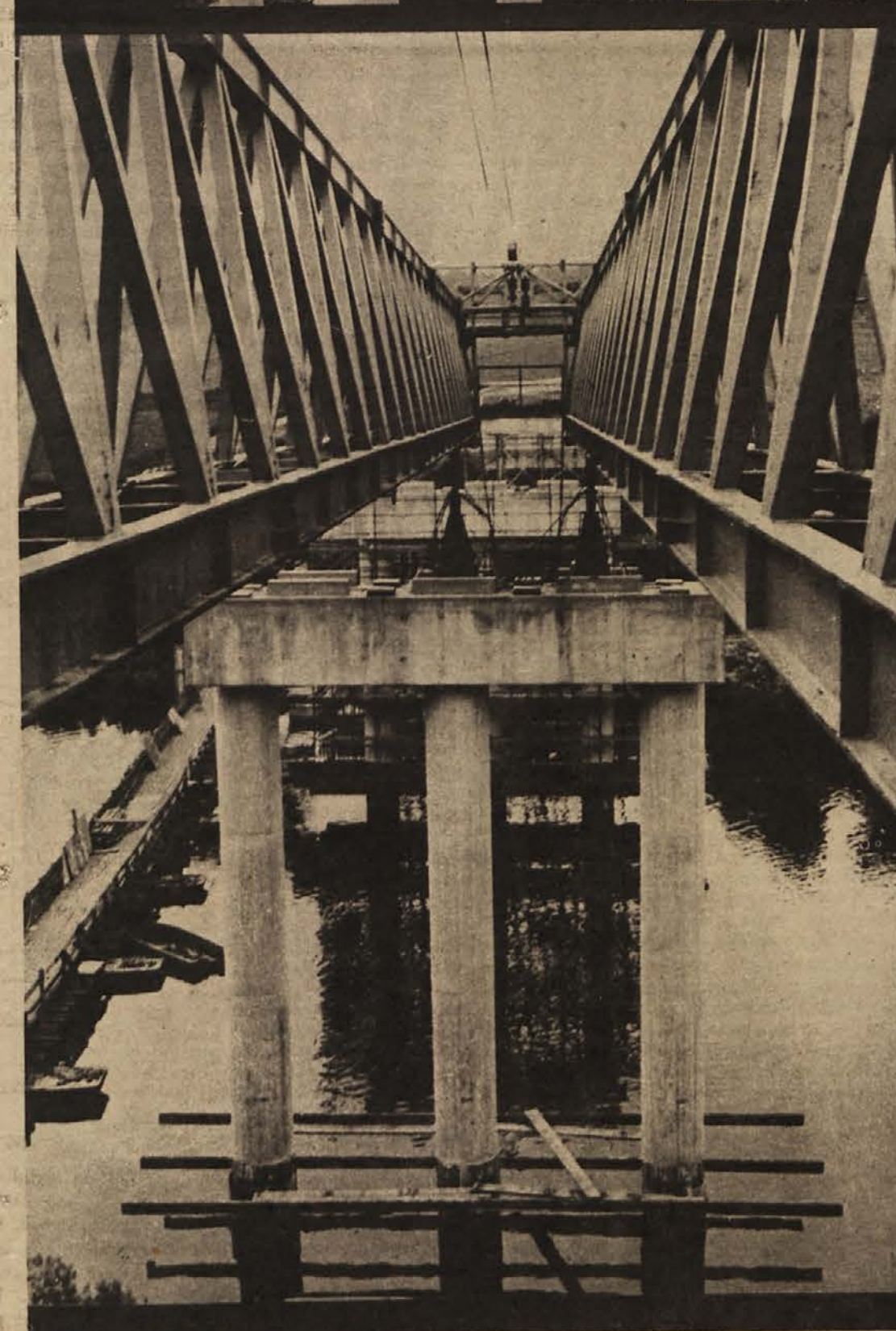
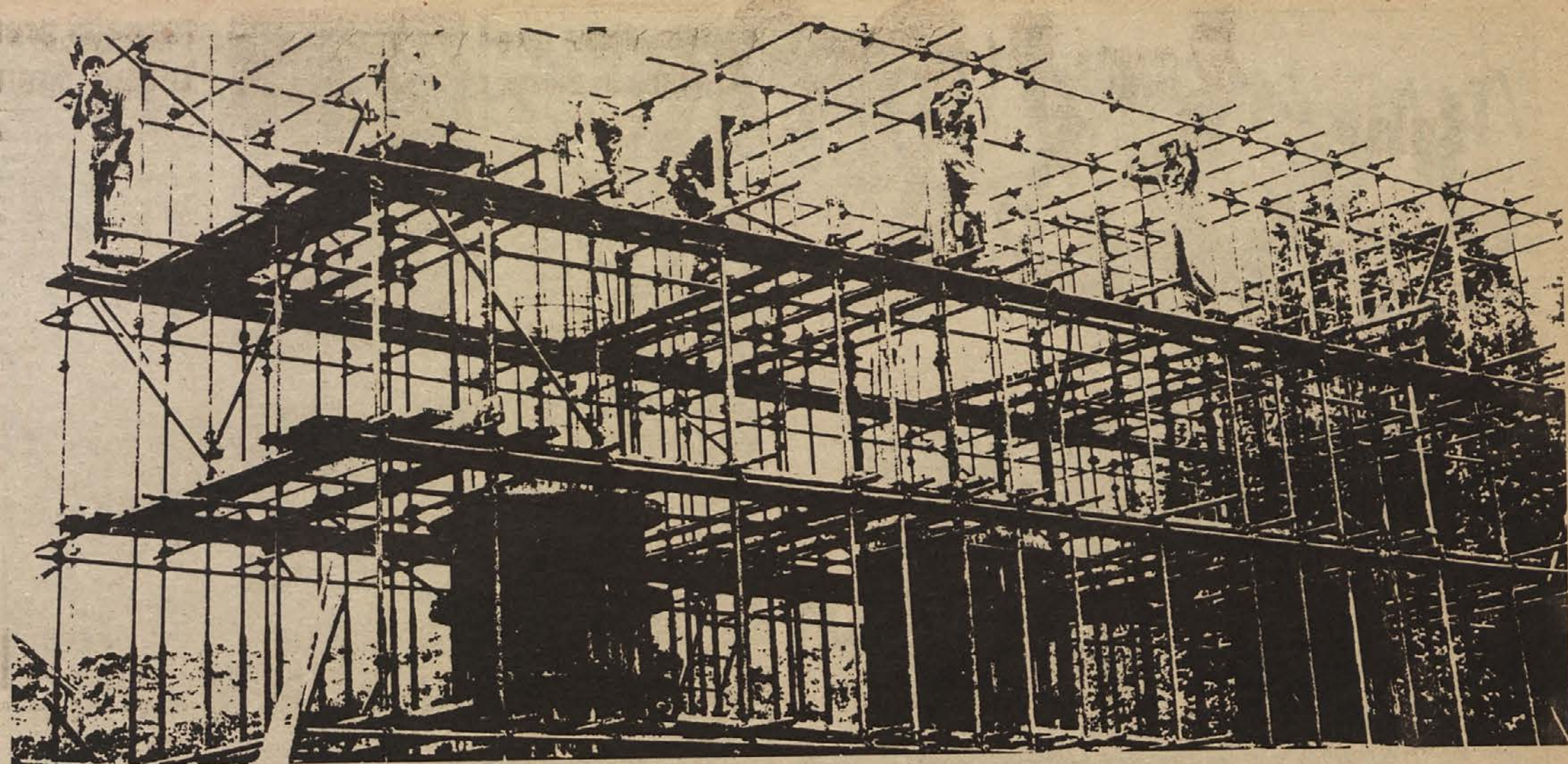
(Ali je) kaj prijetnejšega za očeta in za mater, kakor da imata zdrave, vesele in pridne hčerke na svojem domu, kako veselje opravlja svoja dela bodisi na polji ali v kuhinji. Kolika razlika je pa, ko se katera izmed njih v domovino povrne iz Amerike s pokvarjeno obleko, z bledim obrazom in mogoče bolna na duši. Pazite rajši slovenski očetje in matere doma na svoje, ker v tujini vam na ne paziti je nemogoče, in odgovor katerega bode od vas bog zahteval le vam v oskrbo izročeni otrok, ne bode težak.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC 1. avgusta 1896)

ZA OČETOM

55

NA KRKI MOST

Kjer je reka, so tudi ljudje, kjer so reke in ljudje, so tudi mostovi. Novomeškemu starčku, ki skozi granitne kocke že hudo kaže oguljena kovinska rebra, bo za občinski praznik priskočil na pomoč mlajši brat v Ločni. Toliko smo govorili o tem mostu in tako močno smo si ga želeli, da zdaj, ko že kaže obrise, lahko spregovorimo o njem bolj otipljivo. In to ne z govoricami obljub, ampak z besedami dejstev.

Jurij Perše je po rodu Beokranjec, po bivališču Novomeščan, po poklicu pa delovodja pri SGP Pionir, podjetju, ki je prevzelo glavna dela pri novem mostu. „Pravzaprav bi bila sramota, če svojega mostu ne bi znali sami narediti,“ pravi Perše in v istem hipu dodaja, da je bilo v začetku poleg temeljnega kamna, ki smo ga postavili z vsem republiškim rompom in pompom, samo grmovje. Prvi konkretni korak do novega mostu je bila ureditev dovoznih poti in pontonskega pomožnega mostu, nato pa so strokovnjaki zagrebške Geotehnike pripeljali na Krko splav s posebnim strojem za vrtnje jam za nosilne stebre.

Pravzaprav je beseda splav preskromna za tega velikana, ki je na svojih plečih vzdržal kar 111 ton bremena. Splav je bilo treba namestiti skorajda do milimetra natančno, piloti, kot imenujejo gradbeniki dele nosilnih stebrov (skupaj jih je devet, stojijo pa v trojkah po trije), morajo stati do pičice tako, kot je narisano na načrtih. Ko je bil splav naravnat (zasidrati so ga z jeklenimi vrvmi), je nastopil delo poseben stroj, ki je izsekal v Krkino dno devet lukenj za nosilne stebre.

Luknje morajo segati v živo skalo najmanj štiri metre globoko. Tako se je zgodilo, da ležijo pete treh stebrov novega mostu zaradi velike rečne globine kar blizu 15 metrov pod povprečnim vodostajem. Naključilo se je namreč, da je bila na tem mestu skala debela le tri metre, sledil ji je sloj zemlje, temu pa spet živa skala. Zaradi že omenjenih predpisanih štirih metrov globine pilotov, je bilo treba zavrtati nove štiri metre v drugi skalnati sloj. Ko je bilo nevsječnosti z luknjami konec, so zavihali rokave betonirji. V luknje so vstavili spiralne železne armature in jih zalili z betonom. Brez opažev seveda ni šlo in nosilni stebri so kmalu pokukali iz Krke. Stebri so kot gobe po dežju — mehanizacija je silna reč — zrastle do 15 metrov nad vodno gladino. Seveda pa vse ni šlo tako preprosto: pilote (spodnji del nosilnih stebrov, ki imajo v vodi premer 1,5 metra) so še prej z ultrazvokom natančno pregledali strokovnjaki ljubljanskega Geološkega zavoda. Če bi pri katerem od njih ugotovili najmanjšo razpoko ali kakšno drugo napako, bi bilo treba vse začeti znova. Na srečo se pionirjevci razumejo na svoje delo.

Na nosilne stebre so nato namestili prečne grede (ena je še v delu). S tem je dosedanja zgodovina novega novomeškega mostu pravzaprav končana.

Ko bodo vse grede nared, jih bodo povezali s prednapetimi nosilci; vsak od njih tehta 76 ton. V ta namen so strokovnjaki ljubljanskega Gradisa oziroma njegovega mariborskega tozda IBT že namestili vodoravni žerjav, ki zdrži breme do 100 ton. Nosilce — v vrsti leže po štirje — bodo nato povezali s ploščami in most bo v grobem nared.

Potrebna bodo „samo še“ lažja dela: ureditev pločnikov, namestitvev električnih, telefonskih in vodovodnih kablov, odtok, ograja itd. Seveda, most brez uredjenih cestnih priključkov sicer je most, vendar nikomur in ničemu ne služi. To pa je že drugo poglavje, čeprav je bilo lani ob slovesnem vkopavanju temeljnega kamna rečeno, da se bomo čez novi most vozili ali pa po njem peš brusili podplate že za letošnji praznik novomeške občine. Še ena sreča v novomeški mostni sreči je, da teh obljub skoraj nihče ni vzel preveč resno.

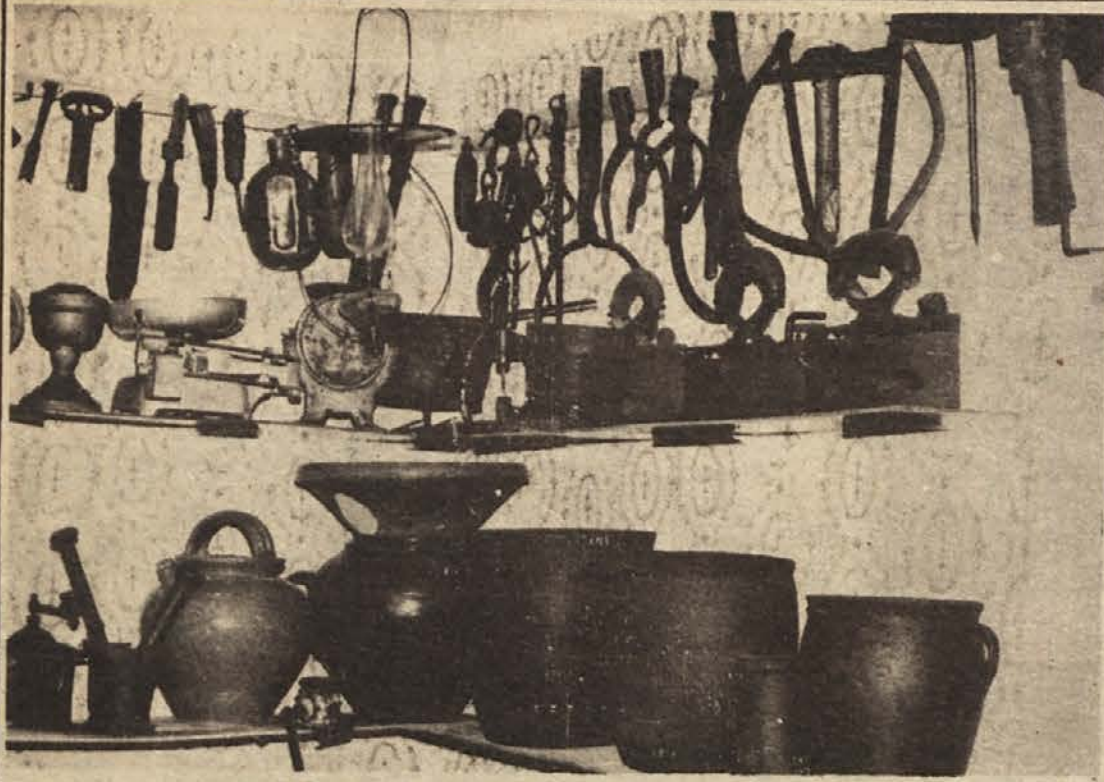
Poglejmo še v osebno izkaznico novega novomeškega mostu. Dolg bo blizu 160 metrov, širok (s pločniki vred) 12,6 metra, vozišče bo široko 9 metrov. Zaradi cestnih priključkov, na katere pa bo treba, kot že rečeno, še malo počakati, most ne bo čisto raven. Na 60 metrov bo zavil za 4 metre iz osi. V most bo vgrajenih 1800 kubikov betona ter za okoli 100 ton železne armature. Most ne bo tudi čisto vodoraven, za 1,11 odstotka bo padal proti ragovski strani, prečno pa bo zaradi odtoka vode „povešen“ za 2,5 odstotka.

Znana je tudi cena. Sam most brez priključkov in cest bo stal natanko 18 milijonov 650.000 dinarjev. Tisti, ki so prispevali za cestno posojilo (v novomeški občini so to skoraj vsi), naj se oddahnejo. Podražitev ni mogoča.

Za novi most, ki bo rešil eno najhujših slovenskih prometnih ozkih grl, je doslej značilna še ena stvar: kljub trdemu in odgovornemu delu ni bilo doslej na gradbišču še niti ene — potrkajmo na beton — hujše nesreče, kar ponovno priča o strokovnosti in pazljivosti pionirjevcev in njihovih kooperantov. Omembe vredno in za povprečnega občana presenetljivo je tudi dejstvo, da se mudi na gradbišču novega mostu, ki res raste kot goba po dežju, samob okoli 20 do 25 delavcev. To zgovorno priča o velikem deležu mehanizacije. Zanimivo je tudi, da so v teh dobrih dveh desetinah delavcev predstavniki skoraj vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti: od Ferencev, Janezov in Ismetov do Josipov, Veljkov in Dimitrijev.

In tako bo 29. oktobra na Krki most.

M. B.

STARA ORODJA NISO NEMA

Veža v hiši Jožeta in Ljudmile Zupančič v Bruni vasi ni tisti običajni pusti prehodni prostor kot v marsikateri hiši. Gospodinja že vrsto let v njej zbira stare stvari, vendar ne vse od kraja kot dandanes že marsikateri strastni zbiratelj kmečkih orodij. Ljudmila ve ob prenekaterem predmetu povedati zanimivo zgodbo o tem, kako je bilo nekdanje. Stara orodja so namreč nastajala iz nujne domače hiše, kjer jih dostikrat ni bilo mogoče nikjer kupiti, še večkrat pa za nakup niti ni bilo denarja.

Največ starin je prinesla iz Lakenc, kjer je bila doma. Da je moralo svoj čas biti življenje trdo, najzgovorneje pričča priločen možnar za kašo, ki je bil ničkolikokrat zvezan z žico. Gospodinja, ki se za nič na svetu ne bi ločila od svojih starin — vabljivih ponudb in tudi groženj zbiralcov ali preprodajalcev ni manjkalo — ima najbolj v čislih star kolovrat. Ne gre namreč samo za kolovrat, temveč še vse drugo, kar je bilo nujno za predelovanje lanu: trlico, česalnik, motovilo. Neverjetno, koliko orodij je bilo potrebnih, da se je prišlo do grobe lanene niti!

Zanimivost zase so tudi posebna očala, s katerimi je mogoče „videti“ skoraj vse lepote sveta v minulemu stoletju. Gre namreč za nad sto razglednic raznih omembe vrednih čudes sveta. Slike — očitno gre za rane poskuse fotografiranja — se lahko kosajo z marsikatero današnjo razglednico, predvsem zategadelj, ker je narejen vsak prizor v dvojniki, da bi nato slika v očalih pričarala stereo učinek. Tudi čevljarji so si morali nekdanj narediti večino orodja sami ali ga vsaj zamenjavati od enakih trpinov, to namreč izpričuje pogled na raznoliko zbirko vsega, kar se tiče drete in usnja. Tudi mrčes in boleznj iz bolj ali manj žlahtnih trt so izganjali že s precej zapletenimi škropilnicami. Če Ljudmila pogreša od nekdanjega življenja kaj, in mož ji pritrjuje, je to, da so se ljudje v starih časih znali zabavati, da je kaj. Pred vojno so vaški veljaki v gostilni v hipu vrgli karte za vagon oglja ali zalučali kroglo na balinišču za kakšen skedenj ali celo grunt. Žena doma pa je morala nato povezati možnar...

A. ŽELEZNIK

DOLENJCI NA DIRKALNEM ASFALTU

Prireditve ob laškem „Pivu in cvetju“, letos že trinajstič zapored, privabljajo vse več Dolenjcev. Tako je bilo tudi z že tradicionalnim avtorallyjem, kjer sta vozila dva Ribničana, Kajtna in Draškovič, ter Zvonko Blažun iz Straže. Vseh nadobudnih dirkačev je bilo 53. Na cilj so prišli vsi, razen preveč zagretega Laščana, ki je zletel s ceste.

Proga je bila dolga ravno 100 kilometrov. Prestati je bilo treba tudi kar tri spretostne vožnje. Ena od teh voženj je bila na tovarniškem dvorišču Jutranjke na Radni pri Boštanju. Fantje niso prizanašali sebi, še manj pa svojim pločevinastim štirikolesnikom. Nekateri so vadili spretostno vožnjo pri Jutranjki skoraj en teden. Zadnji trening je bil bolj razburljiv kot uradna vožnja, saj se je en fičo v hudem ovinku celo prevrnil.

Sicer pa je spretostna vožnja pri Jutranjki 17. julija gladko potekala. Avtomobili so prihajali do kontrolne mize skoraj po vrstnem redu, kot so startali. Domačin, sicer teracer in rally dirkač Jure Šlogar, je vsakega pognal po stezi s startersko zastavico, razen tega mu ni ušel noben podrt kegelj, prevožena nedovoljena

črta, na kraju je vsakemu brez prerekanj ugotovil še doseženi čas. Laščani Šlogarju res lahko zaupajo tudi vnaprej, čeprav niso poslali obveznega zaboja piva. Le-ta bi teamu, ki je bdel nad organizacijo spretostne vožnje v Boštanju prišel še kako prav, saj se je sevniško Avto-moto društvo tako dosledno ognilo tej prireditvi, da noben predstavnik tega društva ni premoget niti pozdrava prireditve, kar je običajno vsepovsod drugod. Menda iz bojznj, da se ne bi nalezli še česa drugega kot šolanja amaterskih voznikov.

In kako so se odrezali naši predstavniki? V AMD Novo mesto so zanikali, da bi se njihovi člani udeležili rallyja, čeprav smo videli precej vozil z novomeško registracijo. Zvonko Blažun iz Straže je bil v kategoriji do 1.150 kubikov šest, Milan Kajtna iz Ribnice pa je bil v kategoriji nad 1.150 kubikov celo peti. Skupaj z Draškovičem sta dosegla med 12. ekipami deveto mesto. Očitno je torej tudi pri nas dosti voznikov željnih takšnih preizkušenj, čeprav za to žal še ni dovolj razumevanja. Zakaj bi tvegali na dirkah, ko že imamo magistralo smrti!

A. ŽELEZNIK

Kadar je prišel zeleni vagon z Radohe, smo na postaji vedeli, da dobijo na Radohi goste; največkrat jih je pričakal pri vaku iz Karlovca, saj so prišli navadno iz Zagreba, poslovođa Črnologar in jih pospremil do vagona.

Tudi sam sem se peljal enkrat s starši s tem vagonom na Radoho, ko je bil tam sokolski telovadni nastop. Tedaj so se pripeljali z vlaki iz Novega mesta, Semiča, Črnomlja, Metlike, pa tudi iz Karlovca številni udeleženci tega izleta in so jih s postaje do Radohe prepeljali z dvema vlakoma, z obema lokomotivama pač, po ozkotirni železnici. Zlasti mi je ostalo v spominu, ko sem občudoval vso to živahno in pisano množico, kakršne dotlej še nisem doživel, ki se je nagnetla na odprtih vagončkih z raznovrstnimi prigradnimi sedeži, kako je naš vlak že na prvem ostrem ovinku, ko se je začela proga dvigati, zaradi preobteženosti obstal. Lokomotivca je večkrat presunljivo zapisala na pomoč, nakar so potniki večidel izstopili in ji veselo pomagali, da je spet speljala in premagala nevarni ovinek.

Vode

Ne veim, kakšen se mi je zdel ta moj rojstni dol, ki je dal tudi ime vasi, ki se je stisnila v njegovem skrajnem južnem kotu, ko sem ga prvič dojel, zroč nanj z visokega postajnega nasipa. Pozneje, ko sem ga še vedno kot otrok, zlasti v pubertetniških letih, že zavestneje doživljal, sva ga z vrstnikom Bizjakovim Mirkom zanosno imenovala najlepšo dolinico na svetu. Pa najsi sva nanjo zrla z istega postajnega nasipa, odkoder nama je bila njena podoba najizraziteje vtisnjena v spomin, bodi z njenega severnega konca, kjer jo zapre nizka guba stikaljšča obronkov Roga in Peščenika, ki jo je morala železnica predreti s predorom Laze, odkoder nama je bila na obeh po vsej svoji dolžini, ali pa z zahodne strani, z visokih senožeti Ašelc, kjer se zdi občudovalcu globoko pod njim že kot ljubka miniatura, zakaj odondod se vidik že razširi proti jugu nad Belo krajino in proti severu v dolino Krke in še dlje. Pozneje se je seveda ta romantični mladostni zanos umiril; v življenju sem srečal in spoznal marsikatero lepšo in znamenitejšo dolino in dolinico, toda tej, rožnidlolski, je ostala vsaj neka dobrohotna privrženost, če že ne kaj več.

Če se spustiš s postaje po stezi v dolino, prideš najprej na krajvo pot, ki obkroža ves vzhodni rob doline; po njej gonijo pastirji in pastirice v pašnem obdobju dvakrat na dan na pašo na gozrne jase pod železnico in nadnjo.

RADKO POLIČ PISMA IZ OKROGLE HIŠE

5

S preprostimi ogradami iz vej, kolja in trnovitega grmičevja, ki jim je pri roki na kraju samem, zagrajujejo govedu vse odprtine in luknje z njihove poti v dolino na travnike in njive. Niso pa jih mogli do kraja zgraditi nam in naši domiselnosti, pa čeprav se je včasih kakšen trn veselo zasadil v najbolj izpostavljeni del telesa ali pa celo razparal hlače ali srcajo, ko smo se prebijali skozi oviro. Saj je bilo vendar posebno razkošje zapoditi se z razširjenimi rokami po pobočju po mladi pomladanski travil!

Prvi ograjeni travnik na sredi poti med postajo in vasjo imenujejo Hergot, sicer pa je to Kešnarjev travnik. Pozneje sem doumel, da se je travnika prijelo to čudno, zagonetno ime zato, ker je stalo na njegovem zgornjem robu ob kolovozu v vas znamenje s križanim Kristusom, ali kakor so mu rekali, „pil“, torej znamenje z „gospodom bogom“ ali Herr Got po nemško. Kot smo že omenili, je imela roženska dolina proti zahodu in severozahodu, pa tudi na jugovzhodni strani za neposredne sosede vasi z nemškimi Kočevarji, s katerimi se je prepletala, o čemer pričajo tudi imena prebivalcev doline, kot tudi to, da so znali še takrat vsi starejši prebivalci doline govoriti tudi po kočevarsko — ali pa so to zastarelo nemščino vsaj klatili; odtod tudi še danes takšna in podobna ledinska imena nemškega izvora.

Ker nam je bil najbližji, saj smo se vanj po strmi gozdni stezi od čuvajnice na koncu postaje tako rekoč pripeljali po zadnji plati, je postal ta čudoviti travnik naše pogosto igrišče, skrivališče, lovišče, nabirališče prvih zvončkov in teloha in kdove še kakšnih rož. Znamenit pa je bil tudi po tem, da sta se jami ali vrtači na njegovem najnižjem delu, v podnožju gozdne strmice pod postajo, ob močnem deževju hitro napolnili s kalno, temno rjavo vodo, ki je, če dež le ni prenehval, kar naraščala in začela zalivati še preostale nižje predele livade. Pravzaprav sta ti jami hkrati požiralnika, odkoder tu ponikla voda teče pod rožensko dolino, se v podzemnih votlinah in tolmunih pridruži drugim stalnejšim tokovom iz dola, da nato po daljšem podzemnem pretoku privre na dan pri Gornjih Sušicah pod Uršnimi seli, nadaljuje po površini kot potok Sušica skozi Dolenjske Toplice in se pod Topliškim Gradiščem izliva v Krko. Kō je naliv ponehal, rumeno rjava voda z dna Hergota pa še ni odtekla, čeprav je bilo kar očitno videti, kako hitro upada, smo se v poletnih dneh brž spustili skozi mokro grmičevje na travnik in nato z raziskovalno vnemo in navdušenjem čofotali po hladni vodi, kjer nam je bila do gležnjev, največ do kolen, pa se držali v previdni razdalji od jam, kjer je bil vse jasneje razviden vrtnec, kakor je voda upadala, ker je vleklo vodo v požiralnik.

Najbolj grozljivo je bilo, ko je bilo nekaj razpenjene vode, na gosto prekritje z listjem, travo in šibjem, samo še na dnu obeh vrtač, pa je bilo kлокotanje pri obeh požiralnikih vse glasnejše, vrtnčenje pa vse širše, dokler ni poslednja kaplja razpenjene vode z zadnjim glasnim klokotom izginila v podzemlju, požiralnika, zdaj prekrita samo z dračjem, ki se je ujelo na junjih robovih, pa sta onemela, se povsem umirila in nam postala spet nenevarna. Čez uro, dve, ko je vroče poletno sonce že povsem osušilo popred poplavljeni travnik in obe vrtači, pa je le še rahla plast blatne usedline, ki se je ob hitrem upadanju in odtoku vode oprileja trave in grmičevja, pričala, do kod je segala, smo se že spuščali na dno obeh jam prav do obeh požiralnikov in si ogledovali, če je voda zapustila kaj zanimivega.

Poglavitni in stalni potok iz Rožnega dola, ki ne usahne niti v največji poletni suši — vsaj za korec ven. er ledano m. zle pitne vode ga vedno ostane — ponikne prav na sredi doline. Do tega požiralnika, nekako večje, m. sr di travnika, ki se zdi, kot da jo je nekdo namerno izkopal, da je naravni potok v globoko podzemlje, se vije po dolini v veselih vijugah, kot se spodobi za takšen potoček.

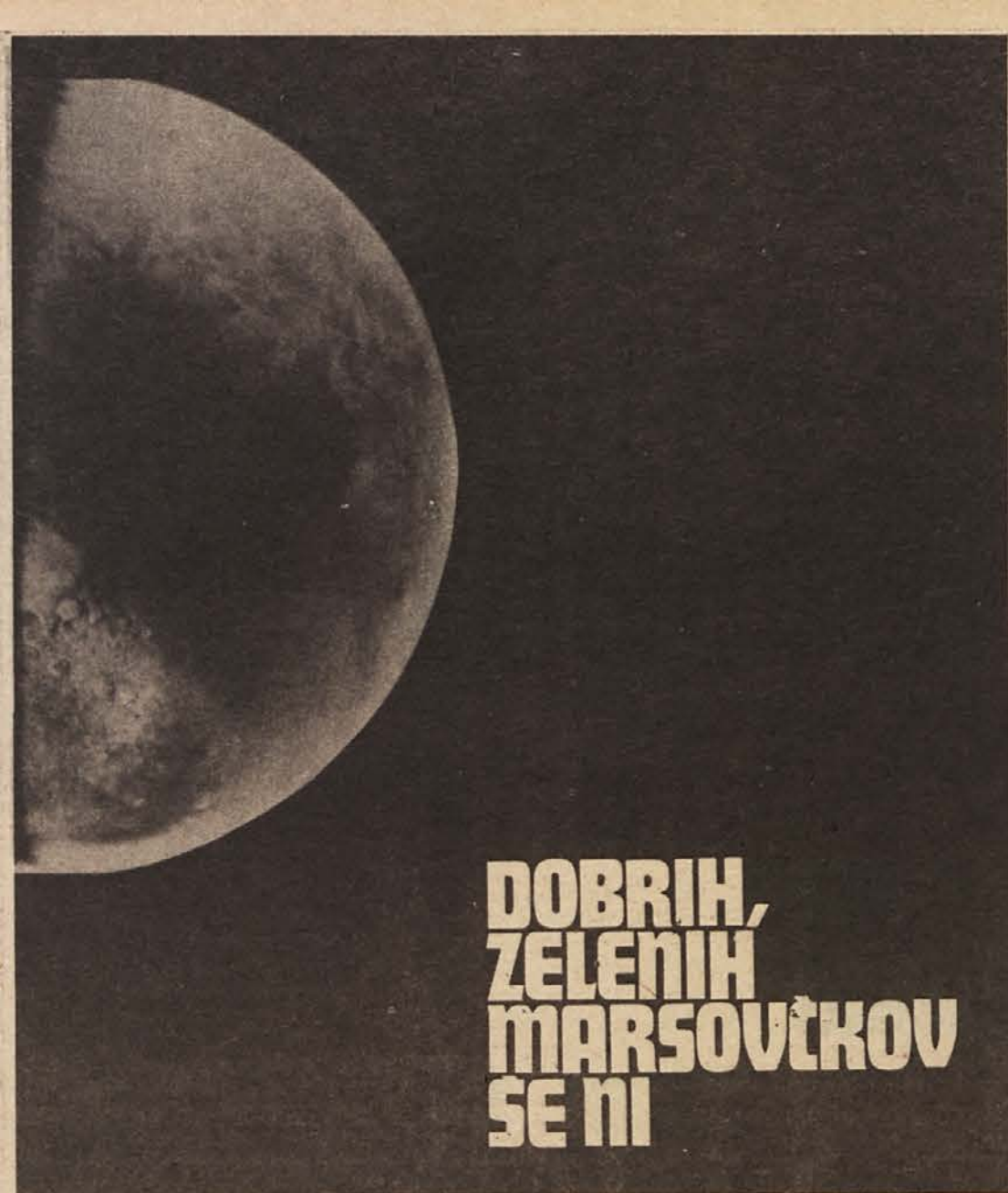
Ta stalni vir dobre, mrzle vode na dnu doline

je očitno privabil prve prebivalce, da so si v njegovi bližini postavili bivališča in spočeli naselje. Najizdatnejši izvir izpod skale, pokrite z mahom, so zajeli in zgradili nad njim kamnito hišico, da so ga zavarovali pred onesnaževanjem. Če si v vročem poletnem dnevu ravno prav žejen, je prav doživeti, ko stopiš s pekočega sonca v hladno senco drevja, ki obkroža izvir, nato pa uzreš bistro, povsem čisto, tako rekoč nedolžno vodo, ki nenehoma vre izpod skale in se pretaka po belo pisanim pesku na dnu zajemališča. Če nimaš kozarca ali kakšne druge posode pri roki, zajameš kar z roko, vendar jo hitro umakneš, saj je voda tako mrzla, da te kar opeče. Nato jo počasi srkaš in se opajaš z njeno mrzlo sladkostjo, ki si jo nabere, ko se pretaka prek apnenčastih in drugih skalnatih skladov rojstne gore.

Ko so spoznali, da je iz dveh, treh izvirov toliko vode, da je je kar dovolj za pogon mlina, če jo združijo in prav speljejo po strugi do mlinških koles, so to tudi storili. In tako je dobil Rožni dol in vasi okoli nje krušni mlin, saj bi morali sicer voziti ali na hrbtu odnašati zrnje v daljne mlina v Beli krajini, v Stare žage pri Črnašnjicah ali pa v tiste ob Sušici pod Uršnimi seli, ki jo napaja tudi voda iz njihove doline. Nekoliko več zbrane vode ob poti pred prihodom v vas, odkoder nato teče pod cesto pod preprostim mostičem, zgrajenim iz skal, ki so bile pri roki, in po izkopanem jarku k mlinu, se mi je zdelo z otroškimi očmi kot jezerce, če že ne kar prostrano jezero, tajinstveno in zlohotno s svojim blatnim dnom. Je pa čisto navadna malce večja mlakuža, danes, ko ni več mlina, ki bi rabil vodo, še bolj zanemarjena in zapuščena, kot je navadno bila. Prej je moral mlinar le od časa do časa poskrbeti za pregrade, da niso preveč puščale, kadar je voda narasla, pa odstranjevati blato z dna, ki se je sčasoma nabralo, in z njim utrjevati nasipe, saj bi mu drugače blatna usedlina vodo vse bolj izpodpirala.

Šola

Na ravninici vzpetine nad vasjo je pred prvo svetovno vojno narodno obrambna Cirilmetodova družba zgradila enorazredno slovensko šolo kot protiutež ponemčevalni šoli nemškega Schulvereina v sosednji kočevarski vasi Laze. V to belo šolo, na katero sem popred vsak dan zrl s postajnega nasipa, kako sedi na ljubkem zelenem griču nad vasjo kot bel golob z rdečim čopom na glavi, me je v prvih septembrskih dneh 1926. leta odpeljala mama v prvi razred.

DOBRIH, ZELENIH MARSOVČKOV SE NI

20. julija ob 12.53, natančno sedem let pozneje, ko je na Luno v vesoljskem skafandru stopil Neill Armstrong, je na planetu Mars pristal del ameriške vesoljske sonde Viking 1, prva od človeških naprav, ki bodo med drugim skušale ugotoviti, ali obstaja na rdečem planetu kakršnakoli oblika življenja.

Operacija „amarsiranja“ je trajala nekaj ur, Viking pri spuščanju ni imel pomoči z Zemlje, radijski signali namreč potrebujejo za okoli 400 milijonov kilometrov dolgo pot, ki ločuje človekovo domovino od Marsa, kar 19 minut. Vse so torej morali opraviti računalniki, ki so jih naravnali pred skoraj 12 meseci, takrat, ko je Viking 1 zapustil Zemljo.

Na rdeči planet pa se ni spustil cel Viking. V Marsovi orbiti je ostal del, imenovan „Orbiter“, ki služi kot relejna postaja za zvezo z Zemljo, na

Mars pa je šel „v mrz po žerjavico“, če temu lahko tako rečemo, del, ki ga imenujejo „Lander“.

„Lander“ je podoben velikanskemu kovinskemu pajku in ima nalogo ugotoviti, ali na Marsu obstajajo kakršnekoli oblike življenja, poleg tega pa bo skušal dognati, kako se je kot planet razvijala naša Zemlja. Predvidevajo namreč, da je nastal Mars v istem času in na podoben način kot Zemlja.

Čeprav je že znano (Viking je namreč že posredoval prve podatke), da na Marsu zaradi silnega mraza in nepriljudnega ozračja skoraj zagotovo ne žive dobri, stari zeleni Marsovčki iz fantastičnih romanov, pa še ni mogoče zanikati, da na njem ni kakšnih drugih oblik življenja. Strokovnjaki namreč ne trdijo, da na Marsu je življenje, samo previdno izjavljajo, da neznosni

pogoji na tem planetu ne onemogočajo življenja. Pri tem se sklicujejo na dejstvo, da je nekaterim organizmom na Zemlji uspelo preživeti tudi v okoljih, kot so ledene puščave Antartike ter oceanske globine, v katerih kraljuje velikanski pritisk. Življenje na Zemlji pa so našli tudi v skoraj vrelih gejzirih in močnih kislinah. Da bi znanstveniki to svoje in, priznajmo, tudi naše upanje podkrepili, so vsadili nekatere najbolj trdožive mikroorganizme v umetno ustvarjene razmere, ki so podobne tistim na Marsu. V teh „hladnih greдах“ so se mikroorganizmi kaj hitro udomačili.

Če na Marsu ni življenja, potem natančne Vikingove naprave, ki so zgrajene samo v ta namen, ne bodo imele kaj početi. Čeprav bo to rahlo razočaranje za prav vsakega izmed nas, ki upa, da v vesolju nismo sami, pa imata Viking 1

in njegov brat Viking 2, ki se bo spustil na Mars čez nekaj tednov, še druge, nič manj pomembne naloge.

Dvojne televizijske kamere njunih „Landerjev“ so montirane tako, da lahko snemajo Marsovo površino v stereo tehniki, črno-beli in barvni. Neposredno po „amarsiranju“ snemajo kamere površino v neposredni okolici spuščanja (slike smo že videli), potem pa se bodo očesa kamer, ozrla tudi dlje. Če bo vse teklo po načrtih, tudi do Marsovih naravnih satelitov Deimosa in Phobosa ter drugih vesoljskih objektov. Spet druge naprave služijo za beleženje atmosferskih in meteoroloških podatkov ter za merjenje molekularne strukture. Posebej za ta namen narejeni seizmometer registrira Marsovo potresno aktivnost, geološke lastnosti rdečega planeta pa preučuje naprava, ki analizira vzorce tal. Čeprav smo v času pisanja tega prispevka slišali vest, da se je lopatica za zbiranje vzorcev tal nekaj pokvarila, ni rečeno, da ne bo ugotovila sestavo Marsovih tal naprava Vikinga 2 ali pa katere od naslednjih ladij, ki jih bodo na ta planet poslali kasneje. Seveda je v „Landerju“ tudi množica naprav za merjenje fizičnih in magnetnih lastnosti Marsa.

Odkritje življenja na Marsu potemtakem ni edini cilj ameriških Vikingov, prav vsak, še tako droben podatek pove nekaj več o Marsu in našem Sončnem sistemu.

Tistemu, ki ni strokovnjak, slike, ki jih je z Marsa poslal Viking 1, ne povedo mnogo. Mars se ne zdi privlačen planet, vendar tudi ni tako neobičajen, kot so si ga zamišljali pisci znanstveno-fantastičnih romanov. Jekleni pajk z Vikinga 1 je pristal v puščavi, ki jo sestavljajo pepel in kamenje različne velikosti. Tisto jutro je bilo obzorje v dolini Chryse Planitia (kmalu bo na voljo marsovid), tako sivo kot ob meglenih zemeljskih popoldnevih. Vse je bilo mrtvo in pusto.

Kakšne so možnosti za nadaljnje raziskovanje Marsa? Lahko pričakujemo, da bodo v naslednjih letih začeli raziskovati Mars s premikajočimi se roboti, nekakšnimi „marsohodi“, ki bodo lahko pregledali večja območja. Kar pa se tiče človekovega izkrcanja na Marsu, je treba poudariti, da je Werner von Braun že leta 1969 izjavil, da je, gledano s tehnične plati, človekova stopinja na rdeči planet dokaj preprosta reč. Vprašanje pa je, kdo bi bil pripravljen plačati neznanske stroške tega podviga.

Prav zaradi stroškov — podvig Vikinga 1 je stal milijardo dolarjev — prefinjeni ameriški propagandni aparat davkoplačevalcem noče izbiti iz glave upanja, da na Marsu morebiti le so oblike življenja. Morebiti bi bilo vse bolj preprosto, če bi Američani in vse človeštvo vzeli za svoje naslednje besede dr. Brucea Muraya, vodje projekta za konstrukcijo Vikingovih motorjev: „Viking stane toliko kot dva tedna bojevanja v Vietnamu. Vsemirska raziskovanja in visoko tehnološka sredstva za ubijanje uporabljajo e ako tehnologijo. Ali ni potemtakem bolje, da se namesto izpopolnjevanja avtomatskih orožij ubijajo iz vesolja, lotimo izpopolnjevanja avtomatskega raziskovanja vesolja?“

Sprva za lastno uporabo, nato smo jajca začeli prodajati in število kokoši se je večalo. Bil sem strašno vesel, a toliko bolj razočaran, ko sem po nekaj mesecih ugotovil, da mi vsa zadeva prinaša zgubo. Denarja je bilo vedno manj in moral sem popustiti.

Prvi koraki in kasnejši neuspeh so Francija zelo potrl, toda izredno veselje do dela z živalmi ga je ponovno vrnilo na staro pot. Tokrat je sklenil drugače. Vedel je, da potrebuje precej denarja, če hoče ponovno začeti znova. „Brez živali ne morem. Pa čeprav z izgubo, začel bom ponovno!“ je bilo njegovo geslo. Odšel je v Nemčijo — bilo je to leta 1970 — da nekaj zasluži.

„Garal sem kot živina dan in noč. Tega ne bi nobenemu privoščil. Ti dve leti sta me stali ogromno živcev in tudi zdravja.“

Njegova vrnitev v domovino ni bila zmagovalna, kot jo prikazujejo mnogi drugi, ki so se domov pripeljali v velikih avtomobilih, samo da se pokažejo svetu. Kupil si je star avto, Olympijo, ki mu je služil, da je z njim prevažal neuporabno opeko, ki so jo drugi zavrgli. Koliko vožen in prelitega znoja je bilo potrebno, da si je postavil hlev, v katerem sedaj gospodujejo kokoši! Vanj in v nakup kokoši je vložil ves denar, prislužen v tujini. Pri tem mu je pomagala tudi sestra, ki živi sedaj v Nemčiji.

DELA ZA 24 UR NA DAN

Franci ima sedaj svoj hlev, svojo hišo, oboje pa zahteva še veliko denarja, da bo vse dokončano in na svojem mestu.

„Vsi garamo, 96 m² hleva nam je postalo drugi dom. Priznati moram, da dobesedno vso plačo vložim v kokoši, dohodka pa še daleč ni takega, kot bi pričakoval. Še več: če k sredstvom, ki jih vložim v eno samo kokoš, prištem delo, smo na zgubi. Težko je dandanes gospodariti. V obtoku je veliko denarja, dobička pa bore malo. Hrano za kokoši kupujem iz mešalnice v Zagrebu, nekaj koruze pa pridelamo sami na njivi, ki jo imamo v najemu. Svoje zemlje za obdelovanje nimamo, čeprav bi nam to zelo pomagalo pri delu. Dandanes je že tako, da ti vsakdo ponudi zemljo za parcelo, to pa je seveda predrago. Imam tudi precej gnoja, toda kaj bi z njim. Hiša je nedostopna, tako da ga ne morem prodajati, nekaj ga pa seveda porabim za najeto njivo“.

„Moje delo zahteva nenehno izpopolnjevanje. Vedeti moramo, da sem od vsega začetka samouk. Vse, kar sem se naučil, je iz številnih strokovnih revij in časopisov, ki jih redno prebiram. Dopisujem si s številnimi kokošimi farmami, tudi v tujini. Edina farma v Jugoslaviji, kjer gojijo kokoši, kot jih imam jaz, je v Zaprešiču pri Novih dvorih.“

Sicer pa jajca iz Irče vasi potujejo po vsej Dolenjski. Vozi jih po menzah, restavracijah, precej pa je tudi zasebnikov, ki radi skočijo k Franciju po karton jajc. Jasno je namreč, da so le-ta sveža, kajti dnevne zaloge je treba hitro izprazniti in dati prostora novim.

„Mogoče se bo našel kak strokovnjak, ki mi bo očital, da imam ob takšnem številu kokoši premajhen donos. Res bi se dalo z dajanjem vsemogočih antibiotikov, ki jih imamo danes na tržišču, „prisiliti“ kokoši na večjo „produktivnost“, malokdo pa pomisli na to, da bi se s tem precej zmanjšala kvaliteta jajc, da o kokoših sploh ne govorimo. V delu ne iščem dobička, marveč zadovoljstvo. Sploh pa je znano, da ljudje v zadnjem času raje segajo po belih jajcih. Ukoreninilo se je prepričanje, da so bolj sveža, čeprav videz rjavih jajc mnogo bolj privablja.“

Iz enega jajca tisoč kokoši — bi lahko označili primer Francija Humeka iz Irče vasi. Moža, ki je vse svoje življenje, pa naj se sliši še tako ironično, žrtvoval za kokoši. In ne samo to: zadnje čase poskuša tudi z rejo ovc. Pravi, da so majhne in primerne za okolje, v katerem živi.

„Ne samo ovce, imel bi tudi krave, konje, skratka vse, kar mi lahko nudi ljubezen. In živali so prave za to. S sedmimi ovcami, kolikor jih imam, je seveda manj dela kot s kokošmi, pa vendar... Košnja trave na zapuščenih travnikih, ki jih je v Novem mestu in okolici veliko in katerih lastniki so mi za to delo zelo hvaležni, nato striženje itd. Volno in meso prodajam. Nekaj sicer je, toda o rentabilnosti še zdaleč ni govora. Nasploh moram povedati, da imamo kmetje premalo možnosti za najetje raznih kreditov za posodabljanje, opremo in razširitev svojega dela.“

Franci Humek dopusta ne pozna. Na morju je bil samo enkrat, imel je dva dni prevažal in prodajal jajca. Zato se ne smemo čuditi, da je takšnih mini farm v rokah posameznikov vse manj, veliko je tistih, ki so pustili to delo. Toda eno vem zagotovo. Franci bo ostal.

BOJAN BUDJA

'KAJ SESTRO, KOKOS BI KUPILA!'

„Star sem bil štiri leta, ko smo v družini pričakovali naraščaj, vsi so bili nekako napeti, polni pričakovanja, le jaz, kot da se mene to ne tiče, brez občutkov. Spomnim se dne, ko je mati prinesla domov sestrico, s katero se danes izredno razumeva in si pomagava, takrat pa ni bilo tako. V svoji otroški brezglavosti, v kateri pa je bilo, kot se je pozneje izkazalo, ogromno resnice, sem materi dejal: Raje bi kupila kokoš, da bi nam nesla jajca, kaj mi bo sestra!?“

Mar nam ta dogodek iz otroških let ne predstavi dovolj zgovorno Franca Humeka, Novomeščana iz Irče vasi 18? Sedaj 29-letni mož, z obrazom, ki spretno pokriva vse tegobe

njegovega hobija, vedno nasmejan in pripravljen na šalo, tako na svojem delovnem mestu vratarja in telefonista ginekološkega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, kot v družbi in doma.

„Pred devetimi leti vsega tega ni bilo,“ je pričel Franci. „Začeli smo graditi hišo. Bilo je težko, zraven tega pa me je vedno obsedala misel, da bi imel živali, svojo valilnico za kokoši in jajca, nekakšno farmo. Ko smo 1967. leta postavili prvo ploščo za hišo, sem si kupil kokoš. Da, samo eno in nekaj jajc zraven. Dal sem jih valiti, vendar je vse kaj hitro propadlo. Poskusil sem znova, bolje rečeno žena je poskusila, in začelo se je.

Suhokrajinske podobe

Gosto grmovje, ki je bilo kot živa ograja ob prašni makadamski cesti, se je vzdigovalo in spuščalo — tako kot od minulega deževja poškodovana cesta — med spranim svetlikanjem kraškega kamenja, nebo pa se je tisto soboto, ko sem se bil namenil k suhokrajinskim brigadirjem na Prevole, širilo prostrano in čisto in hladen, nič kaj poletni veter se je sprehajal po zapuščenih kraških „košenicah“ in valoval z rastlinjem. Neizmeren mir je motil le hrup motorja, ki se je mrcal spopasti s slabo cesto, in kdaj pa kdaj je pritegnila od nekod daleč še kosilnica, ki je simbolično oznanjala, da je tudi v te kraje prodrla sodobna kmetijska mehanizacija. In vse do centra mladinskih delovnih brigad, do prevolske osnovne šole, se je nato nadaljevalo nepretrgano in razkošno kraljestvo miru, grmičevja, po pokošeni travi dišečega vetra, kraljestvo samote in miru, ki ga dandanašnji mestni tako hudo pogrešamo.

KRHKA MLADOST NI OBETALA

Ko sem po dobri uri neprijetne vožnje prispel tik pred Hinje, me je sramežljivo ustavil možakar šestdesetih let. Da je bil zamudil avtobus, starišave noge pa ga ne bi bile prinesle v Ratje, je dejal, in me povprašal, od kod sem. Ko je zvedel, kaj me je prignalo v njihove vasi, je pomolčal in molk okoli naju je bil nekako napet, neskončen... Povprašal sem ga po brigadirjih in zdelo se mi je, da je v njegovih očeh zagorel preblisk. Hitro je povedal, da so bili Suhokranjci dolga leta vdan v revščino, v usodo in vse so mirno prenašali avoljo tega, ker so iz drugačnega testa kot ostali. In ko se je po njihovi krajini prvič slišala brigadirska pesem, so se domačini, kot polžki v svoje domove skrili v hiše. Možakar ni vedel povedati zakaj, toda prešerni, hudo krhki mladosti, ki naj bi jim kopala jarke, pripeljala v domove vodo, niso zaupali. Starček, ki se ni in ni hotel predstaviti, je po letu dni mlade brigadirje vzljubil. Njihovo pomoč, kot je ponosno povedal, je že občutil, in kadar ga bodo v njegovih Ratjah obiskali prihodnjčič, jih bo najprej pogostil, šele nato bo „mestne“ spustil na delo.

Tik pred šolo sva se prijateljsko poslovila, in že sem bil sredi naselja na kolesih, ki je dobilo ime po belo-modrih prikolicah. Brigadirsko naselje je bilo začuda prazno in kmalu sem zvedel, da imajo obrambni dan, ki ga je vodil najstarejši

mladinec v novomeški občini, upokojeni polkovnik Ljubiša Djorović. In v času, ko sva s simpatično namestnico komandanta naselja Nado Račič čakala na komandanta, Novomeščana Borisa Petančiča in na brigadirje, sem ugotovil, da bo beležnica za obisk tokrat pretanka.

NE SAMO O ZLOMLJENIH SRCIH

V tretji izmeni, ki gradi novo podobo Suhe krajine od 18. julija in se bo poslovila v soboto, 8. avgusta, dela 136 fantov in deklet. V ljubljanski mladinski delovni brigadi „Boris Kidrič“ je 58 študentk in študentov (med njimi tudi nekaj Novomeščank), v celjski „Veljko Vlahovič“ je 41 mladih, v brigadi Rdečega križa (MDB „Dr. Pavel Lunaček“) pa je 37 medicinskih sester, socialnih delavcev in vzgojiteljic. In moj obisk je bil tokrat namenjen predvsem „Rdečemu križu“, kajti naš tednik je o „navadnih“ brigadirjih, o njihovih številnih žuljih, poškodbah, prehladih, zlomljenih srcih, prekopenih in na novo zasutih jarkih že večkrat obširno pisal. Brigada Rdečega križa ima štiri čete, in sicer: tehnično, medicinsko, četo socialnih delavcev in četo vzgojiteljic. Preden so o delu vsake čete govorili komandirji. Čet (bili so še na obrambnem dnevu, na katerem so morali streljati z zračno puško, metati bombo v cilj, na orientacijskem pohodu opraviti vrsto zahtevnih nalog in poslušati predavanje o vlogi mladih v splošnem ljudskem odporu), me je o nalogah te brigade, ki je prvič zaživela lani na Kozjanskem, prijazno poučila učiteljica Branka Bukovec.

ZASKRBLJUJOČE UGOTOVITVE

Absolvent ljubljanske višje šole za socialne delavce Stojan Svet je komandir čete socialnih delavcev. Njegova skupina mora v enaindvajsetih dneh obiskati prav vsa gospodinjstva v struški krajinski skupnosti in prve ugotovitve — Stojan je rekel, da so to le opažanja, ki jih bo raziskava (z njeno pomočjo bo verjetno diplomiral) nemara tudi zavrгла — so močno zaskrbljujoče: hiše so vse po vrsti zastarele, njihovim lastnikom (v glavnem niso veliko mlajši od svojih domov) zanje ni veliko mar. Skorajda ni doma, da se ne bi otepal tegob. Ostareli in bolni ljudje tavajo po

kršu z drsajočimi koraki, upognjenimi rameni ljudi brez slehernega cilja. Prehrana ni redna, kraljuje alkohol, v mnogih družinah so se rodili popolnoma zdravi otroci, zavoljo nevdržnih razmer pa so ponekde nekaj let stari otroci na sila nizki ravnj itd. Splošna značilnost krajev je, da mladi zapuščajo vasi. Novo življenje si iščejo v naših ali tujih mestih. Na starše večkrat pozabijo, ti pa jih niti ne prosijo pomoči. Sosedje po vaseh se dokaj dobro razumejo. Zavedajo se, da so odvisni drug od drugega. Socialni delavci so med drugim ugotovili, da ljudje v odročnih vaseh pogrešajo tople besede. Nemalokrat se je zgodilo, da so prve mlade goste skorajda napodili. Sele po številnih obiskih so se njihova srca odprla in sedaj je večkrat slišati vzklik: „Že dvajset let se nisem tako pogovarjal.“ In nato so starčki spregovorili o svojih težavah, največja pa je menda velika oddaljenost od zdravstvenega doma. Pogrešajo ambulanto, in če je verjeti besedam krajanov, so že zbrali denar in gradbeni material zanjo, pa jim kočevska občinska skupščina še ni izdala lokacijskega dovoljenja.

Mariborčanka Albina Kikelj, študentka višje medicinske šole in komandir medicinske čete, je povedala, da delajo ob pomoči splošnih zdravnikov, povezali pa se bodo tudi z društvom medicinskih sester iz Novega mesta. Dela so se lotili (veliko laže bi ga opravljali, če bi imeli na voljo prevozno sredstvo) v 35 gospodinjstvih in razen zdravstvene pomoči, ki so je večše, brigadirke pomagajo tudi z napotki. Na zalogi imajo veliko posteljnine in marsikje so že zamenjale rjuhe, pomagale pri ribanju, marsikatera stena je dobila bolj prijazen videz itd. Sprva je imela brigada Rdečega križa točno določeno delo, toda tako medicinske kot socialni delavci, vzgojiteljice in tehnična četa opravljajo delo več kot dobro. Opozarjajo svoje strokovnjake na posamezne probleme, pisali so že Rdečemu križu v Novem mestu in Kočevju za pomoč, občinski socialni službi itd.

„MISIJA“ NI PADLA V VODO

Monika Ančimer, vzgojiteljica z Bleda, je komandir vzgojiteljic. Povedala je: „Najprej smo obiskali krajevni urad, kjer smo dobili popis družin z otroki. Nato smo pripravili sestanek s starši. Prvi ni zadostoval, na drugem pa so nekateri uvideli, kaj jim ponujamo. Ljudje so se bali, da bodo morali za varstvo otrok odšteti denar. Imamo dva oddelka. V struški šoli je 43, v prevolski pa 38 otrok. Varovance že zjutraj pripeljemo s kombijem in nato delajo po starostnih skupinah. Vzgojiteljice želimo, da bi malčke navadili osnovnih higienskih in kulturnih navad, samostojnega dela. Pohvaliti se moramo: sprva je kazalo, da bo naša „misija“ propadla. Otroci so se nas bali, starši so bili nezaupljivi, v kratkem času pa smo dosegli lep uspeh — ob koncu brigade bomo pripravili celo razstavo izdelkov.“

Nika Ribnikar, gradbeni tehnik iz Trziča: „Sem komandir tehnične čete. Sprva smo nameravali napraviti le vodovodne priključke dvema socialno ogroženima družinama v Lopati in Visejcu, sedaj pa bo naše orodje pelo še marsikje drugje. Nekje bomo dogradili hišo, v Žvirčah postavili sanitarije za domačinki itd. V nekaj besedah: dela veliko, ko pa vidimo, kako naš trud domačini znajo ceniti in kako so hvaležni, bi naš delovni program radi še močno razširili.“

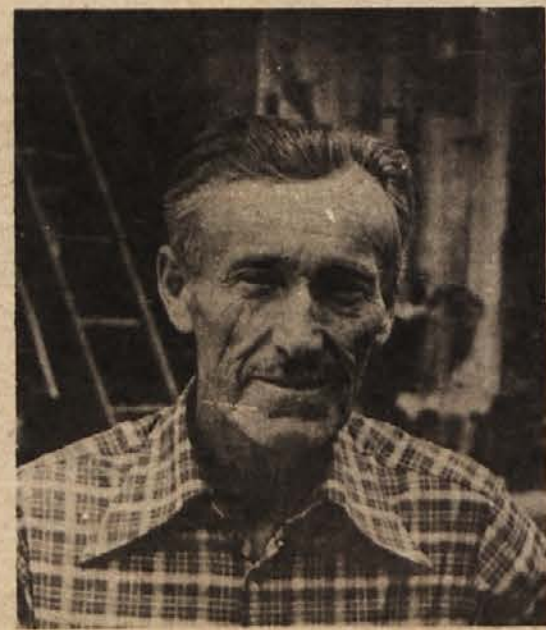
POKRAJINA ŽALOSTNIH SENC

Branka Bukovec, učiteljica iz Dolenjskih Toplic: „Suha krajina se mi zdi pokrajina žalostnih senc. Veliko krivde pade tudi na ramena samih domačinov, ki si niso znali pomagati. En sam pogled v nekatere družine kaže, da sta tu doma revščina, kjer je revščina, pa je največkrat še alkoholizem, vrhunec zla, ki ima v Suhi krajini močne korenine. Naša brigada je kljub kratkemu času veliko napravila, zasluga za to pa gre tudi naši pokroviteljici, tovarni zdravil „Krka“. Te dni bomo pripravili dan starostnikov. Poskušali bomo organizirati srečanje vseh 120 najstarejših občanov. Kot kaže, nam načrt ne bo uspel v celoti, saj so nekateri skorajda nepokretni. Take bomo obiskali na domu, jim izročili simbolična darila, ki jih bodo naredili brigadirji in prispevala krajevna skupnost, skupnost socialnega skrbstva iz Novega mesta pa tudi naša tretja izmena. Mladi prebivalci iz naselja na kolesih smo prepričani, da je tudi naša brigada, čeravno ne vihti lopat in krampov (dekleta so se kljub temu že velikokrat udeležila prostovoljnih delovnih akcij), še kako potrebna. Zavoljo tega smo veseli, da bo brigada Rdečega križa Suho krajino obiskala tudi prihodnje leto. Nemara ne bi bilo slabo, čeprav vem, da je težko izvedljivo, če bi gostovala prav v vsaki izmeni.“

JOKAMO ZA TISTIMI, KI GREDO ČEZ LUŽO

Jože Hribar je predsednik krajevne skupnosti Hinje. O prvih vtisih o brigadi je povedal: „Mladi gostje iz vse Slovenije so imeli z našimi ljudmi v začetku precej težav. Suhokranjci smo bili vedno nezaupljivi. Tako se je nemalokrat zgodilo, da so na trkanja in vabila brigadirjev odgovorjali le s škiljenjem skozi zagrnjene zavese. Edini odgovor mladim ljudem, ki jih zaradi večkrat zavrjnene roke naših ljudi občudujem, je bil nem obraz. Vemo, da je vsak začetek težak. Zlovešče sence so izginile in prav brigada Rdečega križa je našim ljudem dokazala, da mladi ne ponujajo zgolj prijateljske roke, pač pa tudi prvo pomoč. Takoj ko so Suhokranjci zagledali v izkopanih jarkih cevi, so tudi sami uvideli, da jim „meščani“ res prinašajo napredek. Sedaj ni redko videti ob nežnih postavah tudi sključenega domačina, ki je kljub številnim križem še vedno tako mlad, da se spravi nad kamenje, zemljo. Močno veselimo „kamnožejjev“, in kot kaže, se bo poslej izseljevanje prenehalo. Ni nam žal otrok, ki se izselijo v Ljubljano, Noyo mesto, Zagreb, jokamo za tistimi, ki gredo čez lužo! Menimo, da so brigade prelomnica, in ko bodo čez deset let utihnili krampi in lopate, bo v Suhi krajini precej več ljudi. Po vsej Sloveniji imamo sedaj veliko mladih prijateljev in njihovih obiskov — prepričani smo, da nas bodo pogosto obiskovali — bomo veseli tako kot vračanja naših že „odpisanih“ sinov in hčera. Veliko zahvale za to pa gre nedvomno pridni brigadi Rdečega križa.“

Ko sem se vračal domov poln vtisov, je zahod nežno pordečil belo-modre prikolice in na jamborju ponosno trobojnico z zvezdo, ki pomaga, da domačini uspešno preganjajo temno seno zle usode, ki se je dolga leta razlivala čez njihove vasi. Prepričan sem, da se s prihodom brigadirjev ne spreminja samo podoba Suhe krajine, pač pa tudi podoba suhokrajinskega človeka.

BREZ NAS BI BILA MEJA NA SAVI!

Pred dnevi je bila v Dolenjski galeriji v Novem mestu slovesnost, na kateri so podelili 95 borcem-prostovoljcem za severno mejo 1918-19 iz štirih dolenjskih občin pismeno priznanje in medaljo „v priznanje za junaštvo in ljubezen, ki so ju izkazali v bojih za severno slovensko mejo“. Slovesnosti se je udeležilo kar 65 Maistrovih borcev, čeprav je njihova povprečna starost že kar 78 let.

Preden obnovimo spomin na srečanje s štirimi vojaki generala Maistra, je potrebno na kratko obnoviti dogodke pred skoraj šestimi desetletji.

Po propadu Avstro-Ogrske 1918 so zavezniki Avstriji dovolili, da zadrži svoje vojaštvo vse do črte Trbiž-Triglav-Vrhnik-Reka. O Slovincih in njihovih ozemeljskih pravicah ni bila ob tej priložnosti spregovorjena nobena beseda. V Ljubljani so oktobra 1918 vodstva slovenskih političnih strank ustanovila slovensko narodno vlado, ki je prevzela na svoja pleča tudi združenje vseh Slovencev. Na dan ustanovitve je vlada pozvala vse slovenske vojake in častnike, ki so se prej bojevali za Avstro-Ogrsko, naj ostanejo pod orožjem, vendar je bil odziv bolj pičel.

POBUDO PREVZAME MAJOR MAISTER

V Mariboru je na svojo roko deloval major Rudolf Maister. Do 1. novembra 1918 je ustanovil prvo slovensko vojaško enoto in z njo v imenu vlade v Ljubljani prevzel oblast v Mariboru in delu Štajerske, kasneje pa z delom sil zasedel mejo od Radgone do Dravograda. Enote pod poveljstvom poročnika Malgaja so zavzele Dravograd, Guštanj in Prevalje. Majorju Maistru slovenska vlada ni bistveno pomagala, bolj pametno se ji je zdelo, da ostane vojaštvo v notranjosti Slovenije in tam brani njene razredne interese. Sele na posebno zahtevo koroških Slovencev je vlada v Ljubljani novembra 1918 poslala na Koroško kapetana A. Lavriča. Slednjemu je komajda uspelo zbrati četo prostovoljcev, ki je štela 65 moških in 3 mitraljeze. S to peščico prostovoljcev je Lavrič osvobodil Sv. Lenart in Borovlje. Edinstvene prilike za osvoboditev ostalih delov slovenske Koroške Lavrič ni mogel izrabiti, ker je imel premalo vojakov, poleg tega pa se vlada v Ljubljani ni zmenila za njegova opozorila. Kljub temu so Avstriji pristali, da teče demarkacijska črta na črti Zilja in Drava od Rekarja Vesi pri Podkloštru do Velikoveca. S tem so Slovenci prevzeli upravo nad južnim delom slovenske Koroške.

Maister je novembra 1918 okreplil posadke v Mežiški dolini, Malgaj pa osvobodil Pliberk in Velikovec. Z avstrijskim vojaškim poveljstvom v Gradcu je major Maister 27. novembra sklenil sporazum, po katerem lahko slovenske vojaške enote zasedejo vso slovensko Koroško, vendar avstrijska pokrajinska vlada v Celovcu tega sporazuma ni priznala. Avstriji so decembra napadli znatno manjštevinske slovenske enote v Velikovcu, vendar je bil napad odbit. Maister je poslal v Velikovec okrepitve, poročnik Malgaj pa je zasedel črto Grebini-Vovbre-Trušnje-Tinje.

Ob enem je ena četa zavzela Dravograd ter Labot in Sv. Pavel v Labotski dolini.

Slovenske enote na Koroškem so 14. decembra štejele 1600 moških, 40 mitraljezov in 10 topov, avstrijske pa 3400 vojakov, 50 mitraljezov, 7 topov in blizu osem pomožnih čet.

Po božiču so Avstriji napadli slovensko-srbsko posadko pri Sv. Pavlu in jo premagali. S tem so zavladali v Labotski dolini.

Januarja 1919 je avstrijska ofenziva dosegla črto Dole-Sv. Peter-Orliča Ves-Šmarjeta-Trušinjska reka do izliva v Dravo; Slovincem je uspelo zadržati mostobran pri vasi Dule. Na avstrijski predlog so bile 14. januarja sovražnosti prekinjene, v Gradcu so se začeli pogovori o demarkacijski črti. Do sporazuma ni prišlo, obveljala je črta z dne 13. januarja.

Prvega februarja je bilo v Ljubljani ustanovljeno poveljstvo dravskega divizijskega območja, ki je bilo podrejeno poveljstvu četrtega armadnega območja v Zagrebu. Do aprila so se slovenske vojaške enote na Koroškem precej okrepile, še bolj pa avstrijske.

LJUBLJANSKA VLADA SE IGRA VOJAKE

29. aprila je vlada v Ljubljani ukazala, ne da bi za to vedelo poveljstvo dravskega divizijskega območja, splošen napad. Zdelo se ji je, da Avstrijce lahko razbijejo in s tem vplivajo na odločitve pariške mirovne konference. Račun ljubljanske vlade pa je bil napačen: napad ni uspel, Avstrijcem je po krvavih bojih, v katerih je padel tudi poročnik Malgaj, uspelo stopiti na meje slovenske Štajerske. Hoteli so zavzeti celo Maribor in Šoštanj, vendar so jih Slovenci v silovitih protinapadih odbili.

Krivda za poraz in izgubljena ozemlja je padla na vlado v Ljubljani.

Avstrijski je sledila jugoslovanska ofenziva. 5. maja 1919 je bila v Sloveniji objavljena splošna mobilizacija, na obmejnih območjih pa obsedno stanje. Vse vojaške zadeve je po klavnih izkušnjah ljubljanske vlade prevzelo poveljstvo dravskega divizijskega območja. V začetku maja so prispele v Slovenijo srbske vojaške enote; skupno se je zbralo 10.170 jugoslovanskih vojakov, 271 mitraljezov in 94 topov. Avstrijci so zbrali okoli 9.500 moških in 50 topov.

JUGOSLOVANSKI VOJAK NA GOSPO-SVETSKEM POLJU

Po artiljerijski pripravi so jugoslovanske enote prešle v silovit napad in razbile Avstrijce na celi fronti. Sovražnik se je v neredu umikal, Avstrijci so v noči od 29. na 30. maj zaprosili za prekinitve sovražnosti, trudeč se, da na ta način zadrže severni del slovenske Koroške z Velikovcem v svojih rokah. Naši so na pogovore sicer pristali, vendar sovražnosti niso bile prekinjene. Pogovori so se začeli junija v Kranju. Do 6. junija so jugoslovanske enote poleg drugih krajev zasedle Celovec in se prebile na črto Gosposvetsko polje-Vrbsko jezero-Področica. Takrat so bile na zahtevo pariške mirovne konference sovražnosti prekinjene. V Celovcu so ustanovili zavezniško komisijo, ki je

imela nalogo spraviti v življenje sklep pariške mirovne konference o plebiscitu. Italijanske vojaške enote so zasedle območje ob železniški progi Trbiž-Beljak-St. Veit, češ da so „ščit“ zoper jugoslovanske čete. Jugoslovani so se morali na zahtevo zaveznikov umakniti v tako imenovano cono A, cono B pa so zasedle avstrijske enote.

V plebiscitu, ki je bil 10. oktobra 1920, je 40,96 odstotka koroškega prebivalstva glasovalo za Jugoslavijo, 59,04 pa za Avstrijo. Neuspehu plebiscita so bile krive predvsem najrazličnejše pristranske odločitve mednarodne komisije, ki je navijala za Avstrijo, premalo diplomatskega daru pa so pokazali tudi jugoslovanski predstavniki na pariški mirovni konferenci.

DESETLETJA POSPEŠENE GERMANIZACIJE

Avstrijska zmaga pri plebiscitu je prinesla Slovincem na avstrijskem Koroškem v naslednjih desetletjih še ostrejši val germanizacije. Kljub dejstvu, da so Gosposvetsko polje med drugo svetovno vojno izpod nacističnega škornja osvobodile jugoslovanske partizanske enote, kljub 7. členu avstrijske državne pogodbe, ki natančno določa pravice jugoslovanskih manjšin v Avstriji...

Tako zgodovinarji. Jože Grandovec iz Podboršta pri Trebnjem, danes šteje 79 let, se je udeležil več bojev za slovensko severno mejo. Takole pripoveduje: „Konec januarja 1918 sem se kot prostovoljec javil v Ljubljani. Poslali so me v Pliberk, na položaje pri Spodnjih Dulah. Prevzel sem — v avstrijski vojski sem bil podnarednik — 1. vod sedme čete Ljubljanskega pešadijskega polka, nato pa sem bil premeščen v tretjo četo.“

V oceni, ki jo je podpisal poročnik Karol Tavber (Grandovec ta dokument še danes hrani), piše med drugim, da se je podnarednik Josip Grandovec „udeležil vseh bojev, ki so se vršili pri Borovljah. Povsod se je izkazal kot hladnokrven, neustrašen in podjeten vojak. S svojim vedenjem in odločnim nastopom kot četni narednik je najbolje vplival na moštvo ter s tem naredil pri četi najlepši red in disciplino.“

Grandovec se spominja, da je bil boj posebno oster pri Dulah. Veliko naših je padlo, spopadati se je bilo treba tudi na nož.

Tone Vovko iz Družinske vasi je konec prve svetovne vojne doživel na Piavi. „Ko je naš drugi gorski polk,“ pripoveduje Vovko, „prišel v Gorico, je poslal delegacijo v Ljubljano. Pripravljene smo bili pomagati osvoboditi Koroško. Oktobra je prišel dopis, naj se javimo. Dodeljen sem bil polkovnemu štabu; poveljnik je bil polkovnik Rakte, doma iz okolice Brežic. Najprej sem bil računski podčastnik, nato pa referent za nabavo hrane. Novembra 1918 smo bili v Pliberku, potem pa smo krenili v Velikovec. Dvanajst kilometrov pred Celovcem nas je ustavila zavezniška komisija, naprej nas niso pustili. Ko smo morali zapustiti Velikovec, so ga preplavili Nemci. Takrat je zavladala med koroškimi Slovenci velika žalost, še posebej pa je bilo hudo nam, prostovoljcem.“

Alojz Gorenc iz Strelca pri Šmarjeti se je 6. januarja 1919 s putrihom vina in pečeno kokošjo javil v šempetrski kasarni. Desetega januarja je bil že v Velikovcu, pri nekem majorju je bil za purša in ordonanca. Maja se je začela avstrijska ofenziva. Umakniti se je bilo treba v Dravograd, od tam pa v Žalec in Celje. Med umikanjem je Gorencja ranil avstrijski šrapnel.

VELIKO LJUDI JE TAKRAT JOKALO

„Ko pa se je začela jugoslovanska protiofenziva,“ se spominja Gorenc, „smo bili hitro

v Celovcu in pri Gospe Sveti. Iz našega kraja je bilo med prostovoljci kar šest mož. Ko smo se nekega večera malo bolj veselili v gostilni, peli smo slovenske narodne, so začeli na mizo leteti kozarci. Metali so jih Avstrijci, slišati pa je bilo tudi nekaj o slovenskih in jugoslovanskih ušvicah. Prav ničesar jim nismo ostali dolžni. Kozarci so frčali tudi na njihovo mizo in na koncu smo nemčurje postavili pred vrata. Po tem dogodku smo dobili povelje, da se moramo izogibati izzivanju. Pa nismo bili preveč poslušni.

Najbolj žalostno pa je bilo, ko smo se morali na zahtevo zaveznikov umakniti iz Celovca. Pred umikom smo demontirali tiskarno Mohorjeve družbe. Na železniški postaji, kamor so nas odpeljali, je visela na strehi jugoslovanska trobojnica, ki jo je čuval naš mitraljezec. Zavezniki so jo ukazali sneti ter dvigniti na drog svojo. Veliko ljudi je takrat jokalo, domačinov in nas, prostovoljcev, najbolj pa je pretakala solze zaročenka mojega majorja. Da, bili smo vražji fantje.“

Ivan Božič iz Trebče vasi pri Dvoru je služil cesarja v 27. regimentu, po razpadu Avstro-Ogrske pa se je 18. novembra oglasil v Ljubljani pri štabu, ki je zbiral vojake za obrambo severne meje. „Na Koroško nas je vodil poročnik Kramar,“ živo pripoveduje Božič. Najprej smo bili v Dravogradu, potem pa v Libeličah in Velikovcu. Naša prva ofenziva ni uspela, med drugimi nas je izdal tudi polkovnik Bleiweis. Avstrijska letala so metala na nas listke, da Jugoslavije ni, Slovenija pa da bo avstrijska. Vojakom sem govoril — bil sem podnarednik — da je to le propaganda. Nekateri so verjeli, drugi pa ne. Tiste, ki so zbežali, so nato žandarji prignali nazaj. Naša druga ofenziva se je obnesla, zasedli smo Celovec, potem pa so se v našo škodo vmešali zavezniki.

Nekaj pa bom trdil, dokler bom živ. Če ne bi bilo nas, prostovoljcev in generala Maistra, bi bil del Gorenjske in Štajerske avstrijski, meja bi bila najbrž na Savi.“

Kot že rečeno, živi v štirih dolenjskih občinah 95 borcev za severno mejo 1918-19. Pred desetimi leti jih je bilo 212. Njihov tajnik in blagajnik je Pavla Wachter, žena pokojnega borca-prostovoljca in znanega novomeškega urarja Matije Wachterja. „Moji fantje,“ pravi z ljubeznijo Wachterjeva, „so dobri fantje. Čeprav nekateri nimajo skoraj nobenih dohodkov, se ne pritožujejo preveč, pisarno za naše drobne opravke pa imamo kar pri tovarišu Grandi, vratarju pri novomeškem rotovžu. Nihče drug nas ni hotel vzeti k sebi. Vsak vojak generala Maistra pa dobi na leto 1380 dinarjev pomoči ter nekaj zastojni voženj z vlakom.“

Revija Naša obramba je novembra 1972 zapisala, da spada spomenica bojev za severno mejo ali „Koroška spomenica“ oziroma „Maistrova medalja“, kot jo pri nas imenujemo, med zelo redka in zelo spoštovana ugoslovanska odličja. Ustanovljena je bila 10. oktobra 1939 ob 20-letnici krivičnega koroškega plebiscita. Skovana je bila v 5000 primerkih, vendar je kljub temu niso dobili vsi slovenski koroški borci.

„Mislim,“ piše Rudolf Likar, avtor članka v omenjeni Naši obrambi, „da jo lahko vsi nekdanji koroški borci nosijo s ponosom, zlasti še ob nadse žalostnem dejstvu, da se leta 1970, ob 50-letnici bojev za severno mejo in koroškega krivičnega plebiscita, teh borcev nismo spomnili tudi s posebno medaljo, na kateri bi bila lahko skupaj upodobljena Maistrov borec in slovenski partizan — oba, ki sta se borila za slovensko Koroško, čeprav vsak ob svojem času.“

Kakorkoli že, ljudje odhajajo, meje, ki so jih ustvarili svojemu ljudstvu, pa so in bodo ostale. MARJAN BAUER

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen
jurič

Na misel, da je gobarstvo moja najdražja ljubezen, sem prišel, ko mi je na ljubljanskem trgu prodajalka v sočni dolenski dejala, da stane liter lisičk štiri jurje.

„Lisičke so drage,“ se je šalila, „in to vseh vrst. Samo pomislite, koliko stanejo lisičke, ki jih mestne lisičke – tiste, ki jedo moje lisičke – nosijo okoli vratu! In koliko šele zmečejo moški za dvonoge lisičke!“

Ker sem Jurič, se nagibam bolj k jurčkom in sem sklenil, da grem kar sam v gozd. V gozd sploh rad hodim, sprehodi po svežem zraku so nekaj najbolj čudovitega, nepokvarjena narava me poživi, spotoma pa še uživam ob ptičjem petju, nabiram gobe, si ogledam kakšno ljubko srnico, utrgam cvet . . .

Šel sem torej na Dolensko po gobe.

Vendar sem imel pri tem nekaj težav pa precej presenetljivih doživetij.

Najprej nisem na nobeni gozdni poti našel parkirnišča, vse je bilo zasedeno. Dejal sem si, da je prav prijeten občutek, ker se toliko ljudi zanima za gobarstvo.

Potem sem krenil v gozd in začel nabirati. Naj vam naštejem, kaj vse sem videl in našel.

Najprej sem našel kup praznih steklenic in

GOBARSTVO LJUBEZEN MOJA

ostanke gostije.

Potem sem srečal Janeza, Miho, Jožeta in Poldeta.

Polde se je najbolj zanimal za lisičke; eno je imel kar s seboj, Miha pa je trdil, da nabira golobice, in tudi on se je z eno že postavil, prav čedna je bila.

„Našel sem jo v gozdu,“ mi je dejal, „a tega moji ženi nikar ne pravi, ona je tak nejeveren Tomaž, da ničesar ne verjame.“

Potem sem jih srečal še nekaj, precej pa se mi jih je izmuznilo, skrili so se v grmovje, le noge so jim molele ven. Seveda vejevja nisem razgrinjal, kaj bi jim delal konkurenco, morda so ravno zagledali kakšnega prav lepega jurčka.

Na potepu sem potem našel še marsikaj, največ polivinilastih vrečk. Sklenil sem se pozanimati, če jih kje odkupujejo. Če jih, potem sem na konju, saj jih bom lahko na hitrico zbral ogromne količine, dobro sem si zapomnil nahajališča. Sploh jih je pa povsod dovolj.

Oh, gobarstvo je res lep šport in koristen. Koliko človek vidi v gozdu!

Lep gobarski pozdrav.

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

andrej novak: s flomastrom

– In o čem diskutira ure in ure?
– Ne vem, tega pa ne pove . . .

gosje
pero

MOJA LJUBEZEN

Bila sem lepa mladenka in fantje so se radi ozirali za menoj. Ni mi bilo veliko do tega, tudi brez občudovanja fantov sem bila srečna, saj sem bila svobodna.

Ali pravijo, da je sreča opoteča. In tako se je zgodilo tudi z menoj.

Zagledala sem se v fanta. Iz dekliške zagledanosti se je rodila velika ljubezen. Dve leti sva se imela strašansko rada. Tretje leto pa se je zgodilo, česar sem se najbolj bala – zanosila sem. Bala sem se upravičeno; fant me je pustil, ko je zvedel, da sem noseča.

Dolgo sem ga čakala, a ni ga bilo več k meni. Mislila sem že na samomor. V obupu sem mu napisala pismo.

„Dragi!

Teško, težko si me dobil. Bila sem začarana, zakleta, zapletena v strašne ljubezenske mreže celi dve leti. Vodil si me, a kam? Kam si me pripeljal, da sedaj trpim žalostna, prezirana in zasmehovana? Ugrabil si mi življenje, srečo uničil!“

Čas je tekel dalje. Rodila sem otroka. Očetu njegovemu, fantu neprijaznemu, vest ni dala miru. Dvakrat ga je prišel pogledat. Ko me je obiskal v tretje, je povedal, da gre v Ameriko. To je bil ponoven udarec zame, saj je pokazal, da se mi hoče res povsem izmakniti. V pogovoru mi je celo zagrozil, naj ga ne poskušam kakor koli zaustaviti. Nisem mu branila iti.

Tako sem s sinčkom res ostala čisto sama. Nisem vedela, kaj naj storim: ali naj uničim samo sebe ali tudi otroka. Lepe poletne noči sem prejkala na oknu in pesem slavca, ki je žvrgolel v ljubzenskem zanosu, mi ni prinesla olajšanja.

Vdala sem se. Naj bo, kakor mi je nanoslo.

Fant moj in oče mojega otroka mi je tu in tam kdaj pisal iz Amerike. Dve leti sem dobivala pisma iz daljne dežele, potem pa niso več prihajala.

Prišla je tretja jesen. Slišale so se govornice, da je fant prišel iz Amerike domov. Novica me je zadela kot strela z jasnega. Sprva nisem verjela. Vendar je res prišel.

Z njim je prišlo presenečenje. Fant se je v tujini spremenil, življenje ga je izučilo . . .

Čez čas sva se poročila. Dobila sem dobrega, ljubečega moža, otrok pa skrbnega očeta.

Taka so pota ljubezni: polna sreče, a tudi trpljenja.

BELOKRANJKA

gosje
pero

DOMLAČA LEKARNA: MRAČNICA

Rečejo ji tudi božja brada ali kamponelca. To je do poldrug

meter visoka rastlina z debelo črno, vodoravno, večinoma glavato koreniko, iz nje pa poganja vejnato steblo. To je navadno temnordeče barve, listi so pernati, cveti so krvavordeči, s štirioglato čašico. Mračnica cvete od julija do avgusta, v tem času jo tudi nabiramo v zdravilne namene. Najdemo jo po

vlažnih travnikih, živih mejah in grmovjih.

Mračnica vsebuje čreslovine, ki krčijo krvne žile in žleze, zato jo uporabljamo pri krvavenju bodisi v pljučih, želodcu ali črevesju, pri katarjih prebavil, pri driski, grži in obolenju jeter. Za zdravilo kuhamo čaj, za kar vzamemo 10 gr posušeni listov ali cele rastline na skodelico vode.

Tinkturo, ki jo jemlje bolnik vsake pol ure do 40 kapljic na 1 veliko žlico rdečega vina, priporočajo pri driski in črevesnem katarju. Sok iz sveže rastline je dober pri obolenju pljuč, celo jetičnim pomaga. Zmečkane sveže liste pa lahko polagamo na krvave rane. Namesto same mračnice priporočajo uporabljati še malce dodatka steznika, plahtice in plešca.

ZA BOLJ OKROGLE

Ko pridejo leta in se začno kazati tu in tam obline, pa nad shujševalnimi kurani niste navdušeni, si morate pač izbrati tak kroj obleke, v katerem boste nezaželena čim uspešneje prikrili. Letos, ko smo v obdobju raznih črt, je tudi za vas lepa priložnost, toda zapomnite si: nikdar črte počez, temveč vedno navzdol. Pa tudi preveč debele črte niso priporočljive. Obleka brez rokavov ni za močno zalite roke, pač pa malo čez rame segajoči kimono ali daljši in bolj ohlapen rokav.

Lahko nosite dvodelne obleke, pri kateri mora zgornji del segati čez trebuh, take z manjšo postavno pa bodo videti najbolje v enodelni obleki.

Vratni izrez je lahko različen, le da okrogel ni priporočljiv. Pa tudi hudo ozka krila niso za ogroženo linijo, ker pri njih še posebno izstopa postava.

Ko izbirate barve, ni nikjer rečeno, da morate nositi le temnejše vzorce, pazite le, da ne bo vzorec cvetja ali lis prevelik. Odločite se raje za drobne vzorce, za enobarvne obleke z obrobo, za drobne pike.

R. B.

MUSAKA IZ MELANCAN

Škoda, da pri nas tako malo uporabljamo in poznamo melancano – jajčevac, iz katere se lahko pripravljajo zelo okusne jedi. Morda bo pa vendar katera poskusila narediti musako, eno najbolj znanih jedi iz melancan. Kot je povedala Jožica Lipar, kuharica iz restavracije „Pri vodnjaku“ v Novem mestu, se lotite dela tako:

„V razmeroma kratkem času, ko so melancane na

razpolago, jih kupite vsaj 0,5 kg, kar bo dovolj za 4 osebe. Melancane olupimo in zrežemo na koščke, solimo ter pustimo stati vsaj 20 minut. Nato jih obrišemo s prtičem, povaljamo v moki in stepenemo jajcu ter ocvremo v vročem olju.

Posebej pražimo na olju in čebuli 20 dkg mešanega mletega mesa, ga začini s seseklanim česnom, lovorovim listom,

poprom in solimo. Potem polagamo v posodo ali pekač najprej ocvrte melancane, nanje nadevamo mesno maso, na vrhu spet melancane. Pekač porinemo v segreto pečico in pečemo okrog 20 minut. Preden je jed povsem pečena, jo prelijemo še s tekočo kisljo smetano, v kateri smo razžvrkljali dva rumenjaka. Na isti način lahko pripravimo tudi bučke.

KAJ JE

PREDSTAVUJAMO VAM

FILM

zlatu 'idealistu'

Slovenski celovečerni film „Idealist“, ki ga je režiser Igor Pretnar posnel po Cankarjevi povesti „Martin Kačur“, je dobil na pravkar končanem puljskem festivalu veliko zlato areno kot najboljši jugoslovanski igrani film. Tudi nagradi za najboljšo žensko in moško vlogo je žirija prisodila slovenskima igralcema – Mileni Zupančič in Radku Poliču, ki sta oblikovala naslovni vlogi v „Idealistu“.

Priznanje, ki ga je spet doživel slovenski film na tej največji in najpomembnejši jugoslovanski reviji sedme umetnosti, je imela pričakovati, čeprav je imela kritika precej pripomb na „Idealista“. Kritiki in strokovna žirija pa niso mogli prezreti temeljnega sporočila, ki ga ima ta film: da pravi revolucionar ne žanje vselej svojih sadov, torej teme, ki je dandanes še prav tako aktualna, kot je bila v Cankarjevih časih. Zato bi mogli reči, da je velika zlata arena ne samo priznanje „Idealistu“, marveč tudi misli Ivana Cankarja, čigar stoletnico rojstva praznujemo to leto.

Ne nazadnje pa pomeni prvo mesto „Idealista“ tudi ponoven vzpon slovenskega filma na jugoslovanski vrh sedme umetnosti. Upamo in želimo, da bi to ne bila zgolj ena sama lastovka.

Tadića „Matere herojev pripovedujejo“, ki jo je v zbirki „Kurirčkova knjižnica“ izdala založba Borec. Knjiga prinaša vrsto zapisov, ki so nastali ob pogovorih z materami nekaterih naših herojev. Na ta način se zlasti mlajši bralci lahko seznanijo z junaki naše bližnje preteklosti, njihovim življenjem in borbo za boljše čase. Pripovedi so neposredne, večidel zapisi pripovedovanj mater, katere je avtor knjige obiskoval na njihovih domovih. Čeprav imamo o naših borcih in herojih že veliko knjig, omenjeno delo nikakor ne dela gneče na knjižnih policah. Resnično gre za knjigo, ki daje delček novega, svežega k publicističnim, dokumentarnim in umetniškim tekstom o naši narodnoosvobodilni borbi. To je knjiga tako o materah kot o herojih, je knjiga, katere vrednost in človeška prepričljivost bo s časom, ko še tako živi spomini zbledijo in se še tako veličastni dogodki pozablajo, ostala.

deklice, so nacisti nasilno kradli staršem po okupiranih deželah in jih v posebnih ustanovah vzgajali v poslušne režimske robote. Po vojni so sicer izvedli repatriacijo, vendar je bilo vrnjenih samo okoli 20 odstotkov vseh odpeljanih, ukradenih otrok. Ostale še danes zamačkajo matere in očetje v mnogih evropskih deželah.

O vsem tem pripoveduje knjiga „V imenu rase“, ki pred kratkim izšla pri založbi Borec.

V založbi ČZP Kmečki glas je izšla povest „Kmetje brez zemlje“, ki jo je napisala Minka Krvina. Pisateljica sodi v vrsto tistih ljubiteljev pisanja, ki so to svoje nagnjenje opravljali v redkih uricah prostega časa, v urah, ko so odložili vsakdanje skrbi in z ljubeznijo oblikovali stavke, misli, zgodbe. Snov je Minki Krvini za njeno pisanje vedno nudilo življenje samo, življenje v svoji preprostosti in živopisnosti, trpljenje in radost. Povest „Kmetje brez zemlje“ opisuje družino bajtarjev. Starša si s pomočjo delavcev zgradita skromno kočico, ki postane dom njunih otrok. Skozi povest se prepletajo usode starih in otrok.

prva ljubezen -in zadnja

Malo je del v svetovni književnosti, v katerih bi pisatelj tako povzdignil lik matere, kot je to v romanu „Prva ljubezen – in zadnja“ francoskega pisatelja ruskega rodu Romaina Garyja. Avtor opisuje svoje življenje, razburljivo pot, ki jo je prehodil po svetu kot letalec in diplomat. Na vsej življenjski poti ga je spremljala mati, prva in zadnja ljubezen njegovega

Pri takem ansamblu, kot je pihalna godba, si vse z njo in okrog nje skoraj ne znamo predstavljati drugače, kot da je vse iz škatljice: na visoki sijaj zloščene trobente, brezhibne uniforme, da o strumnem koraku ne govorimo. Da se do vsega tega pride, seveda ni tako preprosto. Ko je predsedstvo nad trebanjsko godbo, ki je pred nedavnim slavila zlati jubilej, prevzel leta 1971 elektroinštalater Nace Škoda iz Vine gorice pri Trebnjem, marsičesa tega ni bilo. Godba je bila tik pred razpadom, zakaj sicer sila ostri kapelnik, ki je slovel kot „strašen“, je zapustil godbo.

Godba ne more brez močnega kolektivnega duha, pogoj za to pa je dobra organizacija, česar Nacetu Škodi ne manjka. Krizo sta premagala s sodnikom Stankom Prijateljem, ki je fante držal skupaj strokovno po glasbeni plati. Če je že treba iskati značajске črte pri Nacetu, je ena takih želja po načrtnem delu. Seve-

življenja. Toliko sinovske privrenosti težko najdemo v romanih, še težje pa v življenju. Roman je preveden že v 15 jezikov.

temperamentnosti in romanskega humorja, za katerega se bodo zelo verjetno navdušili tudi slovenski bralci. V središču pripovedi je velika skrivnost malega zaselka v hribih južne Italije – zaloga vina, ki jo hočejo skriti in obvarovati pred nemško vojsko. Prebivalci zaselka Santa Vittoria so si v tej skupni nalogi edini tako, kot niso bili še nikoli poprej. Z zvitostjo in žrtvami dosežejo, da jim vino ostane, saj prav v vinu vidijo sol življenja. „Med tem, ko prideš in odideš, pa gojiš trto, bereš grozdje, stiskaš vino in živiš, kakor pač moreš.“ S temi besedami pisatelj kmalu v začetku pripovedi označi življenje in revščino prebivalcev tega kraja. V svojem romanu je avtor nanizal celo vrsto posrečenih likov in usod, vse skupaj, pa zabelil z dobro mero zlahtnega humorja.

erna starovasnik
regratova lučka

Erna Starovasnik se že dolgo ukvarja s pisanjem povesti, črtic in novel, katere je objavljala

predvsem v slovenskem periodičnem tisku. Po vojni je več njenih povesti zagledalo beli dan tudi v knjižni obliki, večinoma v založbi Kmečkega glasa. Zadnja njena povest, katero je ČZP Kmečki glas izdal letos, je „Regratova lučka“. Gre za zanimivo literarno obdelavo resničnega življenja Lojzeta Samuha, rejca neke družine. Čeprav ne moremo govoriti o velikem, poglob-

ljenem pisanju, pa ima povest kvalitete, mimo katerih tudi ne moremo. V prvi vrsti je to jasnost in neposrednost izražanja, zaradi česar bo knjiga našla pot med večje število bralcev.

KNJIGE

V IMENU RASE
Marc Hillel

Marsikateremu bralcu se bodo zdeli podatki in dogajanja, ki jih v knjigi „V imenu rase“ opisujeta Marc Hillel in Clarissa Hnery, neverjetni, bolj podobni mori iz sna kot resničnosti. Pa gre vendar za verodostojno in dokumentirano pisanje o načrtnem, nečloveškem ustvarjanju večvredne, višje arijske rase, ki ga je nacizem rodil v predvojni Nemčiji in je dosegel vrhunec v vojni podivjanosti. Brezčutni, dobro organizirani stroj je deloval tako, da je posameznik postajal le lutka, kolešček v velikem družbenem kolesju, stroj je deloval tako, da zanj niso več veljala pravadna moralna pravila. Otroke, ki so po zunanosti sodili v čisto raso, plavolase in modrooke dečke in

Že nekaj časa je na tržišču zanimiva knjiga Aleksandra

Cankarjeva založba je izdala slovenski prevod danes že močno priljubljenega romana „Skrivnost Santa Vittorie“, ki ga je napisal Robert Crichton. Roman je posnet tudi na filmski trak. Gre za zanimivo, duhovito delo, polno južnaške

društvo, nima težav s podmladkom. Že prejšnji kapelnik Teršar je začel z mladinsko godbeno šolo; fantje in možje iz nje tvorijo danes jedro godbe. V glasbeni šoli je tudi danes več fantov, kot jih nasploh igra v godbi. Ivo Rančigaj vodi v okviru orkestra še mladinsko godbo. Škoda ne bi bil škoda, ko ne bi pri trebanjski kulturni skupnosti, delovnih organizacijah in obrtnikih v občini izvrtal dodatnega denarja za nove instrumente in uniforme.

Dobre godbe tudi ni brez dobrega kapelnika. Trebanjci so imeli srečno roko, ko so dobili Iva Matoša iz Zagreba, ki je med drugim tudi prizadeven glasbeni pedagog na trebanjski osnovni šoli. Poznavalci pravijo, da je v igranje trebanjske godbe vnesel mnogo svežine in marsikaj izpilil. Slavnostni koncert ob zlatem jubileju na Mirni, ko so menjavali eno bolj zahtevno skladbo za drugo s slova-

škimi kolegi iz godbe Sandrik, je to potrdil, to pa je bil le eden od običajnih 60 nastopov na leto. Marsikdo jim je prisodil tudi, da so najbolj doživeto igrali na srečanju 10 pihalnih godb 11. julija v Artičah.

Nace se zavzema za družabnost, ki krepi tovarštvo v 35-članskem kolektivu godbe. Pikniki ob praznikih, tovariško srečanje za novo leto, kamor povabijo tudi žene, da se jim vsaj malo oddolžijo za premnoge ure, ko ostanejo same zaradi vaj ali nastopov. Daleč so že časi nekdanje Trške godbe, ko sta bila Stari trg in Trebnje še dve vasi (danes je Stari trg ulica Trebnjegal), ko so tržanom igrali za „frahe“ in vadili v „hišterni“, kot so krstili izbo v nekdanji Godnjavčevi gostilni. Ob polstoletnici je godba močnejša in boljše kot kdaj prej. V tem je mnogo Nacetovega truda.

A. ŽELEZNIK

godba-kot družina

**ladislav
lesar**

VODNJAKI IN IZVIRI

NAJSTAREJSI VODOVOD IN STISKI VODNJAK

Vodnjaki in izviri anonimni simboli življenja, ti večno blagi rešitelji za žejo in za življenje. Opevala so jih stara ljudstva vseh mogočih narodov in pesniki in pisatelji v vseh časih dolge človeške zgodovine.

Žene z vrči na vodnjakih so pravadni ritual in znak plodnosti, saj so ženske, napete od življenja, izžarevale ne samo slo po ivljenju, temveč so bile nositeljice in prinašalke življenja.

Potem so še živali — neskončne vrste na vseh kontinentih sveta, ko si vsaka po svoje ureja in prilagaja dostop do vode. Nekatere pridejo z bojovito razkošnostjo, spet druge kakor hijene prihuljeno ali z zvijačo. To dejstvo je še posebej opazno v krajih, kjer ni dosti vode in so redki izviri ali začasna jezera še posebej dragoceni.

V krajih, kjer ni izvirov, so si in si še zmerom ljudje pomagajo s kapnico. Voda je bila poseben zaklad in nemalokrat pod ključem, kar je dostikrat vnelo kri. Posebnega pomena so tudi namakalni potoki, ko si kmetje drug drugemu izpodkopavajo nasipe, in prav voda je bila velikokrat vir velikega gorja.

So pa tudi razkošni vodnjaki širom po svetu, v velikih mestih in dvorcih. Največje kiparske in umetniške mojstrovine, obložene z dragocenimi kamni. Tudi na Slovenskem imamo nekaj izredno lepih vodnjakov, npr. Robbov v Ljubljani pa vodnjak v Polhovem Gradcu, še posebno lepi primerki pa so na Primorskem.

Tudi v starem stiškem samostanu, najstarejšem na Slovenskem, iz leta 1135 (ustanovitelji Cistercijani), so imeli svoje vodnjake in vodovode od naselitve. Samostan je bil postavljen ob vodi Potok, izredno dobri studenčnici, ki izvira kakšne tri kilometre severno od samostana. Voda ima dva izvira. Enega so zajezili in napaja celotno stiško področje in del Suhe krajine. Tako so dobile vasi in oddaljeni suhokranjski predeli, ki trpijo za večno sušo, neusahljiv dotok pitne vode, kar je za te kraje ena največjih pridobitev. Stiški samostan ima poseben odcepek potoka od ustanovitve za svoje potrebe. Od tu je bil speljan vodovod v križni hodnik oziroma na dvorišče

križnega hodnika, ki predstavlja danes vrh romanike, srednjeveške arhitekture iz sredine 12. stol. V dvorišču križnega hodnika je bil poseben vodnjak ali vodna kapela (brunnenhaus). Valvazorjeva upodobitev Stične 1689 ima še označeno stavbo tega vodnjaka.

Po redovnih pravilih je bil poseben ceremonial „umivanje rok pred jedjo“. V bližini pa so bila tudi stranišča, pod katerimi je tekla voda. Kanal iz križnega hodnika v potok na jugu samostana je še danes ohranjen. To je še od ustanovitve samostana. Dotočne lončene cevi v vodnjak pa so propadle, le nekaj se jih je še ohranilo. Zgodovinar Jože Grebenc je nekaj teh cevi leta 1939 izkopal in to naj bi bil po njegovem prepričanju prvi vodovod v naših krajih, če odmislimo visoko razvito vodovodno napeljavo pri Rimljanih (pomislimo na Emono). Cevi so bile ločene, izdelane doma, s premerom 7 cm in dolžino 37 — 40 cm.

Edini ohranjeni samostanski vodnjak pa izhaja iz sredine 16. stol.; je okrasnega značaja in narejen iz sivega apnenca. Ima votel podstavek, okroglo korito s premerom metr in pol in lepotni nastavek na vrhu, od koder je v treh curkih neprestano tekla voda.

Omenjeni vodnjak je sedaj na velikem dvorišču pred gimnazijo in služi za vrtno gredo. Tja je bil prenesen leta 1936. Samostan je imel še več drugih vodnjakov. Na južnem vrtu je vsekani v skalo in globok šest metrov. Od tu so dovajali vodo v utrdbo. To je bila obrambna stena pred Turki, verjetno pa so jo rabili tudi za vrt. Omenjeni vodnjak je še ohranjen in je verjetno poznejšega nastanka. Potem je še izredno lepo oblikovana umivalnica za roke v jedilnici. Verjetno pa je, da so bili še dodatni viri vode, saj je samostan včasih premogel do 150 menihov in služinčadi. Tu je njega dni živel tudi Jakob Gallus-Petelin (njegov oče Matej je bil samostanski moštar), potem Anton Tomaž Linhart, ki je pozneje napisal igri Županovo Micko in Veseli dan ali Matiček se ženi.

LADISLAV LESAR

„Kjer bog roko ven molči“
A. BARTEJL

četrťisočletja školnikov

Zgodovinski viri omenjajo srednjeveško naselje Vinica že leta 1082. Čeprav zgodovina molči, je bila na Vinici verjetno že v tistih časih tudi kakšna gostilna, saj je ta del, tako kot vsa Bela krajina, znan po dobrih vinih; prav vino je dalo kraju tudi ime.

Izpričano pa je, da je na Vinici že 1722 imel gostilno Janez Malič, prednik današnjega krčmarja Kazimira Maliča. Maličeva gostilna je ne samo najstarejša, marveč tudi edina zasebna gostilna na Vinici, v kraju, ki je pred vojno premogel kar dvanajst krčem.

Dobrih 250 let tako Maličeva gostilna že živi s krajem, spremlja njegov razvoj, že najmanj četrťisočletja zlasti ob večerih v njej radi posedajo domačini, ki se po napornem delovnem dnevu na skopi belokranjski zemlji zberejo in malo pomožejo o današnjih časih in se spominjajo nekdanjih.

Domačini še vedo, kdo je Malič, obiskovalci od drugod pa se viniškega oštirja ne spominjajo z njegovim pravim imenom, marveč ga poznajo kot Školnika, tako, kot pač piše na pročelju te stare gostilne.

„Od kod ime Školnik, niti mi ne vemo,“ začne pripoved o zgodovini gostilne današnji mladi gospodar Kazimir Malič, po domače Školnik. „Morda bi človek najprej pomislil, da je bil kdo od mojih prednikov učitelj in je kasneje odprl gostilno, vendar tega iz dostopnih virov, ki segajo v leto 1722, nismo mogli ugotoviti. Bolj verjetna je domneva, da je bila svoje čase v tej hiši, ki je bila nekdanja ena največjih v kraju, sola. Naj bo tako ali drugače, ime Školnik je šlo iz roda v rod, nihče ni gostilne nikoli imenoval drugače,“ pravi Kazimir, ki je gostilno prevzel 1971 od svojega očeta, prav tako Kazimira.

Stare listine povedo, da sta bila po Janezu, prvem znanem lastniku, oštirja še dva Matija in dva Pera. Da je oče sedanjega lastnika Kazimir Malič postal oštir, je pravzaprav kriva smrt njegovega brata Oskarja. Njun oče je gostilno namenil Oskarju, Kazimiru pa mesnico. Ko je Oskar padel v partizanih pri osvoboditvi Ljubljane, je moral njegov brat prevzeti še gostilno; 1963 je mesnico opustil in se posvetil le gostilniškemu poklicu.

„Oče je mesar in prekaževalec, vendar sedaj ne dela več, niti za gostilno ne. V življenju se je dovolj nadelal in je prav, da sedaj uživa zaslužen pokoj; kljub temu pa ne miruje in mi, zlasti kadar je veliko ljudi, rad priskoči na pomoč,“ pravi Kazimir mlajši. Sedanji gostilničar v mladosti ni mislil, da bo kdaj prevzel očetovo obrt in se je v Ljubljani izučil avtomehaničnega poklica ter se tam tudi zaposlil. „Ko sem sprevidel, da bom pač moral prevzeti gostilno, sem se iz Ljubljane vrnil domov; najprej sem pomagal očetu, potem sem v Novem mestu končal gostinsko šolo in imam tako dva poklica. Najtežje je bilo

prva tri leta, ko sem bil za vse sam: za nabavo, strežbo in celo kuho. Niti enega praznika, sobote in nedelje nisem imel proste; res, pravi pekel je bil. Če se sedaj spomnim, se čudim, kako sem zdržal. Ob sredah, ko imamo zaprto, pa sem moral postoriti to in ono, tako da res nisem imel v vseh treh letih zase niti enega samega dneva. Sedaj imam v službi dve dekleti, občasno pomaga tudi mati, kljub temu pa je glavna skrb za gostilno na meni. Odkar sem prevzel gostilno, še nisem bil na dopustu. O tem, da je gostilniški poklic težak, sploh nočem razmišljati, kajti zavedam se, da bom nadaljeval Školnikovo tradicijo. Če so zdržali moji predniki, bom tudi jaz.“

Vse bi še šlo, le z delovno silo so težave, je večkrat potarnal Kazimir. Dobiš deklo, jo vpelješ v posel, potem pa gre in si poišče službo, kjer je več prostega časa.“

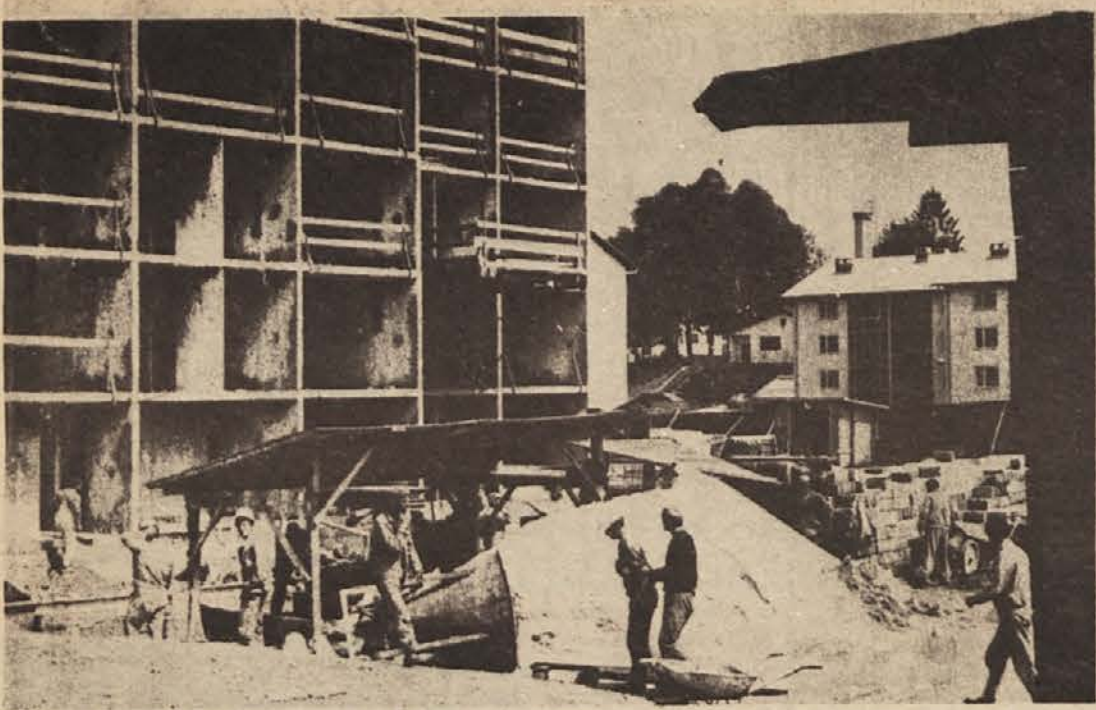
Pri Školniku so najbolj pogosti gostje domačini, ki se najraje zberejo proti večeru, zlasti mladino pa privabi biljard. „Pozimi je pri nas več ljudi; to je razumljivo: takrat je več časa, saj pri nas živijo v glavnem kmečki ljudje, ki so poleti vpreženi v delo od jutra do noči.“ Zato pa je poleti več prehodnih gostov, turistov in izletnikov, večkrat na leto pa pri Školniku gostijo večje skupine, ki se prej napovejo.

Najbolj gre v promet karlovško pivo, od vina pa belokranjsko belo. „Črnine prodamo pri nas zelo malo. Domačini pijejo izključno belo oziroma brzgance z belim vinom,“ pojasni Kazimir.

Vsak dan je pri Školniku moč naročiti kosilo; ponavadi je to sestavljeno iz goveje juhe z domačimi rezanci, pečenke in solate. Dvakrat na mesec, ko je na Vinici sejem, pa se pri Školniku tre ljudi. Takrat imajo vedno pripravljene vampe, golaž, pljučka, obaro in druge domače jedi. Glavna poslastica in dolgoletna specialiteta Školnikove gostilne ob semanjih dnevih pa je na poseben način pečen jagenjček. Pečejo ga v peči, podobni krušni, le da v tej naravnajo temperaturo; v posodi pod jagenjčkom je kri in malo vode in to daje poseben okus, ki je ljudem očitno zelo všeč, saj ne morejo sproti toliko napeči, kot bi ljudje radi pojedli. „Jagenjčka se nam splača peči samo ob sejnih, ko je veliko ljudi, kajti pojediti ga je treba takoj in se ne sme pogrevati, saj drugače izgubi značilni okus,“ razloži mladi gostilničar.

Svojega vinograda Malič nima in tako vino kupuje izključno v metliški kleti. „Ljudje so zadovoljni z njim, saj se do sedaj še nihče ni pritožil.“ Kazimir se je res posvetil le gostilni: od očeta je poleg gostilne dobil tudi zemljo, vendar je ne obdeluje in jo daje v najem. „Cel dan sem v gostilni in res ne bi mogel poleg tega obdelovati še zemljo.“

DRSKA NAGLO RASTE – Na njivah, kjer se pred dobrima dvema mesecema ni bilo drugega kot osat, bo kmalu pod streho nov stanovanjski blok. Na Drski bo vsak čas vseljiv že dograjen blok, nekaj deset družin je že v upokojenskih in solidarnostnih stanovanjih. Novo neselje ima tudi vrtec, le trgovino pogrešajo. (Foto: Bačer)

V štirih letih 2140 stanovanj

Družbeni plan je upa poln kažipot za občane, ki si želijo dom – Vrsta novih blokov, nova naselja, veliko zasebnih novih hiš

Do leta 1980 bo v novomeški občini zgrajenih 1245 stanovanj v družbeni lasti in 895 zasebnih stanovanj. Od tega bo mesto samo dobilo 980 novih blokovskih stanovanj in ostali večji kraji 265 stanovanj.

Stanovanjsko gospodarstvo je v nedavno sprejetem dogovoru o družbenem planu za obdobje 1976–1980 zastopano s številkami.

NOVO: KOMUNALNI REDARJI

V kratkem bomo na novomeških ulicah videvali ljudi v posebnih uniformah, ki bodo opravljali nadzor nad izvajanjem predpisov s komunalnega področja. Ustanovljena bo služba komunalnega reda, redarji pa bodo imeli pravico legitimirati ljudi, izrekat mandate kazni, predlagati kršilce predpisov za kaznovanje in opozarjati na nepravilnosti tako posameznike, kakor organizacije zdruzenega dela. Redar bo lahko posameznika olajšal za 20 do 5.000 dinarjev kazni, pravno osebo pa za 100 do 30.000 din, kar bo odvisno od velikosti prekrška.

Novomeška kronika

BODO DEDKI DOČAKALI? – Ze deset let trajajo prizadevanja prebivalcev Mestnih njiv, da bi gmajno, kjer raste osat in se bohotijo smeti, spremenili v igrišče za otroke. Da bo to urejeno, piše že v več dokumentih, objavljenih je bilo na več sestankih, osata pa je zmeraj več. Stanovalci, ki so se spočetka borili za igrišče svojim otrokom, bodo kmalu dedje in babice. Nekateri so že!

PRECEJ HIPNOTIZERJEV – V zadnjih mesecih je Novo mesto obiskalo več čudodelnikov in hipnotizerjev. Mar je tu tako hvaležno občinstvo za take prireditve? Zadnji, ki je nastopil 31. julija, je imel tudi lepak iz samih tujk: „internacional univerzal experimental show...“

TRŽNICA JE BILA v ponedeljek nabita s prodajalci in kupci. Za stojnice je že zmanjkalo prostora, tako da jih postavljajo že ob vhodu. Cez cene so se gospodinje še vedno pritoževale, češ da so previsoke, kajti zahtevali so za kg zelja 7 din, za kg kumar 10 din, korenček je veljal 16 din, pesa 12 din, melancani 20 din in endivija 15 din kg. Paradižnik je bil tokrat malo cenejši, dobiti ga je bilo tudi po 12 din kg, sadje pa je še vedno od 14 do 20 din kg, odvisno od kvalitete. Prvič pa so se pojavile breskve po 9.60 din.

Ena gospa je rekla, da se je kršenje zakonov tako razpaslo, da še nekateri sodniki pri tem niso izvzeti. Zakon kršijo s tem, ker ne napišejo sodbe v osmih dneh, kot bi jo morali...

ki zanimajo prav vsakega občana. Tudi redke posebneže, ki se sicer sploh ne zanimajo za dogajanja zunaj družinskega kroga.

V gradivu, že preračunanem med delegati novomeške občinske skupščine, je zapisano, da bomo v naslednjih štirih letih zgradili 2140 novih stanovanj. Gotovo vse potrebe še vedno ne bodo krite, gotovo pa je tudi, da bo z več kot 2.000 novimi stanovanji pereče stanje na tem področju hudo omiljeno, če ne že povsem odpravljeno.

Predvideno je, da bo od 1245 novozgrajenih družbenih stanovanj 362 zgrajenih s solidarnostnimi sredstvi, 763 bo družbenih najemnih stanovanj in 120 etažnih zasebnih stanovanj v blokkih. Po drugi strani bo zrastle na območju Novega mesta 290 novih hiš v zasebni lasti in še 605 stanovanjskih hiš zunaj mesta. Da bo tudi 265 blokovskih stanovanj na podeželju močno pripomoglo k celotnemu napredku krajev, menda ni potrebno izrecno poudarjati.

Za tako široko zasnovano gradnjo bo potrebno zagotoviti najmanj 1050 milijonov dinarjev. Računajo, da se bo 42 odst. te vsote nateklo iz stanovanjskega prispevka, ostala sredstva pa bodo zagotovljena s bančnimi posojili, s pomočjo sredstev delovnih organizacij in graditeljev samih.

Omeniti velja še, da so načrtovalci plana upoštevali tudi dosedanje slabosti na področju stanovanjske graditve, kajti v dokumentu je med drugim zapisano, da je potrebno doseči boljše sodelovanje vseh, ki sodelujejo ali vplivajo na reševanje stanovanjskih zadev delavcev in občanov, pa tudi bolj zagreto delo

Prenovljena kavarna

Več mesecev so trajala obnovitvena dela v kavarni na novomeškem Glavnem trgu, zato so sobotne otvoritve lokala težko čakali posebno stalni gostje. Ti so s številnimi Novomeščani vred v naslednjih dneh prišli „na ogled“ in ni bilo slišati pripomb.

Preurejeni lokal je lep, razdeljen na več malih lož, stoli so na novo tapecirani, vsa oprema je nova in veliko bolj sodobna. Za poznavalce tega lokala so največje presenečenje nove sanitarije. Edina pripomba, ki jo je bilo slišati med gosti, je bila: „Radovedni smo, koliko časa bo tako lepo in čisto...“

TAKOJŠNJA POMOC V SILI

Novomeški transfuzijski postaji je pred dnevi začelo zmanjkovati krvi, zato so preko Rdečega križa obvestili več kolektivov, da prosijo za pomoč krvodajalcev. Da imajo občani čut za sočloveka, so v tej akciji znova dokazali. Najprej so slabe krvne zaloge močno popravili brigadirji iz Suhe krajine. V soboto jih je kar 60 prišlo na prostovoljno oddajo krvi, medtem ko je v torek dalo kri še 70 zaposlenih iz novomeških kolektivov. Transfuzijska postaja ni več v pomanjkanju.

stanovalcev v stanovanjski samoupravi.

R. B.

Počakati na načrte!

„Se svojega ne smem prodati,“ bo bentil ta ali oni občan, ko bo že imel kupca za parcelo, pa se bo izkazalo, da zemljišča ne sme prodati. Nepoučenim se bo to morda zdelo čudno, „sama zafkancija“, tisti ljudje pa so se najbrž že ničkolikokrat razburjali zoper črne gradnje, neurejene soseske in postavljanje hiš, kjer bi moralo stati kaj drugega.

Občinska skupščina Novo mesto je pred kratkim sprejela odlok o začasnih prepovedih prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč in prepovedi graditve ter spremembe kulture. Zakaj?

V urbanističnem programu novomeške občine so določena naselja in območja, ki jih bomo načrtno urejali z urbanističnimi in zazidalnimi načrti. Ker ti še niso izdelani, je potrebno čakati, da se zemljišča zavarujejo in da se prepreči nesmotna gradnja. Ta ukrep ni nič novega, saj se je tak način zavarovanja posameznih območij že do zdaj izkazal za uspešnega, saj pripomore do večjega reda pri gradnjah. Da bi vsak graditelj lahko pridobil potrebno dokumentacijo, da bi preprečili izsiljevanje vrste in gostoto gradenj in onemogočili črno graditve. Začasna prepoved obsega območje Novega mesta, Stražo, Žužemberk, Dolenjske Toplice, Otočec, Sentjerne in Smarješke Toplice – vse z bližnjimi vasi. Razen teh pa velja še za industrijsko območje Dobrava in Soteska, za Skočjan in Hrastulje, Mirno peč, Ratež, Dvor in Jamo, Vel. Brusnice, Stopiče ter Težko vodo in Črmošnjice.

Odlok pa ne zadene gradnje objektov splošnega družbenega pomena (vrtec, šole, trgovine itd.) in gradnje stanovanjskih hiš, če gre za izpolnitev že določene zadatke, za katero je na razpolago lokacijska dokumentacija.

Torej: trenutno bomo gradili le tam, kjer je prostor že določen za posamezne vrste objektov, sicer bo potrebno čakati na red. Da ne bo nihče več gradil, kjer se komu zdi, pa bi bil potem, ko bi bilo poslopje pod streho, ogenj v strehi, ker bi se izkazalo, da je na tistem mestu predvidena cesta ali trgovina!

R. B.

Otroci srečni, starši brez skrbi in predani svojemu delu v službi. To je želja, žal močno drugačna od možnosti. V Novem mestu je nad 600 prošenj za sprejem v vrtec, oktobra pa bo komaj 100 novih mest na razpolago.

Z ROKO V ROKI ZA KRMO – Minuli četrtek sta Gabrijelov oče in sin Jože na že preoranem strnišču sejala rdečo deteljo. Sin je oral, sedemdesetletni oče pa si je oprtal na levico veliko setveno košaro in enakomerno sejal. „Otake skoraj ni, tale detelja pa bo najhitreje poglala in pomagala prebroditi stisko s krmo,“ je menil izkušeni oče. Na sliki: oče Gabrijel seje, sin v ozadju pa orje strnišče. (Foto: Alfred Železnik)

Toča dotolkla dobrniško letino

Hujša od tiste, ki je pred desetletjem podirala kozolce – Nič kumaric

Zadnje neurje s hudo točo, ki je klestila po Suhi krajini, je v hipu naredilo križ čez upe kmetov v Dobrniški dolini glede letošnje letine. Pas, v katerem je padala toča, je zajel sicer ozko območje Luže, Vavpče vasi, Gorenje vasi, Podliska, Dobrniča, Preske, Zagorice, Dobrave, vendar je toča lomstila naprej proti Žužemberku, in na poljih domala vse uničila.

Vodja zadruznega proizvodnega okoliša v Dobrniču kmetijski tehnik Tone Zaletel je zaskrbljen, kot so tudi kmetje na njegovem območju. „Veliko škode je na žitih, ki še niso bila pospravljena, in na koruzi. Kmet Jerič iz Gorenje vasi je npr. ob ves pridelek pšenice. Najhuje pa je s pridelkom kumaric. Le-te so že bile godne za obiranje. Tod imamo najmanj 20 kmetov, ki bi jih morali sedaj prinašati na odkupna mesta, vendar nimajo kaj. Dosti jih je že pobralo folije.“

Tone Zaletel: „Toča, kot je ne pomnimo.“

PESTRO PRAZNOVANJE

Letošnje praznovanje praznika občine Trebnje bo za to manj razvito občino še posebno pomembno. Med najpomembnejšimi gospodarskimi dosežki bo odprtje nove tovarne keramičnih ploščic v Račjem selu v soboto, 4. septembra, nakar bo tu tudi tovariško srečanje gubčevcev. Če bo do tega dne dograjena nova mokronoška osnovna šola, bo slavnostna seja občinske skupščine v njeni dvorani, sicer pa bo vse preostalo praznovanje tega dne v Trebnjem. To se prav lahko zgodi, ker se kot za šalo zatika pri delih, zmanjkuje pa tudi denarja. Ob teh praznovanjih bodo odprti dodatni prostori vrta v Trebnjem in težko pričakovano športno igrišče pri osnovni šoli v Trebnjem. Praznovanje vestno pripravlja 24-članski pripravljalni odbor.

TREBANJSKE NOVICE

Sleherni dan bi moral iz Dobrniča odpeljati kumarice velik vlačilec, vendar kumaric ni za eno jed. Na večini žit je uničenih 60 do 70 odst. pridelka, pa tudi več.“

Posebno nas je zanimalo, kako je točo preстал krompir, saj je ravno Dobrniška dolina znana kot velika pridelovalka. Glede slednjega si Tone Zaletel minul teden še ni bil povsem na jasnem. Glede krompirja je namreč mogoče dvoje: lahko se še vseeno debeli naprej, kar bi bilo najbolj zaželeno, lahko pa se prične – to je tudi najbolj verjetno – obraščati. V tem primeru bi bil pridelek zanič, če kmetje krompirja ne bi nemudoma izkopali. Ni treba posebej poudarjati, koliko bi izgubili tudi s tem, saj bi izkop sedaj pomenil, da bi onemogočili še enomesečno debeljenje

gomoljev v zemlji. Prave ukrepe so prizadevni pospeševalci trebanjske Kmetijske zadruge med tem, ko bo to izšlo, kmetom že povedali na terenu.

Tone ne pomni takšnega neurja. Ravno tako pravi, da ne pomnijo takšne toče nad Dobrničem in Podliscem stari očaki. Pravijo, da še neurje, ki je pred desetimi leti tod podrlo večino kozolcev (sedanji so trdnješi, večinoma z betonskimi stebri) ni bilo tako hudo.

A. Ž.

ČATEŽ: PRIPRAVE ZA ASFALT

Velika akcija, na katero se organi krajevne skupnosti pripravljajo z vso resnostjo, je modernizacija ceste. Cesta naj bi bila asfaltirana od Velike Loke do Male Loke in skozi Čatež. Projekt mora biti narejen do konca avgusta, štirinajst dni prej pa vse meritve. Asfaltirani naj bi že v jeseni. Krajevna skupnost se je dogovorila z vsemi lastniki zemljišč, ki so že podpisali odstopne izjave, tako da ob samih delih ne bo zastojev.

Preudarnost ne škodi

Franc Jevnikar preudarno o rešitvah, ki jih prinaša osnutek zakona o združenem delu za kmetijstvo

Jevnikarjev ata, daleč po Dolenjskem znani kmet Franc Jevnikar iz Dola pri Trebnjem, je predsednik medzadruznega sveta za Dolenjsko, predsednik kmečke zdravstvene skupnosti, delegat in še marsikaj. Na posvetu o osnutku zakona o združenem delu 27. julija v Trebnjem je povedal tudi nekaj tehtnih misli o zakonu.

Kmetje-kooperanti iz trebanjske občine si niti med kratkim odmorom na posvetu niso mogli kaj, da ne bi modrovali o osnutku zakona. Eden je rekel, ko smo ga vprašali, kaj misli o zakonu, ker so predtem v dvorani raje poslušali, kot da bi katero rekli: „Sedaj je tako dobro, da bi bila velika škoda, če bi bilo slabše. A glede zakona sprašujete? Ja, dežuje, to rabi zemlja!“

Franc Jevnikar

Zebejl je zadel na glavo kar dvakrat na mah. Zunaj je res deževalo, v sejni sobi pa tudi – seveda novih predlogov in pripomb. Kmet se ne odloča rad, dokler vsega ne pretehta, zakaj v preteklosti je bil že dostikrat opeharjen. Ob osnutku zakona o združenem delu pa trdi marsikateri poznavalec, da kmetom prinaša tisto, kar so nekoč že

imeli. Predsednik zadruzne zveze Andrej Petelin je zahtevna vprašanja o delitvi dohodka marsikdaj razložil med drugim tudi z načinom temeljite evidence, ki so jo v zadruzništvu poznali marsikje že pred vojno za slehernega kmeta brez omembe vredne rešije. „Kmetje si od srca želimo, da bi bilo samo boljše,“ je izrazil misli vseh navzočih kmetov Franc Jevnikar. „Na območju trebanjske KZ je bilo že nekdan sedem zadrug, a ni šlo. Sedaj se ne bi mogel odločiti za kaj drugega, kot tisto, kar imamo. Glede samoupravnih pravic kmetov imam svoje poglede. Samouprava še ni zaživila, kot bi bilo treba. Zal smo tega največ krivi prav kmetje, ker smo premalo razgledani. Se dandanes po vaseh polovica kmetov ne pozna zaključnega računa zadruge, kar pozna prenekateri delavec v tovarni. Za to ne moramo kriviti delavcev zadruge, saj mnoge podatke dostikrat kar ponujajo. Kritika je namenjena nam samim. Pogrešamo predvsem organ, ki bi zagotavljal dobro obveščanje, predvsem mislim na obveščanje delegatov iz forumov med občani, kar je pomanjkljivost v delegatskem sistemu. V razne samoupravne organe bi morali izbirati izključno ljudi, ki so voljni delati in pripravljati stvari prinašati nazaj med občane.“

A. ZELEZNIK

Debela knjiga za pet let

V Brežicah so izglasovali srednjeročni družbeni plan občine in opredelili dolžnosti do razvoja posameznih dejavnosti — Obeti nerazvitim KS

Zahteve po dopolnitvah in popravkih ob sprejemanju družbenega plana občine za naslednjih pet let dokazujejo, da so se dokumentu v predhodnih razpravah posvetili predvsem z vsebinske strani. Zbori občinske skupščine so sprejeli družbeni plan na seji 29. julija, vendar brez usklajevanja tokrat ni šlo. Delegacije so vztrajale pri svojih zahtevih in po skupni presoji zborov dosegle, do česar so bile upravičene.

Razvoj občine v obdobju do 1980 je zasnovan na predlogih

NOVO V BREŽICAH

BREZ ODZIVA — V delovnih organizacijah brežiške občine nima delovnih mest za raziskovalce pa tudi ne pravilnikov o nagrajevanju novatorjev. Teža stanja tudi leto ino inovacij ni spremenilo. Na predlog občinske skupščine naj bi delovne organizacije čimprej poskrbele za ustrezno kadrovske zasedbo in sprejele pravilnike o nagrajevanju novatorjev.

ODBOR ZA ZACETEK — V iniciativni odbor za ustanovitev informacijsko dokumentacijskega centra v brežiški občini je občinska skupščina na zadnji seji imenovala sedem članov. Predsednik je Michael Škrlec, člani pa so: Anton Zorko, Franc Hedl, Anton Hribar, Vlado Podgoršek, prof. Miran Kaudek in Stana Kunej. Odbor mora pripraviti osnutek družbenega dogovora o ustanovitvi centra in zagotoviti vse materialne in druge pogoje za to, da bo delo lahko steklo.

KMEČKI OTROCI NA MORJU — V soboto, 31. julija, je odpotovala v Savudrijo četrta izmena otrok iz brežiške občine. Tokrat so poslali na desetdnevne počitnice otroke iz Arčič in z Bizeljskega. Oskrba za bivanje v počitniški skupnosti je letos 620 din, vendar je višina prispevka odvisna od premoženjskih razmer staršev. Razliko prispevajo občinska Zveza prijateljev mladine, društva DPM in delovne organizacije in družbenopolitične organizacije.

planov organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in družbenih dejavnosti. Dokument bo še doživljal spremembe, čeravno tudi potem najbrž ne bodo uresničena vsa pričakovanja občanov. Z dogovori pa bo možno še marsikaj dopolniti, spremeniti.

Na pobudo delegacije Agrarje — tozda za kooperacijo so ob sprejemu vnesli v plan nekaj dodatnih poglavij o kmetijstvu ter tako namenili tej panogi več pozornosti. Poudarek je na učinkovitejši pospeševalni službi

VEČ TELEFONOV NA DOLINI

Velika Dolina ima trenutno en sam telefonski priključek in sicer na krajevnem uradu. Na zahtevo delegacije so v srednjeročnem programu občine upoštevali željo, da bi vključili v telefonsko omrežje vsaj deset naročnikov. Predvideno je, da bo pošta Jesenice povečala svoje zmogljivosti za 60 priključkov, hkrati pa naj bi ugodno rešili še telefonsko povezavo Velike doline.

NA TRŽNICI. Končno vsega dovolj, sadja in zelenjave. (Foto: J. Teppey)

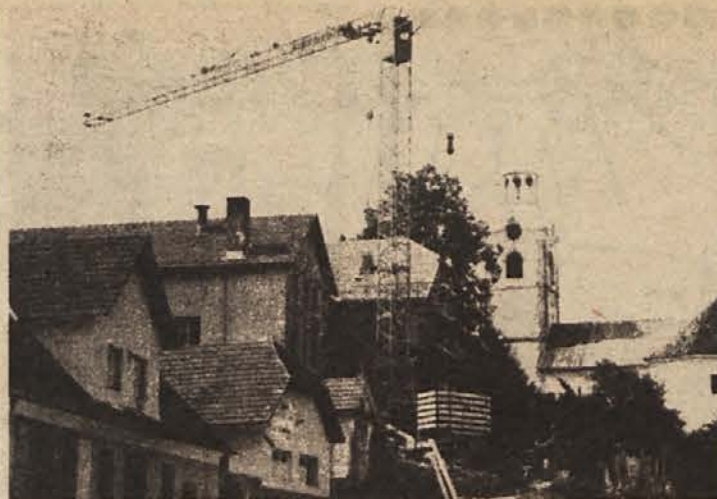
pri Agrarii in Slovini ter večji vlogi sklada za pospeševanje kmetijstva in kmetijske zemljiške skupnosti. Le tako bodo izkoriščeni klimatski in drugi pogoji za povečano tržno proizvodnjo zasebnega kmetijstva. Za razmah kmetijstva so dolžne prispevati razen sklada za pospeševanje in kmetijskih organizacij tudi vse tiste organizacije združenega dela, ki imajo od kmetijstva posredne koristi.

Kmetijska zemljiška skupnost bo skupaj s pospeševalno službo Agrarie in Slovina ter s skladom za pospeševanje kmetijstva sodelovala pri sestavljanju prostorskega načrta občine, da bi končno vendarle določili zaščitene kmetijske površine in da bi skupaj oblikovali kmetijsko politiko v občini.

JOICA TEPPEY

DVA MOSTOVA NA CERKLJANSKEM

Prebivalcem Cerklj in drugih vasi ob Krki se bo z obnovitvijo mostu v Cerkljah uresničila večletna želja po normalizaciji prometa med obema rečnima bregovima. Most že nekaj tednov obnavljajo pripadniki JLA. Vojaki gradijo ta čas tudi nov most čez Krko v Borštu.

NOVA RAZGLEDNICA ČATEŽA — Nova glavna proizvodna dvorana meri 250 kvadratnih metrov, z novogradnjo pa bodo skupno pridobili 600 kvadratnih metrov. Vse to pomeni nova delovna mesta in boljšo socialno varnost delovnih ljudi te krajevne skupnosti na obrobju trebanjske občine.

Na Čatežu raste prava tovarna

Delo na 15-milijonski naložbi Elme, tozd Elektromaterial, dobro napreduje

Gradbena dela pri širitvi tovarne so v polnem razmahu. Tretja gradbena faza je že mimo, na delu so v glavnem razni obrtniki. Vsa dela naj bi bila predvidoma zaključena do 30. oktobra, sama tovarna pa naj bi bila slavnostno izročena namenu 29. novembra.

Mladi kolektiv se tudi sicer lepo utrjuje. Kot tozde se je oblikoval pred letom dni. Sedaj se lahko pohvali že z vsemi samoupravnimi organi. V akcijo vpisovanja posojila za ceste so se delavci vključili takoj. Že prvi dan so vpsali 100 odst. predvidenega zneska.

Oči krajanov, številnih obiskovalcev in seveda delavcev so uprte v veliki gradbeni žerjav, ki krajuje nad vsemi stavbami na hrubu.

V KS TREBELNO GRADIJO NOV VODOVOD

V krajevni skupnosti Trebelno gradijo občani vodovod, ki bo imel 7000 m novega vodovodnega omrežja. Po predračunu jih bo vodovod stal 590.000 dinarjev. Skupščina občine Trebnje jim je primaknila 50.000 dinarjev, ostalo pa bodo občani pokrili s samopriskom. Lado Kotnik, predsednik gradbenega odbora in glavni inčiator pravi, da imajo narejenega že tričetr vodovoda.

J. P.

S SKUPNIMI MOČMI — VEČ VODE

Minuli petek so se mudili na Čatežu sodelavci ljubljanskega geološkega zavoda, ki so na območju krajevne skupnosti pregledali vodne izvire. Vodo iz najprimernejših bodo tudi analizirali. Sedaj imajo dva lokalna vodovoda, vendar ne zadoščata, krajevna skupnost pa si je s srednjeročnim načrtom zadala nalogo pripeljati zdravo pitno vodo v sleherni vas.

To in ono s Čateža

BOLJŠI TELEFON — Čatež ima že lep čas telefonski priključek na avtomatsko telefonsko centralo, kar je bila dolgoletna želja krajanov. Poslej lahko brez težav kličejo ob katerikoli uri, ne oziraje se na delovni čas pošte. V programu je nov desetparni kabel, toliko je tudi že interesentov za telefon. Sedaj so v kraju trije telefoni.

OKOKA LE SE TRGOVINA — Na Čatežu ugotavljajo, da se je promet v Mercatorjevi trgovini, odkar imajo tovarno povečal za trikrat. Prav gotovo bi se še bolj, če bi trgovina imela vse, kar treba, pa ne more imeti, ker je v njej prevelika prostorska stiska. Krajevna skupnost bi rada v sodelovanju z gasilci dogradila gasilski dom, kjer bi lahko tudi trgovina imela lepši poslovni prostor. Zemljišče so odkupili, teren so tudi splanalili, pripravljajo se že na načrte in ostalo, kar je potrebno, da pridejo do gradbenega dovoljenja.

IZREDNA KRVODAJALSKA AKCIJA

V petek, 30. julija, je bila v trebanjski osnovni šoli izredna krvodajalska akcija, ki jo je organiziral občinski odbor RK zaradi pomanjkanja krvi. Občani trebanjske občine so dobri krvodajalci, saj pride na vsakih 100 občanov kar 14 krvodajalcev. Do sedaj se je od delovnih kolektivov najbolj odrezal TOZD IMV Mirna, od posameznikov pa Anton Gole iz Trebnje-ga, ki je dal kri 39-krat, in Peter Samrov z Mirne, ki je daroval kri 38-krat.

J. PLATIŠE

TREBANJSKE NOVICE

Cene navzgor, podpore nikamor

Skupnost socialnega varstva rešuje le najnujnejše primere — Novih prošenj letos niso mogli upoštevati — Za preventivno delo še premalo socialnih delavcev

Pri podeljevanju družbene pomoči v Krškem letos sploh niso obravnavali in priznavali novih primerov niti niso povečevali mesečnih zneskov pomoči zaradi naraščajočih življenjskih stroškov. Kako bo v drugem polletju, še ne vedo natanko povedati, pričakujejo pa celo izpad zaradi manjših sredstev iz republike. Razen tega bodo za lansko leto morali poravnati za 140 tisoč din preseženo porabo.

V občini imajo 243 uveljavljenih družbene pomoči, katero delijo v različnih oblikah. To so splošne družbene pomoči, rejnine za odrasle, občinska pomoč žrtvam fašističnega nasilja, rejnine za otroke in prispevek za varstvo občanov v domovih. Trenutno živi v domovih 76 odraslih in 26 otrok. Število odraslih v domski oskrbi se je povečalo z otvoritvijo novega trakta

na Impoljci. Za nekatere od njih plačujejo celotno oskrbo, za druge le delno, medtem ko so samoplačniki komaj trije. Ti v prej omenjeni številki niso bili upoštevani. Njihovo število se bo povečalo, ko bo vseljiv krški dom upokojencev. Do takrat je le še dober mesec. V novem domu na Vidmu bo okoli 80 postelj, predvsem za občane, ki ne potrebujejo tuje nege.

Skupnost socialnega skrbstva je sprva predvidela 5.977.000 din za letošnji program, po usklajevanju pa ga je morala skrócić na 5.253.000 din. V prvem polletju izdatkov niso presegli, ker so reševali le najnujnejše primere. Ugotavljajo, da bi morali bolj razviti preventivno delo, za kar pa imajo premalo socialnih delavcev. Če bodo imeli na voljo količnik

večjo vsoto denarja, potem bodo poskušali najprej povečati minimalne zneske družbene pomoči, kajti stroški za preživljanje so iz dneva v dan večji. Kar je lani in predlanskim za silo zadostovalo, zdaj ni dovolj niti za najnujnejše.

J. T.

GALERIJA KRŠKO NAPOVEDUJE

Letos bodo v krški galeriji štiri umetniške razstave. Prvi je razstavljal slikar Viktor Povše, za njim Janez Boljka, v septembru pa bomo videli potujočo razstavo Narodne galerije pod naslovom „Slovenski impresionisti“. Sezono 1976 bo zaključil akademski slikar Miro Kugler iz Brežic z razstavo v oktobru.

Prihodnje leto se bo v okviru praznovanja 500-letnice Krškega zvrstilo v krški galeriji šest razstav. Razstavili bodo dela Franja Stiplovskega, Vladimira Štovička, Vladke Štovičkove in Jožeta Čuhca. Napovedujejo tudi skupinsko razstavo slikarjev, ki so bili s svojo umetnostjo povezani s Krškim. Narodna galerija iz Ljubljane bo v septembru sodelovala z razstavo „Naši kraji v podobi“.

DVAJSET MLADOSTNIKOV ČAKA

Skupnost socialnega varstva v Krškem načrtuje delavnico, v kateri bi lahko zaposlili duševno težje prizadete mladostnike. Zanj so zavzemata hkrati tudi posebna osnovna šola in Društvo za duševno prizadete. Po prvih podatkih čaka na primerno zaposlitev že dvajset mladostnikov, katerih podjetja ne morejo sprjeti na delo, saj bi morala imeti zanje posebno vodstvo in stopnjo razvitosti kandidatov primerno delo.

ZIVAHNO GRADBENO POLETJE

Dolgotrajno lepo vreme, ki ga je šele v zadnjem času za nekaj dni prekinilo deževje, je bilo kot nalašč za pospešeno gradnjo. Če bi se ta čas sprehodili po krški občini, bi v še tako majhnem kraju videli delavce, ki z opeko in orodjem ter drugimi pripomočki pričenjajo ali končujejo gradnjo hiše ali kakega drugega poslopja, rok pa ne držijo križem niti v družbenem sektorju. Ob pospešeni gradnji „nuklearke“ naj po velikosti del takoj za njo uvrstimo dela v tovarni celuloze, pa še gradnjo novih proizvodnih prostorov podjetja SÖP in Mizarstva. Medtem ko je bila zsebna stanovanjska gradnja značilnost nekaj zadnjih let, pa ji tokrat sledi tudi družbena. Poleg upokojskega doma končujejo blok za tovarno celuloze in papirja, poleg pa še za nuklearko. Stanovanjska skupnost bo še letos pričela graditi solidarnostni blok na Spodnjem Griču, pripravljajo pa se še na gradnjo v Senovem, Brestanici in morda še v Kostanjevici.

Z. ŠEBEK

DOLENJSKI LIST

SLOŽNI PRI DELU — Prebivalci Florjanske ulice v Sevnici in okolice so mestu lahko za zgled, kako je treba poskrbeti za napredek kraja. Do četrta je bilo asfaltiranih že 550 metrov cestišča proti Pečju, v petek so potegnili asfalt do križišča. Na sliki: prizadevni krajan s predsednikom gradbenega odbora Tonetom Štrcljem na čelu so še v četrtek ponoči postavljali velike cevi za propust v Florjanskem potoku. (Foto: Železnik)

Suša obrala šestino hmelja

Kmetijski kombinat Zasavje iz Sevnice je tretji največji pridelovalec hmelja v republici — po površinah in tudi po pridelku. Vendar je dišeče kobiljice letos zdesetkala suša v nasadih v Loki, Kompolju in Šentjanžu.

Glede hmeljske letine so imeli v kombinatu do nedavne-

ga lepe upe. Cene so se namreč predtem že popravile: lani je veljal kilogram hmelja 42 dinarjev, letos pa je bila določena na 54 dinarjev. Vse to naj bi za hmelj vrglo 5,5 milijona dinarjev. Človek pač obrača, narava pa obme.

Zlo so skušali zmanjšati z namakanjem na najbolj prizadetih nasadih v Loki. Ves nasad so dodobra namočili enoinpolkrat, dokler jih ni odrešil zadnji dež. Namesto dobrega pridelka se sedaj lahko tolažijo s srednjim pridelkom, če ne bo še kaj prišlo. Hmelj bo namreč v sušilnicah šele v drugi polovici avgusta.

Letos nameravajo večino pridelka obrati strojno, le 4,5-hektarski nasad dvehletnega apolona v Šentjanžu je še prerahel za kaj drugega kot roke obdelavcev, tako da bodo pridne roke lahko kaj zaslužile vsaj na tem koncu. Slana je že spomladi započela sleherni boljši up za jabolka

na Čanju. Tam je 60 hektarov površin, ki bi v letošnji pričakovani slabši sadni letini lahko lepo obrestovale vloženi denar in trud. Suša drevesnim koreninam zaenkrat ni mogla do živega.

SEVNIŠKI PABERKI

45-LETNICA STUDENSKIH GASILCEV — Predzadnje nedeljo so slavili pet let manj kot zlati jubilej studenskih gasilci. Ob tem jubileju so lahko ugotavljali, da so si v preteklosti z vestnim in skrbnim gospodarjenjem priskrbeli skoraj vse poglavitno. V domu je treba do kraja urediti le še orodjarno in sanitarije. Isto nedeljo so slavili svojo 25-letnico gasilci na Bregu.

SEVNIŠKI VEŠTNIK

KRŠKI TEDNIK

Divjad podira razvojni načrt

Družbeni plan razvoja kočevske občine za obdobje 1976-1980 sprejet — Največ prigovorov zaradi škode, ki jo povzroča divjad

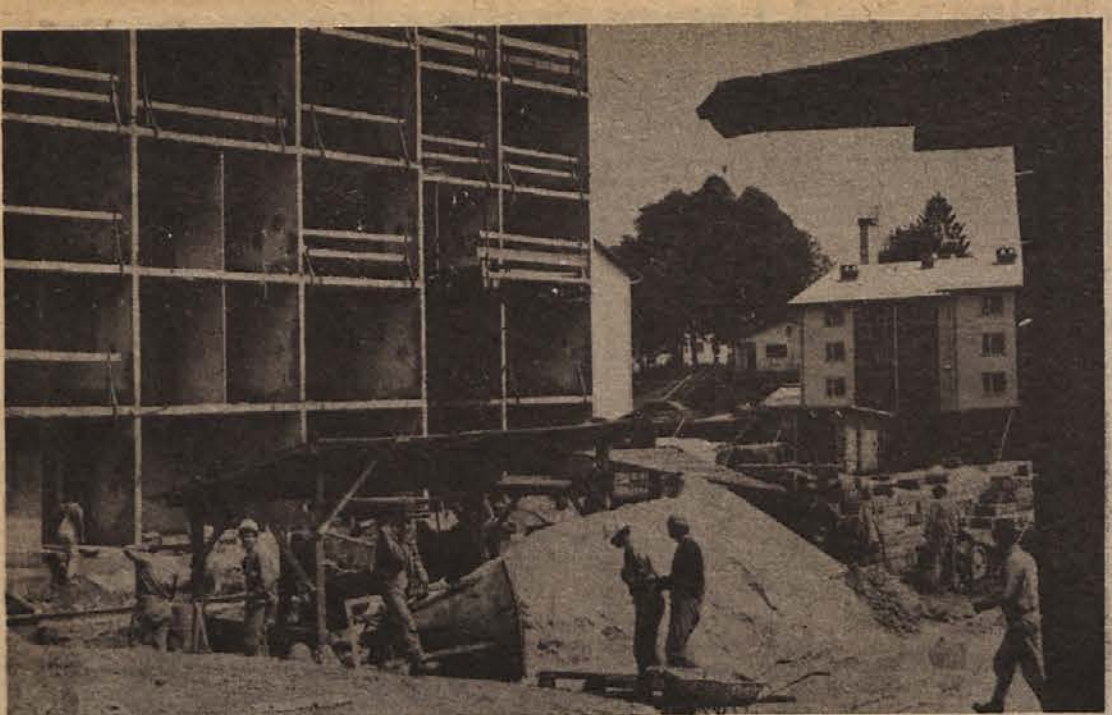
„Ali nam bo uspelo realizirati družbeni plan razvoja občine za obdobje 1976-1980 v takšni obliki in obsegu?“ To je bilo vprašanje, ki se je najpogosteje ponavljalo na skupni seji vseh zborov skupščine občine Kočevje pretekli teden v Šeskovem domu. Vsi delegati se prav dobro zavedajo naloge, ki jih čaka v prihodnjem razvojnem obdobju, še posebej, ker v preteklosti niso dosegli predvidenega plana.

Potem ko so bili temeljni družbenega plana za razvoj kočevske občine za obdobje 1976-1980 sprejeti v vseh delovnih organizacijah in enotah, so delegati zborov kočevske skupščine stali pred izredno odgovorno nalogo. Vedeti moramo, da indeks družbenega razvoja v kočev-

ski občini pada že od leta 1968, prav tako pa je tudi družbeni proizvod na prebivalca nižji od prejšnjega. Težava je veliko, najbolj zaskrbljujoč pa je podatek, da je v prejšnjem letu kar 22 delovnih organizacij v kočevski občini zaključilo poslovanje z izgubo. Prav zaradi tega je bilo največ pripomb delegatov, še posebej, ker Ljubljanska banka ne razpolaga s tako visokimi sredstvi, kot so jih predvidele nekatere delovne organizacije. Vse kaže, da bo potrebno investicijske programe precej skrajšati. Nadalje so predstavniki nekaterih delovnih organizacij poudarili, da se v planu premalo prostora posveča njim, medtem ko so družbene dejavnosti opredeljene na široko. Zadnja pripomba je bila zavrnjena. V nadaljevanju gospodarskega razvoja občine je predviden tudi 16.000.000 din za razvoj male

industrije na podeželju, ki je v primerjavi s sosednjimi občinami premalo razvita. Prav tako nazaduje kmetijstvo, ki ima vse premalo možnosti in sredstev za nadaljnji razvoj.

Poglavje zase pa je škoda, ki jo povzroča divjad na kmetijskih pridelkih. Pripombe, da je v aktu premalo poudarjena zaščita narave, je bila sprejeta, tako da bo v planu prišlo tudi do nekaterih sprememb, bodisi kot dopolnilo ali pa bo spremenjen dosednji tekst. Škoda, ki jo povzroča divjad, je namreč ogromna, zato je skupščina sprejela sklep, da se kočevski Lovski zvezi posredujejo podatki, ta pa naj organizirano akcijo prepreči nadaljnjo uničevanje pridelkov. Prvi korak na tem področju je že narejen, saj se bo v prihodnosti odstrle divjadi povečal kar za 30 odstotkov. Vsekakor pa to ni edina rešitev. Kot smo že pisali, je v načrtu tudi gradnja nove ceste Kočevje-Brod na Kolpi, ki kočevski občini daje velike možnosti za razvoj turizma. Plan

DRSKA NAGLO RASTE — Na njivah, kjer še pred dobrima dvema mesecema ni bilo drugega kot osat, bo kmalu pod streho nov stanovanjski blok. Na Drski bo vsak čas vseljiv že dograjen blok, nekaj deset družin je že v upokojenskih in solidarnostnih stanovanjih. Novo neselje ima tudi vrtec, le trgovino pogrešajo. (Foto: Bačar)

V štirih letih 2140 stanovanj

Družbeni plan je upa poln kažipot za občane, ki si želijo dom — Vrsta novih blokov, nova naselja, veliko zasebnih novih hiš

Do leta 1980 bo v novomeški občini zgrajenih 1245 stanovanj v družbeni lasti in 895 zasebnih stanovanj. Od tega bo mesto samo dobilo 980 novih blokovskih stanovanj in ostali večji kraji 265 stanovanj.

Stanovanjsko gospodarstvo je v nedavno sprejetem dogovoru o družbenem planu za obdobje 1976-1980 zastopano s številkami,

ki zanimajo prav vsakega občana. Tudi redke posebnosti, ki se sicer sploh ne zanimajo za dogajanja zunaj družinskega kroga. V gradivu, že preračunanem med delegati novomeške občinske skupščine, je zapisano, da bomo v naslednjih štirih letih zgradili 2140 novih stanovanj. Gotovo vse potrebe še vedno ne bodo krite, gotovo pa je tudi, da bo z več kot 2.000 novimi stanovanji pereče stanje na tem področju hudo omiljeno, če ne že povsem odpravljeno.

Predvideno je, da bo od 1245 novozgrajenih družbenih stanovanj 362 zgrajenih s solidarnostnimi sredstvi, 763 bo družbenih najemnih stanovanj in 120 etažnih zasebnih stanovanj v blokih. Po drugi strani bo zrastle na območju Novega mesta 290 novih hiš v zasebni lasti in še 605 stanovanjskih hiš zunaj mesta. Da bo tudi 265 blokovskih stanovanj na podeželju močno pripomoglo k celotnemu napredku krajev, menda ni potrebno izrecno poudarjati.

Za tako široko zasnovano gradnjo bo potrebno zagotoviti najmanj 1050 milijonov dinarjev. Računajo, da se bo 42 odst. te vsote nateklo iz stanovanjskega prispevka, ostala sredstva pa bodo zagotovljena z bančnimi posojili, s pomočjo sredstev delovnih organizacij in graditeljev samih.

Omeniti velja še, da so načrtovanci plana upoštevali tudi dosedanje slabosti na področju stanovanjske graditve, kajti v dokumentu je med drugim zapisano, da je potrebno doseči boljše sodelovanje vseh, ki sodelujejo ali vplivajo na reševanje stanovanjskih zadev delavcev in občanov, pa tudi bolj zagreto defo

Prenovljena kavarna

Več mesecev so trajala obnovitvena dela v kavarni na novomeškem Glavnem trgu, zato so sobotne otvoritve lokala težko čakali posebno stalni gostje. Ti so s številnimi Novomeščani vred v naslednjih dneh prišli „na ogled“ in ni bilo slišati pripomb. Preurejeni lokal je lep, razdeljen na več malih lož, stoli so na novo tapetirani, vsa oprema je nova in veliko bolj sodobna. Za poznavalce tega lokala so največje presenečenje nove sanitarije. Edina pripomba, ki jo je bilo slišati med gosti, je bila: „Radovedni smo, koliko časa bo tako lepo in čisto...“

TAKOJSNJA POMOČ V SILI

Novomeški transfuzijski postaji je pred dnevi začelo zmanjkovati krvi, zato so preko Rdečega križa obvestili več kolektivov, da prosijo za pomoč krvodajalcev. Da imajo občani čut za sočloveka, so v tej akciji znova dokazali. Najprej so slabe krvne zaloge močno popravili brigadirji iz Suhe krajine. V soboto jih je kar 60 prišlo na prostovoljno oddajo krvi, medtem ko je v torek dalo kri še 70 zaposlenih iz novomeških kolektivov. Transfuzijska postaja ni več v pomanjkanju.

NOVO: KOMUNALNI REDARJI

V kratkem bomo na novomeških ulicah videvali ljudi v posebnih uniformah, ki bodo opravljali nadzor nad izvajanjem predpisov s komunalnega področja. Ustanovljena bo služba komunalnega reda, redarji pa bodo imeli pravico legitimirati ljudi, izrekat mandatske kazni, predlagati kršilce predpisov za kaznovanje in opozarjati na nepravilnosti tako posameznike, kakor organizacije združenega dela. Redar bo lahko posameznika olajšal za 20 do 5.000 dinarjev kazni, pravno osebo pa za 100 do 30.000 din, kar bo odvisno od velikosti prekrška.

Novomeška kronika

BODO DEDKI DOČAKALI? — Ze deset let trajajo prizadevanja prebivalcev Mestnih njiv, da bi gmajno, kjer raste osat in se bohotijo smeti, spremenili v igrišče za otroke. Da bo to urejeno, piše že v več dokumentih, objavljenih je bilo na več sestankih, osata pa je zmeraj več. Stanovalci, ki so se splošno borili za igrišče svojim otrokom, bodo kmalu dedje in babice. Nekateri so že!

PRECEJ HIPNOTIZERJEV — V zadnjih mesecih je Novo mesto obiskalo več čudodelnikov in hipnotizerjev. Mar je tako hvaležno občinstvo za take prireditve? Zadnji, ki je nastopil 31. julija, je imel tudi lepak iz samih tujk: „international univerzal experimental show...“

TRZNICA JE BILA v ponedeljek nabita s prodajalci in kupci. Za stojnice je že zmanjkalo prostora, tako da jih postavljajo že ob vhodu. Cez ceno so se gospodinje še vedno pritoževale, češ da so previsoke, kajti zahtevali so za kg zelja 7 din, za kg kumar 10 din, granček je veljal 16 din, pesa 12 din, melancani 20 din in endivija 15 din kg. Paradižnik je bil tokrat malo cenejši, dobiti ga je bilo tudi po 12 din kg, sadje pa je še vedno od 14 do 20 din kg, odvisno od kvalitete. Prvih pa so se pojavile breskve po 9.60 din.

Ena gospa je rekla, da se je kršenje zakonov tako razpaslo, da še nekateri sodniki pri tem niso izvzeti. Zakon kršijo s tem, ker ne napišejo sodbe v osmih dneh, kot bi jo morali...

stanovalec v stanovanjski samoupravi. R. B.

Počakati na načrte!

„Se svojega ne smem prodati,“ bo bentil ta ali oni občan, ko bo že imel kupca za parcelo, pa se bo izkazalo, da zemljišča ne sme prodati. Nepoučenim se bo to morda zdelo čudno, „sama zafkancija“, tisti ljudje pa so se najbrž že ničkolikokrat razburjali zoper črne gradnje, neurejene soseske in postavljanje hiš, kjer bi moralo stati kaj drugega.

Občinska skupščina Novo mesto je pred kratkim sprejela odlok o začasni prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč in prepovedi graditve ter spremembe kulture. Zakaj?

V urbanističnem programu novomeške občine so določena naselja in območja, ki jih bomo načrtno urejali z urbanističnimi in zazidalnimi načrti. Ker ti še niso izdelani, je potrebno čakati, da se zemljišča zavarujejo in da se prepreči nesmotrna gradnja.

Ta ukrep ni nič novega, saj se je tak način zavarovanja posameznih območij že do zdaj izkazal za uspešnega, saj pripomoglo do večjega reda pri gradnjah. Da bi vsak graditelj lahko pridobil potrebno dokumentacijo, da bi prepričali izsiljevanje vrste in gostoto građen in onemogočili črnograditelje. Začasna prepoved obsega območje Novega mesta, Stražo, Žužemberk, Dolenjske Toplice, Otočec, Sentjerne in Šmarješke Toplice — vse z bližnjimi vasi. Razen teh pa velja še za industrijsko območje Dobrava in Soteska, za Škocjan in Hrastulje, Mirno peč, Ratež, Dvor in Jamo, Vel. Brusnice, Stopiče ter Težko vodo in Črnošnjače.

Odlok pa ne zadene gradnje objektov splošnega družbenega pomena (vrtec, šola, trgovine itd.) in gradnje stanovanjskih hiš, če gre za izpolnitev že določene zadržave, za katero je na razpolago lokacijska dokumentacija.

Torej: trenutno bomo gradili le tam, kjer je prostor že določen za posamezne vrste objektov, sicer bo potrebno čakati na red. Da ne bo nihče več gradil, kjer se komu zdi, pa bi bil potem, ko bi bilo poslopje pod streho, ogenj v strehi, ker bi se izkazalo, da je na tistem mestu predvidena cesta ali trgovina! R. B.

Otroci srečni, starši brez skrbi in predani svojemu delu v službi. To je želja, žal močno drugačna od možnosti. V Novem mestu je nad 600 prošenj za sprejem v vrtec, oktobra pa bo komaj 100 novih mest na razpolago.

Občan, urbanizem, gradnja

Zahteva delovnih ljudi, da bi tudi oni sodelovali pri načrtih za gradnjo, povsem upravičena

V Kidričevi ulici v Kočevju bodo že pozimi ali najkasneje spomladi začeli graditi poslovno-stanovanjsko stavbo, ki bo imela okoli 1600 kv. m poslovnih površin in 5.200 stanovanjskih.

V poslovnem delu bodo prostori za Mercatorja in Tobak ter še za nekatere druge. V stanovanjskem delu pa bo 80 stanovanj, in sicer 18 garsonjer (po okoli 30 kv.m), 12 enosobnih stanovanj (po 40 kv.m), 18 enoinpolsobnih (okoli 50 kv.m), 12 enosobnih stanovanj (po 40 kv.m), 18 enoinpolsobnih (okoli 50 kv.m), 24 dvosobnih (okoli 60 kv.m) in 8 trosobnih stanovanj (okoli 80 kv.m).

Kidričeva ulica, ki je že zdaj najgostejše naseljena v Kočevju, bo zdaj še bolj. Načrtovanci in investitorji namreč niso upoštevali pripomb Kidričeve 1 in 3, naj bi v to ulico ne trpali novih stanovanj, pač pa oskrbeli to območje z igrišči za otroke in za rekreacijo odraslih ter drugimi

objekti, ki so občanom razen stanovanja še potrebni. Ostali hišni sveti v tej ulici o nameravani gradnji niso razpravljali, ker zanje niso vedeli.

Iz vrst občanov prihajajo vedno glasnejše pripombe, da hočejo tudi oni sodelovati pri urbanističnih in gradbenih odločitvah. To je povsem pravilno, saj bodo občani stanovali v stanovanjih in soseskah, ki so tudi v Kočevju preveč podobne „silosom za delovno silo“. Tudi na zadnji razpravi o zakonu o združenem delu so udeleženci zahtevali, da morajo urbanisti vprašati delovne ljudi, kakšna stanovanja želijo, kajti zdaj se dogaja, da ostajajo stanovanja prazna: ljudje se vanje nočejo vseliti, ker niso primerna zanje. Urbanisti in graditelji se morajo namreč zavedati, da ni dovolj, če so s svojim delom zadovoljni oni ali še kakšen „odgovorni tovariš“ (ki običajno že tako stanuje v svoji zasebni hiši), ampak da delajo za delovne ljudi in občane!

J. PRIMC

PROSTOR ZA HIŠE IN GARAŽE

11. avgusta bo v prostorih Samoupravne stanovanjske skupnosti v Kočevju licitacija za oddajo stavbnih zemljišč, in sicer za stanovanjske hiše in garaže. Za zasebne stanovanjske hiše so na razpolago parcele pri strelišču, v Mestnem logu in ob Mahovniški cesti, za garaže pa v Kajuhojem naselju in Rudarskem naselju.

FILATELISTIČNI KROŽEK

21. julija je bila v Ljubljani otvoritev mednarodne filatelistične razstave LJUBLJANA—PHILA 76. Razstava v počastitev 35-letnice vstaje slovenskega naroda je organizirana pod geslom „Za svobodo in mir“. Na njej so se srečali filatelisti iz Benetk in Trsta (Italija), Nagykanyizse, Szombathelyja, Temišvára (Madžarska), Zagreba in Ljubljane. V ljubljanski skupini razstavlja tudi kočevski filatelist. Člani kočevskega društva so se udeležili otvoritve razstave v prostorih Male galerije v Ljubljani. Ta mednarodna medmetna razstava je vsako leto v enem izmed uvodoma navedenih mest in je vedno zelo kakovostna. Uspehi in ocene zbirke domo razglašeni na skupnem srečanju vseh razstavljalcev in gostov.

Po občini

JAKOB NAPOVEDUJE OSTRO ZIMO — Po besedah stoletne pratike bo letošnja zima izredno ostra. Stara modrost je, da če na Jakobov dan (25. julij) dežuje, potem „ostro zimo napoveduje“. Kočevske trgovine se bodo morale letos dobro založiti z zimskimi „rekviziti“.

PRITOŽBA OBCANOV — Prebivalci Trga odposlancev pri domu telesne kulture se pritožujejo, ker jim padajo na vrtove in hiše žoge z bližnjih igrišč. Tako jim športniki delajo škodo. Igrišča bo pač treba ograditi, pa ne bo škode.

KOČEVSKA NOVICE

ZAČELI Z MALIM — S predvideno gradnjo nove ceste od Kočevja do Broda na Kolpi se občanom Kočevja odpirajo velike možnosti za razvoj turizma. Prav bi bilo, če bi Kočevci v gradnjo turističnih objektov vložili več sredstev. Posnetek nam kaže gradnjo novega hotela „Pugled“, ki ga gradi domače SGP Zidar. (Bojan Budja)

Spomini zdomca Petra

Peter Sercer dela v Franciji, toda kljub temu prihaja vsako leto domov na počitnice

Peter Sercer iz Žurg v Cibranski dolini je v Franciji že od leta 1930. Redno se vrača v domači kraj na počitnice in obuja spomine na minule dni. Povedal je, da redno dobiva Dolenjski list, rad ga bere in si ga podaja iz rok v roke.

Ob svojih zadnjih počitnicah nam je razlagal, da je že njegov ded pripovedoval o veliki luknji v Žurgarskih polih. Ko jo je šla nekoč raziskovati posebna ekipa, so si vzeli s seboj več funtov sveč, narejenih iz loja. Prešli so prve tri dvorane, zatem pa so se morali vlačiti in polzeli po trebuhu, dokler se jim ni votlina spet odprla. Ni je hotelo biti ne konca ne kraja. Ko so porabili polovico sveč, so se morali vrniti. V jami so našli več zanimivosti in tudi človeške kosti. Poslej menda ni šel nihče več tako daleč v to luknjo. „Nihče ji še ni prišel do konca,“ je povedal. Razlagal je tudi o svojem

rojaku Petru Sercerju iz Žurg, ki je bil sprva za logarja v Ravnanju, za tem pa v Gotenici. Delal je v Vidervolom v Kaltenbrunn, za ženo pa si je pripeljal Rusinjo. Menda jo je čez strmo planino prinesel na hrbtu. Tedaj so morali namreč iz Kočevja v Cibransko dolino peš. Po prvi svetovni vojni so ga zaradi revolucionarnih idej in njegove Rusinje začeli gnjaviti, da se je nazadnje ustrelil.

Večkrat je Peter Sercer. Nakončni iz Žurg delal v revirju logarja Pečaverja iz Drage nad Belico. Ta pa ni bil pismen in za tudi slovenski je govoril le za silo. Ko je prevzemal hlode, grede in drva, je imel v rokah palico namesto zvezka in nož namesto svinčnika. Vse si je zarezaval v palico. Odračen je bil kljub temu vedno pravičen in natančen.

Tako se spominja naš 73-letni rojak Peter Sercer svojih mladih dni in domačih krajev. 1

Krajevna skupnost Črnomelj slavi svoj praznik 11. avgust v spomin na prvo akcijo partizanov v Beli krajini. V noči od 11. na 12. avgust 1941 je skupina enajstih partizanov napadla italijansko stražo na vrhovskem mostu in to je bil znak za splošni odpor Belokranjcev proti okupatorju.

Proslave krajavnega praznika se bodo začele v soboto, 7. avgusta, ko se bo ob 19. uri na rokometnem igrišču začel večer nogomet; obenem bo ta prireditve, katere pokrovitelj je OKP, posvečena tudi 45-letnici NK Bela krajina.

Osnrednja proslava za praznik KS bo v sredo, 11. avgusta, ob 19. uri v Domu kulture. Slavnostni govornik bo predsednik KS Črnomelj Ivan Pečnik. Zasluznim občanom bodo za dolgoletno delo v družbeno-političnih organizacijah in v KS podelili pet plaket in deset priznanj mesta Črnomelj. V kulturnem programu bodo sodelovali ženski pevski zbor, recitatorji in godba na pihala.

Naslednji dan se bodo pomerili pionirji in pionirke v koškari in rokometu, 13. avgusta pa bo prijateljsko srečanje med košarkarskimi in rokometnimi ekipama pobratenih mest Duge Rese in Črnomlja.

KS čestita vsem krajanom za praznik in jih vabi na prireditve.

IZLET V BOSNO

Komisija za izlete pri Društvu upokojencev v Črnomlju obvešča svoje člane in članice, da prireja dvodnevni izlet v Jasenovac, Kozaro, Banjaluko, Jajce, Drvar v dnevi 8. in 9. septembra. Vsi, ki se nameravajo udeležiti izleta, naj se prijavijo v društveni pisarni najkasneje do 24. avgusta. Cena izleta je 350 din.

ODBOR

Črnomaljski poročevalec

Naloge kulturne petletke

Delegati ZKPO Črnomelj so sprejeli smernice za razvoj dejavnosti v obdobju 1976-1980

Zadnjega zbora delegatov Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Črnomelj na Vinici sta se udeležila tudi predsednik ZKPO Slovenije Ivo Tavčar ter predsednik medobčinske ZKPO - ta združuje ZKPO iz obkoljskih, kordunskih, posavskih, belokranjskih in dolenskih občin - Adi Gruden iz Karlovca.

Delegati so poslušali poročilo o delu v minulem obdobju, sprejeli statut ZKPO Črnomelj, izvolili novo vodstvo ter določili smernice, po katerih se naj bi razvijala dejavnost v obdobju 1976-1980.

V tem petletnem obdobju bo občinska ZKPO podpirala razvoj pevskih zborov v krajevnih središčih, saj ta oblika amaterske kulturne dejavnosti najbolj ustreza sedanjim razmeram: zato bodo tudi oživil natečaj za Zupančičevo nagrado. Posebno skrb bodo namenili razvoju folklornih skupin in tamburaških zborov. Zavzeli so se za aktivno sodelovanje v okviru medobčinske ZKPO „Bratstvo in enotnost“ in si bodo v tem okviru prizadevali, da bo medobčinska revija postala tradicionalna amaterska kulturna prireditve v Črnomlju.

Skupaj s SZDL in ZSMS bo ZKPO skušala spodbujati še druge oblike kulturne življenja, zlasti mislijo tu na dramske skupine, saj je bilo po vojni amatersko igrarstvo zelo razširjeno, sedaj pa opažajo, da

ta dejavnost zamira. ZKPO si bo prizadevala, da bi čimprej adaptirali in zgradili še nove kulturne domove oziroma večnamenske prostore, ki so za razvoj kulture v krajevnih središčih nujni. Več skrbi bo ZKPO morala posvetiti izobraževanju vodij kulturnih skupin, sklenili so ustanoviti klube ter poživiti filmsko dejavnost, vsako leto pa bodo pripravili nekaj prireditev po vzoru partizanskih mitingov, ki so bili med NOB zelo priljubljene in obiskane kulturne prireditve.

ZA KRATKO IN JEDRNATO OBVEŠČANJE

Problemske konference o vlogi subjektivnih sil v osnutku zakona o združenem delu - bila je 16. julija v semiški Iskri - se je udeležilo trideset delegatov iz vseh večjih delovnih organizacij črnomaljske občine. Govor je bil tudi o obveščanju delavcev preko internih glasil. Strinjali so se, da bi morala interna glasila izhajati večkrat, prinašati pa bi morala kratke in jedrate informacije. Glasila morajo biti taka, da delavca pritegnejo, ga brez nepotrebnih dolgovozen izčrpano informirajo in ga silijo k razmišljanju. Delegati so ugotovili, da v tistih DO, kjer že sedaj izdajajo taka glasila, delavci tudi z veseljem posegajo po njih.

medved odgovarja
Izpušna cev je razbita, kolesne kape sem izgubil, steklo žaromet mi je počilo, volan moram zamenjati...
- Kar nehaj z naštevanjem, saj že vem, da voziš po republiških cestah v kočevski občini, na katerih je najmanj asfalta na Balkanu in največ lukenj oziroma že kar pravih „skakalnic“.

Ne plačajo

V Kočevju sta okoli 2 odstotka stanovalcev, ki ne plačujejo redno stanarin, ki se plačujevanje celo izmikajo, in sezoncem, ki odidejo drugam, ne da bi plačali stanarino, zato jo je potem skoraj nemogoče izterjati. Stanovalci se običajno izgovarjajo, da jih inkasanti ni obiskali.

Vendar izgovor ne more biti povsem opravičljiv, saj mora vsak, kdor stanuje v družbenem stanovanju, vedeti, da je družbi dolžan za to nekaj plačati. Če inkasanta morda res ni bilo po stanarino, bi se moral stanovalec sam pozanimati, kje naj plača.

Pri samoupravni stanovanjski skupnosti smo tudi zvedeli, da bodo slabe plačnike oziroma stanovalece, ki ne plačujejo stanarine, predali sodišču. To je prav, saj je samoupravna stanovanjska skupnost dolžna dobro gospodariti z družbenimi stanovanji in denarjem.

J. PRIMC

ŽIVO IZROČILO - V Beli krajini ni večje proslave, da ne bi nastopila tudi kakšna od številnih folklornih skupin. Čeprav je za to dejavnost na razpolago kaj malo denarja, člani folklornih skupin to nadomestijo z veliko ljubeznijo do izročila prednikov. Na fotografiji: viniška folklorna skupina.

Sprejet „seznam želja“

Na seji metliške občinske skupščine so sprejeli družbeni plan v celoti - OZD Beti dobro gospodarji

Na zadnji seji vseh treh zborov metliške občinske skupščine, ki je bila prejšnji teden, so delegati največ besed namenili „seznamu želja“ - predlogu družbenega plana metliške občine do 1980.

Delegati so plan za obdobje naslednjih pet let sicer sprejeli, vendar ne v celoti. Menili so, da je načrt razvoja družbenih dejavnosti premalo natančen, zato ga niso potrdili. V dokaj živahni razpravi o družbenem planu so delegati poudarili, da je načrt morda skoraj preobširen in prezahteven, ker pa je to načrt njihovih želja, ga morajo v prihodnjih letih uresničiti. Poslej naj bi z razumno politiko usmerjali investicije v gospodarsko perspektivne panoge, kajti le-te bodo spremenile dokaj neugodno strukturo industrije, nova delovna mesta „doma“ pa bodo zadržala veliko moške delovne sile, ki si sedaj išče kruh izven Bele krajine.

Nato so delegati pregledali uspehe gospodarstva v prvih štirih mesecih in bili zadovoljni ob ugotovitvi, da dokaj uspešno posluje tekstilna industrija, predvsem OZD Beti, medtem ko se Komet in Novoteks, kot ostala jugoslovanska tekstilna podjetja še vedno otepajo številnih težav.

Sprejeli so tudi odlok o ustanovitvi medobčinske geodetske uprave Črnomelj, niso pa se strinjali z odlokom o srednjeročnem progra-

mu izvajanja in financiranja geodetskih del na območju metliške občine, po katerem naj bi občinski proračun v štirih letih za nekatera najbolj nujna geodetska opravila zagotovil kar 1,2 milijona dinarjev. Po mnenju skupščine so stroški občutno preveliki.

SPREHOD PO METLIKI

IZLOŽBE NISO V OKRAS - Nemalo turistov se te dni ustavi v Metliki. Skorajda vsi si prav radi ogledajo mestne znamenitosti, ženske pa prav rade pokukajo v izložbe. Žal se metliški trgovci ne morejo postaviti z okusno urejenimi izložbami. Nemara ne bi bilo slabo, ko bi kdaj pa kdaj na pomoč poklicali poklicnega aranžerja.

TELEVIZIJSKA ODDAJA „Iz vsakega jutra raste dan“ je pokazala, da je amaterska dejavnost v občini še kako živa, vendar osamljena. Zagnani posamezniki, nosilci amaterizma, zaslužijo vso pohvalo in podporo in gotovo bi bil že čas, da se pričnemo do njih drugače ponašati in ne le da se ponosno točemo po prsih, ko ponese ime našega kraja na tisoče jugoslovanskih zaslonov.

MLADI SE ZABAVAJO ob večerih v mladinskem klubu. Se posebno živahno je ob sobotah, ko pride pleš. Sicer pa radi posedajo ob Kolpi, zaigrajo na betonski plošči nogomet ali tenis, za katerega so si pravila sami izmislili. Morda pa se bodo tudi dogovorili, da bodo pričeli drugo leto urejati športna igrišča na kopaljšču.

ZANIMIVO SE JE takole ob večerih sprehoditi po ulicah. Na zatemnjenih oknih je opaziti med rožami oblake, ki preže na vsak gib mimoidočega. Dolgočasneji vise na oknih in zbirajo gradivo za obranje drugi dan. Torej se ne gre čuditi, da vedo v mestu ljudje o človeku več, kot ve sam o sebi.

metliški tednik

MLINI RAZPADAJO - Ob Kolpi razpadajo mlini in mnoge hiše, se ljudje izseljujejo. Zemlja jih ne more rediti, proizvodnih tovatov pa ni. Na fotografiji eden izmed razpadajočih mlinov na Kolpi, in sicer v vasi Vrt v krajevni skupnosti Predgrad, ki je tudi občina med manj razvite v republiki. (Foto: Primc)

Drago letovanje otrok

130 otrok iz vse kočevske občine preživlja dni v Puntizeli pri Pulju. Med njimi so predvsem zdravstveno

in socialno ogroženi, za katere plača večji del stroškov občinska ZPM, ki je ta denar zbrala, oziroma ga še zbira pri delovnih in drugih organizacijah ter SIS.

Oskrbi dan za otroka velja letos že 95 din, medtem ko je lani 65 din. V tej ceni pa niso vračunani prevoz, turistična taksa in stroški vzgojno-varstvenega osebja. Vprašanje je, če bodo zaradi velike druginje prihodnje leto v Kočevju sploh še sposobni organizirati tako letovanje. Občinska ZPM se zavzema, da bi kočevske delovne organizacije spet ustanovile Počitniško skupnost in zgradile ob morju svoj dom, ki bi bil na razpolago tudi otrokom. Potem bi bilo letovanje za kočevske otroke precej cenejše.

J. P.

POKAL ZA DOLGO VAS

V počastitev dneva vstaje je mladinski aktiv OO ZSMS Vas-Fara priredil tekmovanje v malem nogometu. Udeležilo se ga je 6 ekip, ki so razvile slabemu vremenu dobro igrali.

Zmagovalni pokal je pripadel ekipi Dolge vasi. Za njo so se zvrstili: Mahovnik, Potrepski, Fara itd. Srečanje mladih je tako ponovno utrdilo prijateljske vezi, želja vseh pa je, da bi bilo takšnih srečanj še več.

J. Š.

Vroča kri delegatov

Razprava o osnutku razvojnega plana ribniške občine je razkrila marsikatero skrito dejstvo

Na seji vseh zborov ribniške občinske skupščine, ki je bila pretekli teden, so delegati sprejeli osnutek družbenega plana razvoja občine za obdobje 1976-1980.

Po besedah predsednika občinske skupščine Ribnica Cirila Grija je delo v preteklem obdobju imelo vrsto pomanjkljivosti, ki so vplivale na premajhni razvoj občine. Leta je v svojem delovanju še marsikje pod ravno sosednjih občin Kočevje in Cerknica ter seveda pod republiškim poprečjem. Tako bo potrebno javno razpravo o osnutku plana razvoja občine izpeljati v vseh strukturah družbenopolitičnega življenja, od OZD pa zahtevati, da se jasno opredelijo za postavljene variante ali proti njim. Nadalje je bilo posebej poudarjeno, da je bila dosežena rast družbenega razvoja vse preveč neenačrtna, preveč je bilo odseljevanja kadrov v tujino in mi smo to mirno gledali.

Pokazatelj stopnje zaposlenosti nam pokaže, da je bilo leta 1969 v ribniški občini zaposlenih 1.818 oseb, lani pa 2.327, kar je nad kočevskim in republiškim indeksom, vendar je narodni dohodek za 27 odstotkov pod republiškim.

Nenavadno ostra je bila razprava delegatov, kar pa je povsem razumljivo, saj je napak vse preveč, akcij pa malo. Naj navedemo samo nekatere težave. Več investicij je potrebno za podeželje, več pozornosti posvetiti razvoju trgovine, ki je razdrobljena in nepovezana. Poglavje zase pa je škoda, ki jo na pridelkih povzroča divjad. Neki delegat je celo poudaril, da se daje prednost zabavi posameznikov, kmet pa pri tem trpi škodo. Tudi v tem je nekaj resnice. Premalo je vlaganja v gospodarstvo, kar pa je bilo vloženega, so bile nove stavbe. Tudi izobrazbena struktura je precej nizka, kar povzroča velike zastoje v

razvoju gospodarstva, zraven tega pa nizka izobrazba negativno vpliva na vključevanje v samoupravni sistem. Skupščina je svoje delo zaključila s sklepom, da je potrebno razpravo kritično nadaljevati v vseh delovnih in ostalih organizacijah, tako da bo na prvi jesenski seji skupščine občine Ribnica plan razvoja za obdobje 1976-1980 sprejet.

F. ZELENIK

Zasluzek z lipo

Prav neverjetno je, na kakšen način in kje si nekateri iščejo dodatni zaslužek. Na zasedenju vseh zborov ribniške občinske skupščine smo slišali res neverjetne stvari, ki kažejo, kako zasebniki pridno izkoriščajo družbeni sektor.

Pravo opustošenje lipovih dreves v gozdovih pa tudi po mestu je dovolj zgovoren dokaz za to. Po izjavah nekaterih delegatov so prizadete lipe vseh velikosti in starosti, večine dreves pa sploh ni moč prepoznati. Mar nam ni dovolj že to, da z različnimi odpadki in smetmi onesnažujemo okolje, sedaj pa bomo pričeli še uničevati drevesa? Kolikor mi je znano, se dajo lipovi cvetovi nabirati na bolj primeren način, ne pa z lomljenjem in žaganjem vej in podobnim. Zato bi bilo prav, da odgovorni organi, če se le da, poiščejo krivce in jih primerno kaznujejo. V ta namen je skupščina sprejela sklep, ki zahteva od ZKGP-tozd Jelenov Žleb in Kooperacije pismo poročilo o nastali škodi, ki je že po prvih ocenah precej velika. Na podlagi tega zapisa pa se nadalje zahteva od ribniške postaje milice, ki že ima imena nekaterih „zaslužkarjev“, naj le-te primerno kaznuje. Vse to so le nujni ukrepi, ki naj novemu poskusu uničevanja narave pristizejo peruti. Vsekakor pa bo potreben večji nadzor nad temi območji. Tu pa se pojavlja že novo vprašanje, kje dobiti kader...

B. BUDJA

POTOČANKI ODLIČNI - Zvedeli smo, da sta prvi razred na pedagoški gimnaziji v Ljubljani v pravkar minulemsolskem letu izdelali z odličnim uspehom le dve dijakinji, in sicer obe - Potočanki. To sta Olga Turk in Bogdana Košmrlj. Čestitamo jima in jima tudi v bodoče želimo tak uspeh.

DRUGOBNE IZ KOČEVJA

POLHOM IN GOBAM SLABO - Letošnje vreme je precej boljše od prejšnjega. Medtem ko ljubitelji gob najraje na lepše in toplejše vreme, ki jim prinese boljše letino, pa drugi že kar obupavajo. Gozdna ptica so slabo obrodila, žira je malo, tako da bo tudi gnezdnost precej manj. Nekaj uspeha je pri pričakovati le tam, kjer je bil dobro obrodil.

LEPŠI VIDEZ MESTA - Pred letom so na ploščadi pred kočevskim samskim domom postavili nov kiosk za prodajo časopisov, brošur itd. Kiosk je prostoren in dobro zaščiten pred dežjem in snegom, tako da se prodajalka ne več stiskala v starem „golobnjaku“ kot so nekateri poimenovali kiosk. Videz mesta se tako seveda pa še daleč ni vse izboljšalo.

KOČEVJSKE NOVICE

Medved odgovarja

Ali veš, zakaj so delegati sprejeli občinske skupščine tako enotni in utrjeni? Kako da ne, saj dobivajo plačilo, ki za posamezne seje plačujejo tudi po kilogram in pol! Na vsaki seji pa je lahko po več urah.

CREPINJE IZ LONČARIJE

ČRPALKA - Ribničani imajo bogatejšo se za eno območje črpalke. Petrol se je našel, da bo v Gorici vasi zgradil novo črpalko, zraven nje pa še avtopalnilno postajališče. Ali bo od teh obljub uresničena, nam ni znano.

TURISTIČNIH DEJAVNOSTI

Kako privabiti gosta v ta sicer precej oddaljen kraj. Se vedno ni razjasnjeno, ali naj bo izdelovanje družbeno ali zasebna dejavnost, ribniška suha roba pa naj bo dovolj za invazijo tujcev.

PLANJE NA DEŽJU

Planje na dežju - Ribničani se že dalj časa pritožujejo na slabih in komajda imena avtobusnih postajališč. Planje na dežju - Ribničani se že dalj časa pritožujejo na slabih in komajda imena avtobusnih postajališč. Planje na dežju - Ribničani se že dalj časa pritožujejo na slabih in komajda imena avtobusnih postajališč.

ORGANI KONCERTI

Organi koncerti - Organi koncerti v Ribnici dobivajo vse večji pomen zaradi kaljenja javnega mnenja. Najhuje je v Doleni in Gregorici, kjer neodgovorne motorji spominjajo na „neke anjele“ in občanom prinašajo nezaželene nočne koncerte.

REŠETJE

Rešetje - Rešetje - Rešetje

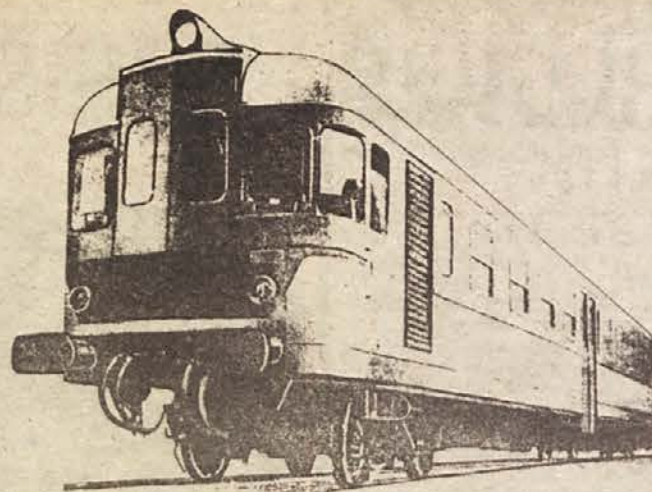
Rešetje - Rešetje

Rešetje - Rešetje

Rešetje - Rešetje

- BREZ KOPALK GRESTE LAHKO NA DOPUST – BREZ SUPERPIPA NIKAR!
- 64 strani križank, ugank, zanimivega in šaljivega branja!
- Če namakate noge v morju ali lavorju – v roki naj bo SUPERPIP!
- SUPERPIP vas čaka pri prodajalcih časopisov!

DOLENJCI!

ALI ŽE VESTE, DA IMATE SVOJ BRZOVLAKE ZA LJUBLJANO? RES NI PRAVI BRZEC, KER BOSTE PLAČALI VOZNO CENO SAMO ZA POTNIŠKI VLAKE, VENDAR SE S TEM VLAKOM POTUJE HITRO IN UDOBNO, KOT SE NIKOLI PREJ!

Ta vlak vozi vsak dan (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih), ter odpelje iz Metlike ob 5.32 uri, iz Črnomlja ob 5.49 uri, iz Novega mesta ob 6.44 uri, v Ljubljano pa prispe že ob 8.05 uri. Vlak ima postanek med Metliko in Novim mestom na vsaki postaji, od Novega mesta do Ljubljane pa se ustavi samo v Mirni peči in Trebnjem.

V Ljubljani imate zelo ugodne zveze s Kopro, Piranom in Reko.

IZKORISTITE PRILOŽNOST PREDVSEM ZA POTOVANJE PO OPRAVKIH V LJUBLJANI!!!

ZG – ZTP LJUBLJANA
Prometna sekcija
Novo mesto

POTROŠNIKI – POZOR!

dolenjka

Trgovsko podjetje „Dolenjka“ je na željo potrošnikov spreminilo obratovalni čas v prodajalni „Bršljin“, Kolodvorska št. 2. Prodajalna je od 15. 7. 1976 dalje odprta neprekinjeno od 7. do 19. ure, razen v soboto, ko je prodajalna odprta od 7. do 12. ure.

„Dolenjkina“ prodajalna v Bršljinu nudi potrošnikom:

- elektroinstalacijski material,
- vodovodni material,
- motorna kolesa, rezervne dele za osebne avtomobile, kolesa ter motorna vozila,
- tehnično blago (razni stroji in gospodinski aparati),
- gradbeni material (cement, opeka, betonsko železo, stavbno pohištvo, keramične ploščice in ostalo).

Na željo potrošnikov blago dostavljamo na dom.

Prodajalna nudi potrošnikom za nakup gradbenega materiala potrošniški kredit v višini 30.000 din z 10 % pologom.

Za obisk se priporočamo!

Trgovsko podjetje „Dolenjka“
Novo mesto

Taborska jama vas vabi

Taborska jama pri Grosupljem je ena najlepših in najbolj urejenih slovenskih podzemskih jam. V celoti je elektrificirana. Po njej so speljane zavarovane poti skozi 6 dvoran, v katerih je veliko lepih kapnikov in kapniških skupin. Ogled jame traja 45 minut in je v spremstvu vodnika.

Redni ogledi so vsako nedeljo ob 11., 14., 15.30 in 17. uri.

Ogled jame je mogoč tudi kadar koli med tednom, če se prijavi skupina nad 10

obiskovalcev. Telefonske najave so na telefonsko številko 061) 771-236.

Vstopnina: odrasli 15 din, otroci do 14. leta 6 din, šolarji osnovnih šol 8 din, študentje 12 din. Če je skupina manjša kot 10 obiskovalcev, plačajo 150 din kot pavšalno vstopnino.

Dostop do jame je mogoč z vsemi prevoznimi sredstvi. Jama je oddaljena od Grosupljeja 7 km, od Turjaka pa 6 km.

Vabi vas
TURISTIČNO DRUŠTVO GROSUPLJE

PROIZVODNO
GRADBENO
PODJETJE

GRADNJA ŽALEC

Združite prijetno s koristnim!
Olepšajte si svoje stanovanje s SCHIEDEL ODPRTIMI KAMINI in si tako ustvarite tople in prijeten videz vaših prostorov.

SCHIEDEL odprti kamin v dveh izvedbah je akumulacijsko toplotno telo, saj nakičeno toploto postopoma oddaja v prostor. Nudimo vam doma izpopolnjeno izvedbo doslej uvoženih izdelkov. Posebno izdelan temelj izboljšuje dovod zraka in s tem izboljšuje. Pripadajoči kovinski deli so iz kvalitetnih materialov in estetsko oblikovani. Kljub vsem izboljšavam je cena enaka in že več let nespremenjena. Na vašo željo dobavljamo tudi ročno kovane dodatke kot poseben okras vašemu domu.

PROIZVAJAMO, PRODAJAMO, MONTIRAMO
Proizvodno gradbeno podjetje GRADNJA Žalec, Aškerčeva 4, telefon št. (063) 710-740, 710-783, 710-782. Enota: Proizvodnja in prodaja gradbenih materialov, Latkova vas pri Preboldu, tel. št. (063) 722-027. Naše proizvode lahko kupite v vseh prodajalnih gradbenih materialov.

DOLENJSKI LIST

LICITACIJA

GASILSKO DRUŠTVO ŠMARJETA

razpisuje javno prodajo avtomobila Morris super z dvojno kabino, pol tovorni, v voznom stanju.

Javna prodaja bo v nedeljo, 15. 8. 1976 ob 9. uri, pred gasilskim domom v Šmarjeti. Prednost ima družbeni sektor.

OSNOVNA ŠOLA 29. OKTOBER ŠMARJETA

68220 Šmarješke Toplice

razpisuje delovno mesto

UČITELJA KEMIJE – BIOLOGIJE

za določen čas (od 1. 9. 1976 do 31. 8. 1977).

Rok prijave: 15 dni po razpisu.

POŠLJITE NA MOJ NASLOV PODROBNE PODATKE O MIKO SISTEMU IN PRILOŽITE CENIK

ime in priimek

ulica

kraj

pošta

ново

lip bled lesna industrija

64260 Bled, ljubljanska c. 32
telefon 064-77384, trgovina 77944
telegram lip bled, telex 34525 yu lipex

Dimenzije mm	višina	širina	debelina
miza	820	737	55
klop	820	487	55
polica	820	487	55
klop prsta	820	487	55
dekorativni element	820	387, 487, 587	55

Navedene mere veljajo za elemente v zloženem stanju.

Miko garniture lahko kupite v naslednjih poslovalnicah:

LIP Bled na Rečici • LIP Bled na zagrebškem velesejmu • SLOVENIJALES – Kranj • GLOBUS – Kranj • MERCATOR – Vrhnika • NAPREDEK – Domžale • ZARJA – Jesenice • LESNINA – Ljubljana • LESNINA – Maribor • LESNINA – Murska Sobota • METALKA – Ljubljana • SLOVENIJALES – Maribor

MIKO SISTEM GARNITURE MONTIRAMO HITRO IN ENOSTAVNO

TO-MO-DI

uporablja se za peči in kotle od 4.000 do 100.000 Kcal/h

TOPLI MONTAŽNI DIMNIK Z GIBLJIVO KISLOODPORNO OGNJESTALNO ŠAMOTNO CEVJO

INFORMACIJE – STROKOVNI NASVETI:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE

61000 LJUBLJANA, OPEKARSKA 13
Tel. 22-113, 20-641, Telex 31420 YU KIP

IN V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM MATERIALOM

PRODAJA OTROŠKEGA POHIŠTVA, SPALNIC JEDILNIŠKIH MIZ IN STOLOV POPUST 15 - 30%

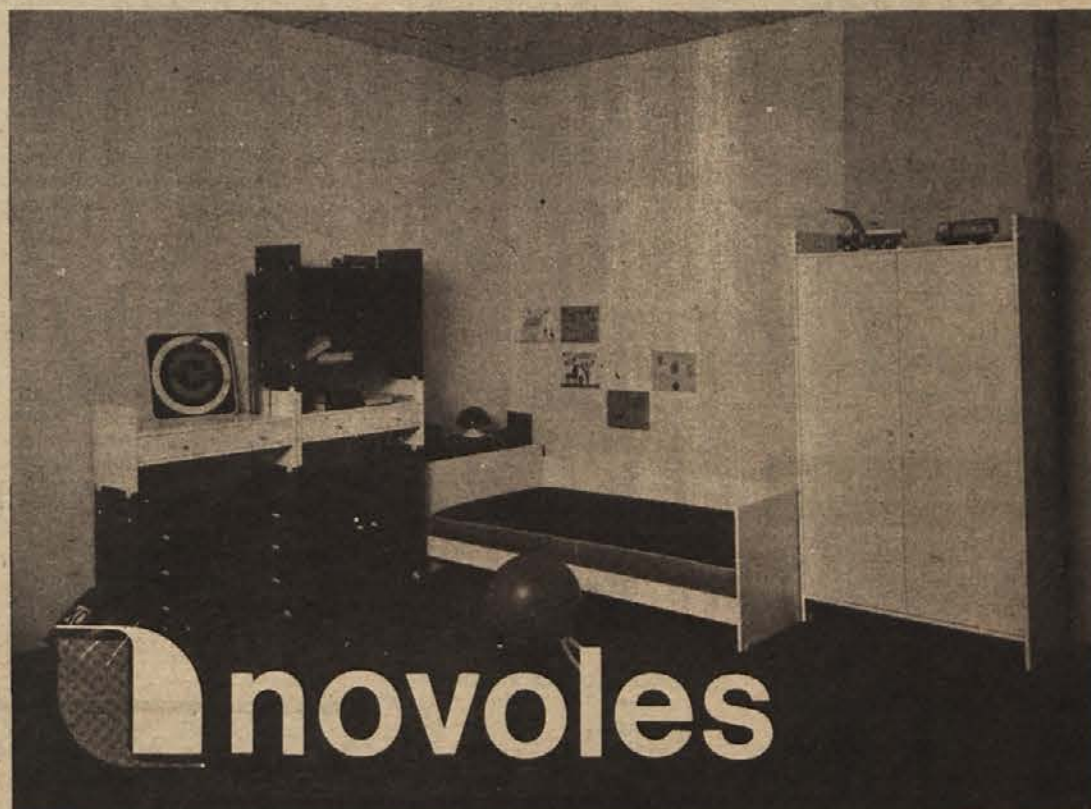
OD 5. - 28. AVGUSTA

V NOVOLESOVI TRGOVINI
S POHIŠTVOM V STRAŽI PRI
NOVEM MESTU

VSAK DAN OD 8.00 DO 17.30
V SOBOTO OD 8.00 DO 12.00

INFORMACIJE PO TELEFONU 84-530
int. 04

ep-DL

RAZPIS NAGRADE „JOŽETA ŠEŠKA“ ZA LETO 1976

Na podlagi 16. člena Pravilnika o podeljevanju nagrad „Jožeta Šeška“ v občini Kočevje ter po sklepu odbora za podeljevanje nagrad z dne 21. 7. 1976

RAZPISUJE

odbor za podeljevanje nagrad „Jožeta Šeška“ nagrade za leto 1976

1. Nagrada in plaketa „Jožeta Šeška“ v občini Kočevje se daje kot priznanje zaslužnim posameznikom, skupinam, društvom in delovnim organizacijam za dolgoletno uspešno delo ali za enkratne dosežke na kulturnih, prosvetnih, umetniških, znanstvenih, gospodarskih in drugih področjih.
2. Kandidate za podelitev „Šeškove“ nagrade predlagajo družbenopolitične organizacije, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, delovne organizacije in društva iz občine Kočevje.
3. Kandidat je lahko posameznik, skupina, društvo in delovna organizacija, za katero mora predlagatelj podati pismeno obrazložitev.
4. Obrazložitev mora vsebovati sledeče podatke:
 - ime in priimek posameznega kandidata ali naziv društva ali delovne organizacije;
 - s katerega področja dejavnosti (kulturno, prosvetno, telesnovzgojno, umetniško, znanstveno, gospodarsko, družbeno politično in podobno) se predlaga;
 - dosežki kandidata oziroma uspešno delovanje kandidata;
 - ali je bil že predlagan v preteklih letih.
5. Obširno obrazložene predloge sprejema odbor za podeljevanje nagrad „Jožeta Šeška“ pri skupščini občine Kočevje vključno do 1. septembra 1976.
6. Vse predloge, ki bodo prispeli do 1. septembra 1976, bo obravnaval odbor za podeljevanje nagrad „Jožeta Šeška“.
7. „Šeškove“ nagrade se podelijo na občinski praznik na svečani seji občinske skupščine v mesecu oktobru.

PRESEDNIK
odbora za podeljevanje nagrad
„Jožeta Šeška“
TONE ŠERCER, I. r.

VSAK ČETRTEK

DOLENJSKI LIST

PROSTO DELOVNO MESTO!

Komisija za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve
SKUPŠČINE OBČINE SEVNICA
razpisuje po 89. členu zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS št. 9/68) in skladno z določili statuta zavoda ponovno naslednje vodilno delovno mesto:

1. RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE KRMELJ

Razpisni pogoji: poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še pogoje za učitelja osnovne šole s srednjo, višjo ali visoko izobrazbo ter imeti najmanj 5 let vzgojno-izobraževalne prakse in opravljen strokovni izpit. Kandidati morajo imeti družbeno-moralne lastnosti za uredničevanje vzgojno-izobraževalnih smotrov in biti družbenopolitično angažirani. Prijavo na razpis morajo kandidati poslati Komisiji za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve SO Sevnica z oznako „Prijava na razpis“ v 20 dneh po objavi razpisa skupaj z dokazili o strokovni izobrazbi, nekaznovanosti, opisom dosedanjih zaposlitev in življenjepisu.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Ljubljanske opekarne,
Tovarna keramičnih ploščic v Račjem selu pri
Trebnejm,

objavlja:

1. VEČ PROSTIH DELOVNIH MEST KV ELEKTRICARJEV
Pogoji: poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti dokončano poklicno šolo ustrezne smeri.
2. VEČ PROSTIH DELOVNIH MEST V PROIZVODNJI – NK DELAVCI

Delo je za nedoločen čas.
Zahteva se 3-mesečno poskusno delo.
Prošnje naslovite na: Ljubljanske opekarne, Ljubljana, Cesta na Vrhovce 2 – kadrovska služba.

OD 1. 8. 1976
DO 31. 8. 1976

P
O
I razprodaja
E moške, ženske in otroške
T obutve
N
A

30 - 50%
ZNIŽANJE CEN

VELEBLAGOVNICA

N nama
KOČEVJE

Odbor za medsebojna razmerja
OSNOVNE ŠOLE TREBNJE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta v VVO:

- SNAŽILKA
- VARUHINJA s polovičnim delovnim časom v popoldanskem času
- KVALIFICIRANA KUHARICA s polovičnim delovnim časom v dopoldanskem času
- SNAŽILKA s skrajšanim delovnim časom za podružnično šolo Dolenja Nemška vas.

Prijave sprejema 15 dni po objavi razpisa.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 5. avgusta – Snežana Petek, 6. avgusta – Vlasta Sobota, 7. avgusta – Kajetan Nedelja, 8. avgusta – Dominik Ponedeljek, 9. avgusta – Roman Torek, 10. avgusta – Lovrenc Sreda, 11. avgusta – Klara Četrtek, 12. avgusta – Hilarija

LUNINE MENE

10. avgusta ob 0.43 uri – Ščip

KRŠKO: 7. in 8. 8. italijanski film Avantura velikana, 11. 8. ameriški film Priliskovanje.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 6. do 8. 8. ameriški barvni film Pirati v metroju, 9. in 10. 8. ameriški barvni film Mladi maščevalec, 11. in 12. 8. francoski barvni film Kam s truplom. RIBNICA: 7. in 8. 8. francoski barvni film Sex shop. SEVNICA: 7. in 8. 8. italijanski film Šerif, po imenu Čutura. SENTJERNEJ: 7. in 8. 8. film Kraljica za tisoč dni. TREBNJE: 7. in 8. 8. italijanski barvni kavbojski film Veliki dvboj.

DOLENJSKI LIST

vaš informator

malio glasi

SLUŽBO DOBI

IŠČEMO VESTNO žensko za 2 x mesečno čiščenje stanovanja. Kupec, Kristanova 30/IV. nad., Novo mesto. BRIVSKO FRIZERSKI SALON „JELKA“, Dol. Toplice sprejme učenko-ca in pomočnico. Stanovanje preskrbljeno.

SLUŽBO IŠČE

VZAMEM v varstvo otroka. Naslov v upravi lista. Telefon 23-072 (2281/76).

STANOVANJA

FANT IN DEKLE iščeta garsonjero ali večjo sobo z možnostjo kuhanja in pranja. Nudiva 1.000 din nagrade. Naslov v upravi lista (2299/76).

Motorna vozila

PRODAM osebni avto Mini 1000, letnik 1971. Janez Gotlib, Luterško selo 5, Otočec. POCENI prodam osebni avto Taunus 17 MTS, letnik 1965, registriran do aprila 1977, v dobrem stanju. Lahko tudi na ček. Franc Štine, Nad mlini 56, Novo mesto. PRODAM Zastavo 850 v odličnem stanju. Naslov v upravi lista (2286/76). TRAKTOR DEUTZ 30 s kosilnico in žitni kombajn Zmaj 780 prodam. Andrej Turk, Brod 4, 68312 Podbočje. POCENI prodam Wartburg v dobrem stanju. Naslov v upravi lista. Plačilo možno tudi po obrokih (2296/76). KARAMBOLIRAN AMI 8, motor nepoškodovan, prodam tudi po delih, ter levi in desni nov pod. Ogled vsak dan od 14. do 20. ure. Jože Maričič, Rudnik 3, 61330 Kočevje. PRODAM avto Fiat 750 po zelo ugodni ceni. Ogled možen vsak dan. Jože Zagorc, Dol. Vrhpolje 36, 68310 Sentjerne. PRODAM FIAT 750 letnik 1969 v dobrem stanju. Ivan Jamšek, Malkovec 30, Tržišče. PRODAM nov FIAT 750 Luxe. Naslov v upravi lista (2301/76).

PRODAM

PRODAM večjo količino semen krmilnega ohrovtu. Jože Zupančič, Dolenja vas 9, Mirna peč. POCENI prodam prikolico za osebni avto nosilnosti 400 kg. Peter Kastelic, Gor. Podgora 3, Stari trg ob Kolpi. UGODNO prodam 30 m² heraklit plošč 5 cm in novo trajno gorečo peč Gorenje Velenje. Angelca Plut, 68333 Semič 32/c. PRODAM 6 zasteklenih pobarvanih oken (80 x 120 in 80 x 135 cm) za 2.500,00 din. Franc Tratar, Hrastovica 21, Mokronog. PRODAM skoraj nov nerjaveč desni kombiniran štedilnik (elektrika in drva). Martin Malnarič, Cerovec 7, Semič. PRODAM stiskalnico srednje velikosti v dobrem stanju in po ugodni ceni. Jože Može, Stopiče 4 pri Novem mestu. PRODAM kavč, klubsko mizo in hladilnik Gorenje 75 L Albina Bratuž, Mestne njive 9, Novo mesto. PRODAM strešno opeko in ostreže (cimper) v Rodinah, primeren za vikend. Cena po dogovoru. Jože

da ga bom sodno preganjala, ker je vse moja last. Jožefa Bakše, Cerovi log 45, Sentjerne. ANTON JAKSA iz Pribišja, Semič, opozarjam svojo ženo Terezijo, roj. Lindič, da preneha z lažnimi besedami in ostalim, kar širi po Drganjih selih in drugod. Če ne preneha, jo bom sodno preganjal.

RAZNO

NUJNO POTREBUJEM manjšo vsoto denarja (3.500,00 din) do 7. avgusta 1976, proti visoki nagradi. Naslov v upravi lista (2316/76). POROČNI PRSTANI! – Za lepa in moderna poročna prstana se Vam spleča pot v Ljubljano k zlatarju v Gosposki 5 (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

ČESTITKE

LJUBI MAMI, stari mami in prababici MARIJI MARČEVI iskreno čestitajo za 79. rojstni dan in god, v družinskem krogu pa ji želijo še mnogo zdravih in srečnih let, vsi njeni otroci z družinami. Pravnučki ji pošiljajo tople poljubčke.

OBVESTILA

OBVEŠČAM, da izoliram dimnike, ki vam povzročajo težave. Gotovo vam ni vseeno, da vaš dimnik razpada, zato pošljite naslov in bo problem rešen. Izolacija in vzdrževanje dimnikov: Martin Kastelic, Gotna vas 15 a, Novo mesto. PRIPOROČAMO popravila Iskrinih TV sprejemnikov tudi na domu. Brežice in okolica: ponedeljek in torek, Novo mesto: četrtek in petek. Naročila sprejemamo na naslov: Iskra servis Prekopa, telefon 85-538.

GASILSKO DRUŠTVO TRŽIŠČE prireja v nedeljo, 8. avgusta 1976, veliko vrtno veselico na Malkovcu z bogatim srečolovom. Za dobro kapljico in jedačo poskrbljeno. Zabalvas bo ansambel HEN-CEK. CENJENE sranke obveščamo, da bo gostilna Prešeren zaprta od 1. avgusta do 31. avgusta.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 8. AVGUSTA 1976: – 10.30 napoved programa in EPP I. del – 10.45 Karla Bulovec – Mrak – prva slovenska kiparka (iz cikla „Slavne Slovenke“) – 11.00 po domače – 11.15 kmetijski nasveti – 11.30 EPP II. del – 11.40 naš razgovor (Trubarjev dom v Loki) – 12.00 za vsakogar nekaj – 12.30 poročila – 12.50 čestitke in pozdravi naših poslušalcev – 14.30 zaključek programa. SREDA, 11. AVGUSTA 1976: – 16.00 napoved programa in EPP – 16.20 tisoč in en nasvet – 16.30 poročila – 16.40 po domače – 16.55 povedali ste nam – 17.15 disko klub brez imena – 17.45 novosti iz knjižnice – 18.00 zaključek programa. SOBOTA, 14. AVGUSTA 1976: – 16.00 sobotni vrtljak (napoved programa in pop glasba) – 16.15 EPP – 16.30 poročila – 16.35 smejmo se – 16.40 svetujemo vam – 16.50 narodnozabavna glasba – 16.57 melodija za slovo.

Ob slovesu našega dobrega

LEOPOLDA ZAJCA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, darovali cvetje in nudili denarno pomoč. Hvala tudi duhovniku za lep pogreb.

Zalujoči: žena Lizika in otroci z družinami.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

IVANA OGRINCA

iz Kočevja

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in sosedom, ki so pokojniku darovali cvetje in vence ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Iskrena hvala železničarjem S.V. Novo mesto za poslovljne besede ob odprtem grobu ter župniku za opravljeni obred.

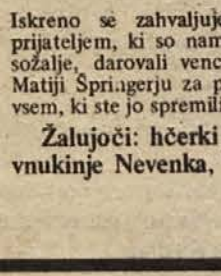
Zalujoči: žena Marija, sinova Ivan z družino, Dušan z ženo in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Po kratki bolezni nas je za vedno zapustila naša dobra mama, stara mama in babica

MARIJA VIDMAR

iz Gabra pri Semiču

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni Matiji Špriagerju za poslovljne besede ob odprtem grobu. Hvala vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: hčerki Mimi in Malka, zeta Jože in Nace ter vnukinje Nevenka, Tatjana, Jelka in Marjanca z družino.

Kanižarica, Gaber

ZAHVALA

Ob nenadni prezgodnji in tragični smrti nenadomestljivega moža, očeta, sina, brata, strica in svaka

BOJANA SAVNIKA

generalmajorja letalstva-pilota,

se iz vsega srca zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami in so nam ustmeno ali pismeno izrazili sožalje, predstavnikom RV in PVO, družbenopolitičnih organizacij, skupščine občine Novo mesto in Dolenjskega letalskega centra za pozornost, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Za globoko občutene poslovljne besede se posebno zahvaljujemo tovarišu Avgustu Avbarju.

Zalujoči Savnikovi

ZAHVALA

V juniju je za vedno odšla naša draga mama in stara mama

JOSEPHINA JESIH

roj. JUDNICH – Medvedova iz Obrha

Iskreno se zahvaljujemo sosedom in prijateljem za izrečeno sožalje in nesebično pomoč v naših težkih trenutkih. Hvala vam za pomoč našim mami v njenih najtežjih trenutkih, ko ste jo bodrili in ji pomagali. Hvala gospej Nežki za vso pomoč in nego, osebju zdravstvenega doma Črnomelj, posebno sestri Urški za vso pozornost. Zahvaljujemo se župniku za opravljeni obred. Hvala za pozornost kolektivom PTT Ljubljana 1, Novotek's Novo mesto in postaji LM Črnomelj. Hvala vsem, ki ste jo imeli radi in jo spoštovali, ji darovali cvetje, z njim in svojo prisotnostjo počastili njeno zadnjo pot. Hvala vam!

Zalujoči: hčerka Danica z možem Arturjem, sinovi Stanislav z ženo Angelco in hčerkicama Suzano in Natašo, Marijan z ženo Marijo, sinovoma Marijančkom in Friderikom, Anton s hčerko Patricijo – Aleksandro, sestri Mimi z družino, Lidya, brat Peter z ženo Rosse, sestrični, Mimi s sinovoma Curtisom in Djanijem, Evelyn z možem Sergiom, bratranca Albert, Matija z družino, tast, svakinje in svaki z družinami

ZAHVALA

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš ljubljeni oče, mož, stari oče in stric

JANEZ KOHANIČ

iz Črnomlja, Kolodvorska 51

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali in darovali cvetje ter izrekli sožalje. Prizrčna hvala vsem organizacijam, posebno sotovarišem godbenikom, prijateljem, sostanovalcem, znancem ter župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Katica, sinova Pavle in Mirko z družino in drugo sorodstvo.

belilo za
strojno in ročno
pranje

perborat special

belinka

tovarna kemičnih izdelkov

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jože Splival (urednik Priloge), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Oblikovalec Priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustreza druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsa mala oglasa do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 23-611 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

zanima: Toni Gasperič - 18.40
 Mozaik - 18.45 Ljudska
 usvarjalnost (Bg) - 19.15 Risanka -
 19.20 Ckcaak - 19.30 TV dnevnik
 - 19.55 Propagandna oddaja -
 20.00 Diagonale - 20.50 Barvna
 propagandna oddaja - 20.55 H.
 Spring: Zanikmi tiger, barvna
 nadaljevanka - 21.50 TV dnevnik
SREDA, 11. AVGUSTA: 17.55
Obzornik - 18.10 Aktualna oddaja -
18.40 Mozaik - 18.45 Glasbeni
amaterji - 19.15 Risanka - 19.20
Ckcaak - 19.30 TV dnevnik -
19.55 Propagandna oddaja - 20.00
Hum tedna: Bolnica, barvni film
 - Jaz na ekranu: Kwartet
 Cedar Walton, barvna oddaja
 - TV dnevnik
CETREK, 12. AVGUSTA:
18.05 Obzornik - 18.20 Mozaik -
18.25 Prijateljica Levinja, barvni
film - 19.15 Risanka - 19.20
Ckcaak - 19.30 TV dnevnik -
19.55 Propagandna oddaja - 20.00
Najvažnejši dan življenja, barvna
nadaljevanka - 20.50 Kam in kako
na oddih - 21.00 Jugoslavija v
vojni, III. del - 22.05 TV dnevnik

PETEK, 6. AVGUSTA: 8.08
 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško
 popotovanje od strani do strani.
 9.20 Parada orkestrrov. 10.15 Kdaj,
 kam, kako in po čem? 10.35
 Turistični napotki za naše goste iz
 tujine. 11.03 Po Taljinih poteh.
 12.10 Revija orkestrrov in solistov.
 2.30 Kmetijski nasveti -
 ng. Milena Jazbec: Obiranje
 adnega drevja. 12.40 S pihalnimi
 odbami. 14.05 Mladina poje. 14.30
 Naši poslušalci čestitajo in
 pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“.
 16.45 Z ansambrom Žnidaršič. 17.
 študio ob 17.00. 19.40 Minute z
 insambrom Vilija Petriča. 19.50
 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop pops
 20. 21.15 Oddaja o morju in
 pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki
 iz logov domačin. 23.05 Literarni
 nokturno. 23.15 Jazz pred
 polnočjo.
SOBOTA, 7. AVGUSTA: Od
 0.05 do 5.00 Nočni zabavni radijski
 spored. 8.08 Glasbena matineja.
 9.05 Pionirski tednik. 9.35
 Počitniški pozdravi. 10.15 Kdaj,
 kam, kako in po čem? 10.35
 Turistični napotki za naše goste iz
 tujine. 11.03 Sedem dni na radiu.
 12.10 Godala v ritmu. 12.30
 Kmetijski nasveti - dr. Oskar
 Boehm: Varstvo prašičev
 pred kužnimi boleznimi. 12.40 Veseli
 domači napevi. 14.05 S pesmijo in
 besedo po Jugoslaviji. 15.45
 „Vrtljak“. 16.45 S knjižnega tga.
 17.05 Gremo v kino. 17.45 Zabaval
 nas bo... 18.05 Poletni
 divertimento. 19.40 Minute z
 ansambrom Toneta Janše. 19.50
 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski
 radar. 21.00 Za prijetno razvedrilo.
 21.30 Oddaja za naše izseljence.
 23.05 S pesmijo in plesom v novi
 teden.
NEDELJA, 8. AVGUSTA: 8.07
 Radijska igra za otroke. 9.05 Še
 pomnite, tovariši... 10.05 Išćemo
 popevko poletja. 11.00 Poročila -

Turistični napotki za naše goste iz
 tujine. 11.20 Naši poslušalci
 čestitajo in pozdravljajo. 14.05
 Nedeljsko popoldne. 16.00 Zabavna
 radijska igra. 19.40 Glasbene

popotovanje od strani do strani.
 9.20 Lahke note. 9.40 Slovenske
 ljudske v zborovski in solistični
 izvedbi. 10.15 Kdaj, kam, kako in
 po čem? 10.35 Turistični napotki
 za naše goste iz tujine. 11.03
 Promenadni koncert. 12.10 Danes
 smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti
 - ing. Ivo Jelačin: Sklepanje
 pogodb za poljske pridelke v
 prihodnjem letu. 12.40 Po domače.
 14.05 Kaj radi poslušajo. 14.40 Na
 poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“.
 16.45 Spomini in pisma. 18.00
 Koncert po željah poslušalcev.
 19.40 Minute z Ljubljanskim jazz
 ansambrom. 19.50 Lahko noč,
 otroci! 20.00 Slovenska zemlja v
 pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra.
 21.30 Zvočne kaskade. 22.20 Pota
 jugoslovanske glasbe. 23.05
 Literarni nokturno. 23.15 Popevke
 se vrstijo.
SREDA, 11. AVGUSTA: 8.08
 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni
 pogovori. 9.25 Slovenski zabavni
 ansambli. 9.40 Zapijmo ušem.
 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem?
 10.35 Turistični napotki za naše
 goste iz tujine. 11.03 Urednikov
 dnevnik. 12.10 Opoldanski koncert
 lahke glasbe. 12.30 Kmetijski
 nasveti - ing. Franc Ušeničnik: Zaščita
 vrtnin pred boleznimi in
 škodljivci v avgustu. 12.40 Ameriške
 pihalne godbe vam igrajo. 14.05 Ob
 izvrih ljudske glasbene umetnosti.
 14.30 Naši poslušalci čestitajo in
 pozdravljajo. 15.45 „Loto vrtljak“.
 16.45 Sprehodi instrumentov. 17.00
 Študio ob 17.00. 18.00 Iz
 repertoarja zborov jugoslovanskih
 radijskih postaj. 18.25 Poje
 mezzosopranistka Božena
 Glavakova. 19.40 Minute z
 ansambrom Latinos. 19.50 Lahko
 noč, otroci! 20.00 Koncert iz
 našega studia. 22.20 S festivalov
 jaza. 23.05 Literarni nokturno.
 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev
 zabavne glasbe.

razglednice. 19.50 Lahko noč,
 otroci! 20.00 V nedeljo zvečer.
 22.20 Skupni program JRT -
 studio Beograd. 23.05 Literarni
 nokturno. 23.15 V lučeh
 semaforjev.
PONEDELJEK, 9. AVGUSTA:
 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pisan
 svet pravljic in zgodb. 9.20 Pesmice
 na potepu. 9.40 Vedre melodije.
 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem?
 10.35 Turistični napotki za naše
 goste iz tujine. 11.03 Za vsakogar
 nekaj. 12.10 Veliki revijski orkestri.
 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Dare
 Bernot: Stanje in razvoj
 sadno-pridelovalne industrije v
 Sloveniji. 12.40 Pihalne godbe na
 koncertnem odru. 14.05 Pojo
 amaterski zbori. 14.30 Naši
 poslušalci čestitajo in pozdravljajo.
 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Z zabavnim
 orkestrom RTV Ljubljana. 18.25
 Zvočni signali. 19.40 Minute z
 Alpskim kvintetom. 19.50 Lahko
 noč, otroci! 20.00 Ce bi globus
 zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20
 Popevke iz jugoslovanskih studiev.
 23.05 Literarni nokturno. 23. 15 Za
 ljubitelje jaza.
TOREK, 10. AVGUSTA: 8.08
 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško

Otroška matineja: Catch Kandy,
 Čevljar in njegovi pomočniki, barvni
 oddaji - 11.25 Mozaik - 11.30
 Kmetijska oddaja (N. Sad) - 12.30
 Poročila (do 12.35) - Nedeljsko
 popoldne: Morda vas zanima:
 Milena Muhič, Mostra 76, barvna
 evrovizijska oddaja, Okrogli svet,
 Poročila - 17.50 Sirota, barvni film -
 19.15 Risanka - 19.20 Ckcaak -
 19.30 TV dnevnik - 19.55
 Propagandna oddaja - 20.00 S.
 Karanović: Na vrat, na nos, barvna
 nadaljevanka TV Beograd - 20.50
 Propagandna oddaja - 20.55
 Skrivnosti Jadrana: Skrivnosti
 ladijskega pečata, barvna oddaja -
 21.20 TV dnevnik - 21.35 Sportni
 pregled (Bg)
PONEDELJEK, 9. AVGUSTA:
 17.45 Obzornik - 18.00 Štirje
 fantiči in pes, nadaljevanje in konec

- 18.30 Mozaik - 18.35 Odločamo
 - 18.45 Mladi za mlade (Bg) -
 19.15 Risanka - 19.20 Ckcaak -
 19.30 TV dnevnik - 19.55
 Propagandna oddaja - 20.00 I.
 Brnčič: Med štirimi stenami,
 predstava gledališča Nova Gorica -
 21.20 Ne prezrite - 21.50 Mozaik
 kratkega filma - 22.10 TV dnevnik
TOREK, 10. AVGUSTA: 17.55
 Obzornik - 18.10 Morda vas

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 22. do 29. julija so v
 brežiški bolnišnici rodile: Zdenka
 Kovačič iz Loč - Damjana, Ana
 Vrstovšek iz Malega vrha - deklico,
 Josipa Novosel iz Brdovca -
 deklico, Danica Cirsni iz Cirknika -
 Anico, Anica Praznik iz Sevnice -
 deklico, Mirjana Bratkovič iz Drenja
 - Predraga, Frančiška Gregorevič
 iz Brežic - dečka, Jožica Pogačar iz
 Krškega - Lidijo, Pavia Kastelic iz
 Brežic - deklico, Pavia Buneč iz
 Dobove - Saša, Nežika Vestovšek iz
 Sentlenarta - deklico, Terezija
 Vinter iz Sp. Starega grada -
 Marjana, Terezija Škofca iz Kapel -
 deklico, Albina Kos iz Krškega -
 Suzano, Slavica Jurčko iz
 Kunšperka - Marijo.
 Pretekli teden je v brežiški
 bolnišnici umrl: Ivan ŽARN,
 kmetovalec iz Nemske gore, star 48
 let.

OBIŠČITE

XXVI. MEDNARODNI GORENJSKI SEJEM V KRANJU OD 6. DO 16. AVGUSTA

VELIKA IZBIRA BLAGA ŠIROKE POTROŠNJE IN KMETIJSKE MEHANIZACIJE.
 UGODNI NAKUPI!

Josip
 Jurčič

2

Tihotapec

Pa to ni prav, France! Lej, če se ravno
 Mica meni s teboj, vendar lahko veš, da ti je
 Rebrnikovi ne bodo dali, ker so bogati, mi pa
 nismo. Za nos voditi je pa tudi ne smeš; že ko bi
 ne bilo greh, pa je slabo za Mico; saj veš, da
 bodo ljudje še potleji, ko bo drugam omožena,
 kazali s prstom za njo in dejali: Glejte jo, za
 onim je tudi hodila, pred ko je tega imela.

„Kako si pa zgovorna!“ reče France, ki je, ob
 dimasta vežna vrata naslonjen, ves govor mirno
 poslušal. „Kdo te je pač tako podučil?“

„Veš kaj, jaz se ne šalim,“ pravi Reza na to
 resnobno.

„No, ker resno govoriš,“ odgovori čez nekaj
 časa brat, „pa še jaz tebi eno brez šale povem.
 Jaz pa ne bom govoril tega, kar ljudje govore,
 ampak to, kar vem sam. Jaz vem, da je že tri
 noči lebljatar ali, če rajši slišiš, graničar Peč -
 tisti, ki pravijo, da je tako lep - po vasi sle-
 paril.“

Rekši, sestrici ostro v obrazek pogleda. Zdi se
 mu, da je malo zardela.

„Naj!“ odgovori mu Reza. „Kaj meni mar?“

„Ali ti res nič mar?“

„Meni ne!“ odgovori Reza naravnost ter hiti
 skledo pomivati.

„No prav, če je tako. Ali jaz tudi vem, da je-
 biriški hlapec Peč, tista glista, vzela na našem
 tnalu leseno kobilico in jo prislonil k tvojemu
 oknu, da je tebe klical.“

„Kaj morem jaz pomagati, če je revež ne-
 umen!“ reče sestra.

Francetu se čelo zgrbanči.

„Povej mi po pravici, to ti rečem, če se zla-
 žeš, le glej! Povej mi, ali si se mu oglašila ali se
 nisi?“

„E, ne bodi tako čuden, France! Kaj meniš.
 da sem neumna!“

„Povej, ali si se mu oglašila ali ne?“

„Nisem se, ne.“

„Nobenkrat ne?“

„Nikoli.“

Oba molčita.

„Verjamem ti,“ reče potem France, „samo
 toliko ti povem: meni nič mar, nisi se in bodi,
 kakor se ti prav zdi, jaz ti ne bom na poti niko-
 li. Vendar rajši vidim, da imaš hudiča ko
 birača.“

„Za božjo voljo, ne kolni tako!“ pravi sestra.

„Pa to: če ga jaz dobim, da bo tod lazil okoli
 hiše, premel in pretresel mu bom koščice, tiste
 drobne, da boče tri dni in tri noči name mislil;
 pri moji duši, da tako naredim, če smolo pri-
 nese le-semkaj.“

„Saj pravim,“ reče sestra na jok, „nekaj boš
 napravil s svojo naglostjo in jeznoritostjo, da te
 kaj prav hudega zadene, ali koga ubiješ, ali pa
 kako drugo neumnost napraviš; popred ne boš
 jenjal.“

„To naj te ne skrbi,“ odgovori France. „Le
 pojdi molit pa spat. Če te kdo kliče pri oknu,
 ne oglašaj se mu, če se mu ne pravi Godežev
 Tonček. Biriča se pa varuj ko hudiča!“

Po tem poduku stopi štirvnikov France čez
 vežni prag na plano. Zunaj je bilo mrzlo, sneg je
 pokrival z ledeno skorjo vse, kar ni bilo pod
 streho. Vse se je bilo skrilo pred mrazom, le
 polna luna je zmrzovala sredi neba in razsvetlje-
 vala nočno praznoto, ko je France, zavil v svojo
 mrzlo obleko, koračil skozi vas.

II

Ko je France prišel iz žleba, v katerem stoji
 vas, bil je na veliki strmi rebri, ki ni imela niti
 rodila drugega ko kamenje in leščevje. Bil je to
 vaški spašnik poleti. Ako je hotel človek v
 bližnji trg, moral je po tem kamenju kobaliti
 navzdol proti zahodu; ako je pa rebri počez šel
 kakor France, prišel je do pota, po katerem so
 hodili čez Gorjance in na katerem je stala
 krčma Rebrnikova na Stenah. Sneg je bil vse
 križem razgažen, ker so tudi po snegu vaški
 pastirji kozje pasli po leščevih mladikah. Bilo je
 torej težko hoditi iz gazu v gaz, s pota na pot in
 se vendar zmerom v pravi kraj obračati. Toda
 France je bil takim potom in skalam od mlade-
 ga navajen.

Z isto skrbnostjo, ki jo imajo vsi kranjski
 fantje, ako ponoči štramajo okrog, da bi nam-
 reč popred koga opazil v temi kakor pa oni
 njega, stopal je tudi France tiho in počasi, dasi-
 tudi se ni varno okrog oziral, ampak strmo v tla

gledal in premišljal.

Zdajci začuje neko rovtanje in mrmranje
 med skalami nad seboj. Hitro postoji in posluša.
 Mesec je svetil dovolj, da bi videl, kaj je; kajti
 bilo je po glasu razločiti prav blizu, toda zasl-
 njala sta mu dva grma. „Morda škrtat denarje
 seje,“ pravi mladenič in upogne na lahko
 grmovje ter stopi nekoliko korakov navzgor.
 Zaras bi si bil lahko potrdil ono misel, da škrt-
 lja vidi pred seboj, ko zagleda čudno podobo.

Na najbolj špičastem kamnu je sedela črna,
 precej velika kepa kakor skrčeno sedeč deček
 in je milo jokala.

France, ki se treh parov pesti ne bi bil ustra-
 šil, zbal se je vendar te prikazni in hotel pobeg-
 niti. Pa v tem hipu se stegne kepa na kamnu,
 glava in dve roke ste bili videti.

„O ti pretegnjena luna ti, ti spak ti, da bi te
 nocoj Bog ne bil obesil gor, ampak da bi te bil v
 lužo vrgel zabam!“ tako je klela podoba na
 kamnu, s suhim prstom žugaje mesecu na nebu,
 z glasom pol na jok, pol na jezo.

Glas človeškega jezika ima neko čudno moč
 do nas. Že usta, ki sama na sebi nimajo nič
 sosebno pravilnega in krasnega v svoji podobi in
 obliki, prikupijo se nam, ako iz njih govori
 miloglasen, ubran jezik; nasproti pa se nam
 odurijo tudi najlepša usta, ako čujemo iz njih
 glas, ki se vedno grdo zadira in hriplje. Tako
 čakamo tudi ponoči, ako koga začutimo, naj-
 pred, da se nam oglasi. Šele potem se nam nekaj
 olajša strah, ki ga prizadevajo dostokrat vže ali
 ostanki kake prazne vere, brez katerih je malo-
 kdo, če tudi si jih še sam ni v svesti.

Tako je tudi Franceta minil ves strah, kó je
 slišal, da zna mala pošast na kamnu tudi go-
 voriti. Pogledavši bolj natanko, je videl, da na-
 mesto škrtata sedi na kamnu majhen moziček
 silo šaljive postave. Bil je suh kakor goba; na
 mali glavi je čepel klobuk, velik in širok kakor
 reta; rdečkasti lasje so gledali vse križem po
 vratu dol in mahali po kratki raztrgani kamizoli,
 na nogah pak je imel irhaste udelane hlače do
 kolen, potem je bila za veliko zaplato vrednosti
 gola noga, kolikor je ni pokrivala snedena in
 razcefrana golenica njavega njegovega čevlja,
 katerega se je držalo še predlansko blato.

„O ti spak ti!“ klel je moziček dalje, ne za-
 pazivši, da je kaka živa stvar blizu, „kdo mi ga
 toliko prizadene ko burja in mraz in pa stari
 mesec. Še v palce bom ozebel ali pa po členkih
 me bo trgalo kakor hudiča, hu-hi!“ začne mala
 postava na kamnu zopet jokati ter skrči kolena
 na usta, tako da je klobuk vsega moza pokrnil.

„Kaj kolneš tod, koza!“ zavpije France.

Dedec na kamnu se ustraši nenadnega krika,
 da pade zviškoma na zobe s svojega sedeža. Ali

ravno tako naglo se zopet pobere na svoje
 kratke noge in plaho ogleduje, kdo je ta, ki ga je
 prestrašil.

„Dol pojdi k meni, koza! Če ne greš, pa bom
 lase in ušesa od tebe kupil brez denarja,“ pravi
 France.

Počasi in kislo drže se pride dedec bliže.
 Ogleduje pa Franceta z malimi očmi od pete do
 tal.

„Nikarte, boter! Lasajte in uhljajte me nikar,
 saj sem božji človek, ne pa živinče,“ hriplje
 dedec.

„Kaj pa hodiš tod po kamenju? Ali morda
 nimaš pameti?“ vpraša mladi vaščan.

„Jaz sem Frtnatek Tekmec,“ odgovori mož
 pogumneje.

„Bodi, kdor čes; jaz te vprašam, kaj hodiš
 tod ponoči?“

„Spak, jaz pa tebe vprašam: kdo si pa ti?“
 vpije Tekmec ter stopi dve stopinjii bliže in
 prime Franceta za prsi, kajti do vrata mu ni
 dosegel.

„I, ti koza, kaj bi pa rada od mene?“ govori
 mladenič, ubere za eno roko Frtnatka za vrat
 ter ga zasuje ko prazno vrečo okrog sebe. Mali
 Tekmec bi bil kolovratil po rebri navzdol, ko bi
 ga bil France spustil iz pesti.

„O boter, pustite me, pustite! Povedal vam
 bom, povedal!“ krical je mož.

„No, le govori; kaj iščeš tod?“

„Jaz sem Frtnatek Tekmec,“ pravi dedec
 zopet in sopiha na debelo, kakor bi pljučem
 privoščil malo več zraka, ker so ga popred v
 strahu le malo uživala. „Veste kaj, boter, ali
 kdo ste, vi ste pa hudi ko sršen; vsa rebra ste mi
 pretirli. Ko bi jaz usmiljen ne bil, precej bi šel
 tožit in s tožbo bi jaz nakanil in napravil, da bi
 zaprti sedeli štirinajst dni in trinajst noči zato,
 ker ste mi rebra polomili, da ves svoj živi dan ne
 bom lahko hodil po svetu.“

„Do zdaj ti še ničesar nisem polomil,“ odgo-
 vori vaščan, „če mi pa ne poveš, kar te vprašam,
 potlej te ukrimv ko klobaso in zalučim po do-
 lini, da boš kopeti in betico skupaj nosil do
 drugega leta.“

„Jaz sem Frtnatek Tekmec,“ govori dedec.

„To si že v tretje povedal.“

„Zakaj me pa ti tikaš, kda si mi kruha rezal?
 Kdaj sva krave v eni ograji pasla?“ vpraša
 Tekmec, ki je pozabivši, kako trde so mladeni-
 čeve pesti, zopet nekaj poguma dobil. „Spak,
 jaz sem gotovih petdeset let star mož, kdo si pa
 ti? Smrkavec si, da ti povem.“

Eden je suhorski Franci

Malo je ljudi, ki so v svojem kraju tako priljubljeni, kot je Franci Pišnik v svojem Suhorju. Vse delo v tem malem belokranjskem kraju se vrte okoli njega, za njegov razvoj je žrtvoval tudi zdravje. Kako naj označimo človeka, ki je v svojem kraju opravljal že domala vse funkcije? Naj navedemo le sedanje: tajnik ZZB NOV v KS Suhor, delegat (prej vodja delegacije) krajevne skupnosti v občinski skupščini Metlika, tajnik krajevnega gasilskega društva, tajnik pogrebnega zavoda Suhor itd. Nekoliko nenavadno, toda da bi bolj razumeli Francijevo zagnanost in vne- moro pri delu, moram poseči globlje v Pišnikov rod.

Že stari oče je bil izredno napreden za takratne čase. Čeprav je prišel iz Gorskoga Kotarja, je veliko naredil za razvoj Suhorja. Tudi Francijev oče je bil naprednjak. Boril se je na ruski fronti, vendar je zaradi bolezni mlad umrl.

„Pri hiši nas je bilo devet otrok in vsi smo takoj po zasedbi Jugoslavije začeli sodelovati s partizani. Bil sem izdan, toda med okupatorji se je našel nekdo, ki je sodeloval s partizani, in mi tako omogočil pobeg. Med NOV sem bil dvakrat ranjen. Toda nimam priznanih vseh partizanskih let. Glavna priča Maja Kolman, ki je od vsega začetka vzdrževala zvezo med menoj in partizani, je kmalu po osvoboditvi umrla.“

Njegovo povojno življenje je bilo izredno pestro. Najprej je služboval v Zagrebu, nato je zaradi bolezni odšel v Bohinjsko Belo za poslovodjo in se tam tudi poročil. Pot ga je nato zanesla v Piran, kjer je organiziral prvo ekspres delikatoso, potem bil sedem let upravnik gostišča Riviera in še šef gostišča Avto-camp Lucija. Leta 1962 pa je znova odkupil svojo rojstno hišo,

ki je bila med njegovim „potepanjem“ prodana in med vojno močno poškodovana. Počasi jo je obnavljal, pri tem mu je pomagalo tudi podjetje Mercator, ki je zasedlo nekaj prostorov. Po njegovi vrnitvi na Suhor pa je oživelo tudi politično in družbeno življenje tega kraja. Še bolj se je posvetil političnemu delu, ko je leta 1973 odšel v predčasen pokoj kot invalid I. stopnje, nespособen za fizično delo.

Naprezanje in napor je Francija kaj kmalu stalo življenje. V lanskem aprilu je doživel srčni infarkt, vendar so se mu moči po končanem zdravljenju v Radencih znova povrnile. Toda kaj, ko ni mogel brez dela. Znova se pojavljajo težave in prav v njih je Franci spoznal, kako malo je cenjeno njegovo delo. Letos so mu namreč znova ponudili zdravljenje v Radencih, vendar bi si hrano in stanovanje moral plačevati sam. „Z mojo pokojnico to ni mogoče,“ razočarano ugotavlja. Pa vendar ga tudi to ni spravilo s tira. Ob nedavnem obisku borcev XIV. divizije na Suhorju je dobil priznanje štajerskih borcev, sliko celjskega gradu, vsi pa so mu v en glus zatrdili, da takšnega sprejema še niso doživeli. Kdo ga je organiziral, vemo. Pohvale in priznanja je dobil tudi od gasilskega društva, ZZB Suhor, skratka, ni ga področja na Suhorju, kjer Franci ne bi kaj prispeval.

„In še nekaj je, o čemer sem že dosti razmišljal. Premalo spoštujemo delegatski sistem, kajti z njegovo pomočjo bi se dalo narediti še marsikaj. Ne morem razumeti, kako se lahko v naši družbi še najdejo taki, ki ga skušajo zavirati.“ Vprašanje, ki si ga postavlja Franci, je razumljivo za človeka, ki je večino svojega življenja žrtvoval razvoju enega kraja – Suhorja.

BOJAN BUDJA

„Nikola Tesla“ v Kostanjevici

Nadaljevanje s prve strani

tisoč statistov. Nikola Tesla igra Rade Šerbedžija, glavnega junaka v mladih letih pa Todor Menić iz Medaka pri Gospiću. Tudi on je sin pravoslavnega duhovnika, kot je bil njegov slavniji rojak Nikola Tesla. Kakšno naključje!

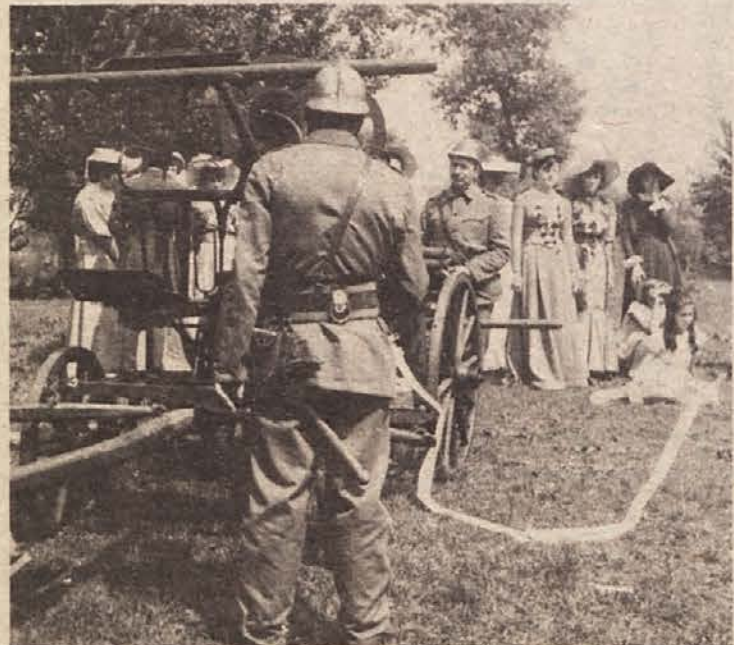
Serijski o Nikolou Teslu bo končana prihodnjo pomlad ali

najpozneje v jeseni. Doslej so snemali na Plitvičkih jezerih, v Gospiću in Kostanjevici, od koder so odpotovali v Karlovac. Izumiteljevo bivanje v Ameriki bodo posneli v zagrebških atelejih.

Za Kostanjevico se je ekipa

med tridnevним bivanjem zelo navdušila in direktor Lustig je pohvalil zlasti veliko razumevanje turističnega društva, gasilcev in drugih domačinov, od katerih so mnogi sodelovali pri snemanju kot statisti.

JOŽICA TEPPEY

POZOR! Vsak trenutek bo zagorelo, gasilska brigada pa bo odpovedala. Gospiške gasilce bo rešil iz mučne zadrege mladi Nikola Tesla, ki ga v tem prizoru „predstavlja“ Teslov rojak Todor Medić. (Foto: Jožica Teppey)

Muzikanti brez instrumentov

Pet mladoletnih Krčanov je okradlo Orione na Otočcu, vendar so le-ti vse dobili nazaj

Pisali smo, da je bilo v noči na 7. junij vlomljeno v hišico na Otočcu, kjer je imel ansambel Orioni spravljene instrumente, vredne 15.000 din. Ti so izginili. Pred nedavnim pa so krški miličniki in novomeški kriminalisti ta vlom razvozljali.

Vlomili so trije mladoletni fantje in dve dekletki iz Krškega. Ponoči so se na Otočec pripeljali z avtomobilom, ki so ga vzeli očetu enega od deklet. Vlomili so v hišico, naložili glasbila in jih odpeljali. Najprej so ukradene instrumente skrili v klet enega od udeležencev, pozneje pa so jih zapeljali k prijatelju v Artiče. Fantje in dekleta so hoteli na

vsak način v Krškem ustanoviti ansambel, ker pa denarja za nakup drage opreme niso imeli, so se odločili za vlom. Želja po muziciranju brez lastnih glasbil jih je najbrž že minila. Ukradeno opremo so miličniki našli in jo vrnili Orionom.

SVAKINJO JE ZABODEL

24. julija se je obisk sorodnikov iz Kranja pri Česnovarjevih v Vel. Poljanah blizu Šentjerneja tragično končal. Franc Česnovar je ta dan prišel z Gorenjskega na obisk, z 22-letno svakinjo Martino Česnovar pa sta se sporekla zaradi zemlje. Svak je bil tako besen, da je pograbil gnojne vile in z njimi lopnil Martino po glavi. S hudimi poškodbami so ranjeno prepeljali v novomeško bolnišnico, napadalec pa bo moral dati odgovor. Prijavili so ga javnemu tožilcu.

NOVOMEŠKI TABORNIKI!

Obveščamo vse tabornike, da je iz tehničnih razlogov datum taborjenja prestavljen na 9. avgust. Sestanek za vse, ki želijo taboriti, je sklican za 6. avgust na ravgovskem mostu. Tam bodo zainteresirani zvedeli za vsa podrobna navodila o odhodu na taborjenje.

PO TRKU SE V PESCA

28. julija dopoldne se je pred vratarnico tovarne Krka v Ločni zgodila nenavadna nesreča. Novomeščan Bojan Selan, ki je s fičkom pripeljal z mesta, je pri tovarni zapeljal mimo, čeprav je videl tam obračati avtobus. Ker pa je ravno takrat s parkirnega prostora pripeljal osebni avto Anton Jošt, prav tako iz Novega mesta, sta vozili trčili. Fička je odbilo proti vratarnici, tam pa je zadel pešca Franca Sinkovca in ga zbil. Ranjenega voznika Selana in pešca so odpeljali po prvo pomoč v bolnišnico, gmotno škodo pa cenijo na 16.000 dinarjev.

ROPARJU SO NA SLEDI

36-letni Janez Kastelic iz Gradca se je 28. julija po 21. uri zvečer vračal iz Črnomlja proti domu. Šel je peš, na samotni med mestom in Vranoviči, kjer ni hiš, pa ga je dohitel mlajši moški in mu iztrgal z roke zapestno uro, vredno 550 dinarjev. Kastelic je bil tudi pretepen in je moral iskati zdravniško pomoč. Kaj več o roparskem napadu za zdaj še ni znanega, pač pa so preiskovalci roparju že na sledi.

Splašena kobilica

V Škočjanu pravi preplah, pa tudi nesreča

30. julija je Janez Miklavčič z Roj pri Šentjerneju s kobilico Cveto pripeljal voz v Škočjanski mlin. Konja je pustil vpreženega na dvorišču mlina pod nadzorstvom vnučkinje Darinke, sam pa je stopil k mlinarju. Medtem ko sta se pogovarjala, se je kobilica zaradi ropota ustrašila in splašila. Darinka je vsa prestrašena skočila z voza in si najbrž s tem rešila življenje.

Kobilica je oddijala z vozom proti Škočjanu. V tem času je iz smeri Dol. Dole pripeljal z vprego Janez Makovec iz Ljubljane, na vozu pa sta bili še njegova svakinja Alojzija in njena 18-letna hči Zdenka. V bližini hiše šte. 20 v Škočjanu je opazil, da za njim divja splašena konj s prevrnjenim vozom, zato je vprego zapeljal na skrajni desni rob ceste, vseeno pa se divji kobilici ni mogel izogniti. Zadel je Makovec voz tako močno, da sta ženski popadali na tla in se poškodovali. Težje poškodbe je dobila Zdenka Makovec, ki so jo prepeljali v novomeško bolnišnico.

TA SI BO ZAPOMNIL

2. avgusta zvečer je v Bršljanu na Ljubljanski cesti Matija Belavič iz Novega mesta zletel s ceste. Ko je z avtom vozil proti mestu, ga je v desnem ovinku zaneslo na pločnik, ga odbilo v vsek, kjer se je prevrnil na bok, pa spet postavil na kolesa. Ranjen je bil voznikov brat Rudi Belavič, gmotne škode pa je za 10.000 dinarjev.

Skrivnostni moški v belem na pokopališču

Cenče in klepetulje so v Kočevju neutrudljive. To so ženske, ki se vtikajo v vse in potem raznašajo „novice“. Novice se od ust do ust stopnjujejo in dodajajo jim plodove domišljije.

Pred dnevi so pokopali na novem kočevskem pokopališču staro občanko, kočevsko Slovenko, ki je med okupacijo veliko pretrpela v zaporih in taboriščih. V partizanih ji je padla tudi hčerka. Domačini, predvsem borci, so jo v velikem številu z nešetimi vencami pospremili na zadnji poti. Po želji otrok so jo civilno pokopali. Vendar sta se po civilnem obredu pojavila še dva mlada človeka v civilu in imela dolge govore: manj o umrli ženi, več pa o svojih verskih prepričanjih. Iz govorov se je dalo sklepati, da sta bila jehovca. Ljudje so se razšli, brž ko so položili vence na grob.

Ze drugi dan so bili vencji razmetani in razmešani. Začela se je vloga klepetulj. V mraku so videle štiri moške v belih škornjih in belih cilindrih, ki so razmetavali grob. Največja luknja je bila skopana nad glavo. Novica se je hitro širila po Kočevju in se še stopnjevala. Pokojnico so izkopali, odnesli v Ljubljano itd. In še in še je vedel povedati „ljudski glas“...

Treznejši obiskovalci pokopaliča so se prepričali, da so bili vencji na grobu res nekoliko zamešani in imeli odrtje sveže cvetove nageljnov. To se na kočevskem novem pokopališču, ki še nima zaščitne ograje, večkrat zgodi. Do grobov pač pridejo jeleni in srne in verjetno je bilo tudi v tem primeru tako. Toda od kod jelenom beli škornji in beli cilindri – to verjetno vedo le kočevske klepetulje...

A. A.

PEŠAČIL PO MAGISTRALI

2. avgusta malo po polnoči se je na magistralni cesti pri Krškem spet zgodila ena značilnih nesreč za to področje: pešca na avtocesti je do smrti povozilo. Po prvih podatkih je Emil Božič iz Sred. Pijavškega 7 pešačil kar po sredi „avtoceste“, naproti pa je pripeljal avto zagrebške registracije in ga kljub umikanju zbil. Ze ležečega na tleh je Božiča povozil še tovornjak, ki ga je v obratni smeri pripeljal Mariborčan Karel Šenveter.

Vlomilec skrit za oltarjem

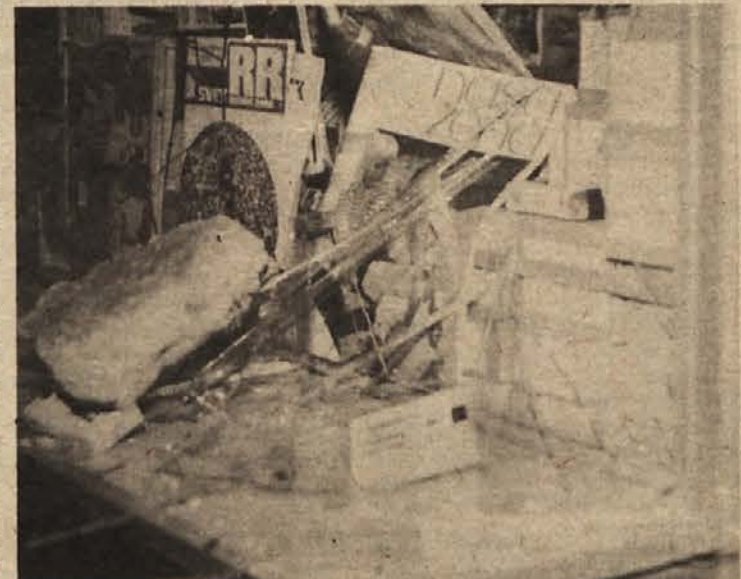
Mladeniča, ki je v noči na 30. julij pustošil po novomeški kapiteljski cerkvi, so dobili na avtobusni postaji

V noči na 30. julij je bilo vlomljeno v kapiteljsko cerkev. Ker so že tri dni prej vedeli, kako se okrog cerkve motovili neznanec, je sum takoj padel nanj, po opisu pa so ga dobili že drugi dan na novomeški avtobusni postaji. Bil je 25-letni Stanislav Novak iz Rakičana pri Murski Soboti.

Zvečer se je v cerkvi skrila za oltarjem, ponoči pa je vdrl v zakristijo, kjer je iskal denar in druge vrednote. Našel je samo izvijače in nekaj orodja, s katerim je nato vlomil v tabernakelj. Oči so se mu zasvetile ob monštranci, posuti z okrasnim kamenjem, zato je odlomil zgornji del v obliki križa. Iz cerkve je odšel tako, da je s silo odprl vrata z notranje strani.

Isto noč pa je nepridiprav obiskal še župnišče na Kapitlju. Vlomil je dvojna vrata in prišel v stranske prostore, vendar ni nič odnesel.

Kot so pokazale prve izvedbe o storilcu, gre za klateža in znanca sodišč, saj je bil že večkrat kaznovan zaradi tatvin. Preiskovalni sodnik novomeškega okrožnega sodišča je za Novaka odredil pripor.

PRIVLAČEN KIOSK! V kiosku Dela na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu je bilo te dni spet vlomljeno. To je bil letos menda že peti vlom. 29. julija okrog 22. ure je neki moški z betonom razbil stekleno steno, vendar so ga ljudje slišali in prepodili. Ponoči se je vrnil in drugič je vlom uspel. Vlomilca, ki je naredil precej škode, še iščejo. (Foto: Marko Klinec)

DA, IN KOLIKO TO STANE?

„Takole, Repič, hlače so izgotovljene. Boljših gotovo nisi imel še nikoli.“

„Res. In koliko to stane?“

„Pridite še, gospod Repič, saj vidite, da ste z novo pričesko za najmanj deset let mlajši.“

„Hvala. In koliko to stane?“

„Zamenjali smo vam olje v avtomobilu, naravnali zavore, nadomestili dve žarnici. Spet

se boste lahko vozili brez skrbi.“

„In koliko to stane?“

„Tole imate proti glavobolu, tole je za zbijanje temperature, tole vzemite trikrat na dan po jedi, kapljice pa so za v nos.“

„Lepa hvala. In koliko to stane?“

„Kilogram sladkorja, napolitanke, vodica za po britju, zobna pasta, liter olja, zobotrebcji in tri paštete. To je vse.“

„Vse. In koliko to stane?“

„Peljali se boste do Ljubljane, kajne? Otrok ni vaš? Izvolite vozovnico.“

„In koliko to stane?“

„Tako bomo. Imeli ste prvi menu pa cigarete pa dva dečka črna ga vžigalice in dva kosa kruha.“

„Da, in koliko to stane?“

„Vstavili smo vam novo steklo. Poskusite. Zdaj boste videli še komarja v letu. Je v redu?“

„Je. In koliko to stane?“

„Zdravo! Dokumente, prosim. Skozi naselje ste vozili s petinpetdesetimi kilometri, dovoljeno pa je štirideset. To reš – prehitro.“

„Da. In koliko to stane?“

„Moje so zalje, gospa Repič. Tako na hitro. Naročili ste dva venca, kajne? Pa godbo, kajne? Pa pevce, kajne? Pa še prevozní stroški, mrliška vežica, spremstvo, izkop jame, kajne? To bo vse.“

„In koliko to stane?“

TONI GAŠPERIČ